

30K-2
2600

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК

БЕЛАРУСІ

№ 9

№ 9

05 05
18500

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1937

1835
09 02-

05 05
1850

ПРОЛЕТАРЫ І УСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАРТЫЙНЫ
ШТОМЕСЯЧНІК
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ XI

№ 9. Верасень 1937 г.

З М Е С Т

Стар.

Паста'нова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР—Аб дні выбараў у Вярхоўны Совет СССР*	2
Пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР—Аб зацверджанні складу Цэнтральнай Выбарчай Камісіі па выбарах у Вярхоўны Совет СССР*	3
Пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР—Аб выбарчых акругах па выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей*	5
ПЕРАДАВЫ—Роля большэвіцкага друку ў падрыхтоўцы да выбараў у Вярхоўны Совет	9
РОХНІНД І ШАМЕС—Выканаць пастанову ЦК ВКП(б) аб прыёме ў партыю	13
НОВІНАВА—Становішча ў Камарынскай партарганізацыі	17
ФРОЛАЎ—Партпрапаганда і палітагітацыя—магутная зброя ў выхаванні кадраў	20
КАЗІМІРАЎ—Як мы перабудоўваем партмасавую работу	23

У дапамогу прапагандысту і агітатару

Арганізацыя Вярхоўнага Савета Саюза ССР і двухпалатная сістэма ў буржуазных краінах	27
Прыкладны план работы гуртка па вывучэнню „Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР“	32
Хроніка рэвалюцыйных падзей у Беларусі ў красавіку—верасні 1917 года	37
Н. АБУЗАЎ—Гестапо	62

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырвонаяармейская вул.,
ЦК КП(б)Б, пакой 8.

Тэлефон рэдакцыі па камутатару
20000, даб. 50.

Аб дні выбараў у Вярхоўны Совет СССР

ПАСТАНОВА ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТА СССР

На падставе пастановы Надзвычайнага VIII З'езда
Советаў і арт. 72 „Палажэння аб выбарах у Вярхоўны
Совет СССР“ аб устанаўленні дня выбараў у Вярхоўны
Совет СССР не пазней, чым за два месяцы да тэрміна
выбораў і ў нерабочы дзень, Цэнтральны Выканаўчы Ка-
мітэт СССР ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. Назначыць выбары ў Вярхоўны Совет СССР] на
12 снежня 1937 года.

2. Аб'явіць пачатак выбарчай кампаніі па выбарах] у
Вярхоўны Совет СССР з 12 кастрычніка 1937 года.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэта СССР М. КАЛІНІН.

За сакратара Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэта СССР—член прэзідыума ЦВК
СССР А. АНДРЭЕЎ.

Масква, Крэмль. 11 кастрычніка 1937 г.

Аб зацверджанні складу Цэнтральнай Выбарчай Камісіі па выбарах у Вярхоўны Совет СССР

ПАСТАНОВА ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТА СССР

На падставе арт. арт. 34 і 35 «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», Цэнтральны Выканаўчы Камітэт СССР ПАСТАНАЎЛЯЕ зацвердзіць Цэнтральную Выбарчую Камісію па выбарах у Вярхоўны Совет СССР у складзе наступных прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных:

Старшыня Цэнтральнай выбарчай Камісіі **МАСКАТАЎ Пётр Георгіевіч**—ад Усесаюзнага Цэнтральнага Совета Прафесіянальных Саюзаў.

Намеснік старшыні Цэнтральнай Выбарчай Камісіі **ШМІДТ Отто Юльевіч**—ад прафесіянальнага саюза работнікаў вышэйшай школы і навуковых устаноў.

Сакратар Цэнтральнай Выбарчай Камісіі **МАЛЕНКОЎ Георгій Максіміліянавіч**—ад прафесіянальнага саюза работнікаў палітыка-асветных устаноў.

Члены Цэнтральнай Выбарчай Камісіі:

ХРУШЧОЎ Нікіта Сергеевіч—ад Маскоўскай куністычнай арганізацыі,

УГАРАЎ Александр Іванавіч—ад Ленінградскай куністычнай арганізацыі,

МЕХЛІС Леў Захаравіч—ад калектыва работнікаў газеты «Правда»,

ШОЛАХАЎ Міхаіл Александравіч—ад Саюза савецкіх пісьменнікаў,

КОСАРЭЎ Александр Васільевіч—ад Усесаюзнага ленінскага куністычнага саюза моладзі,

ГАРШЭНІН Павел Сідаравіч—ад Цэнтральнага совета таварыства садзейнічання абароне і авіяцыйна-хімічнаму (будаўніцтву СССР. (Асоавіяхім),

ШАПАВАЛАВА Тацьяна Петроўна—ад калгаснікаў калгаса
«Большевик», Варонежскай вобласці,

КАЛЕСНІК Нікалай Філіпавіч—ад рабочых, служачых і інжы-
нераў Харкаўскага трактарнага завода,

СІМАНЖЭНКАВА Матрона Кузмінічна—ад рабочых, служачых і
інжынераў фабрыкі імя «Октябрьской Революции»,

ШАПАВАЛАЎ Еўдакім Іларыёнавіч—ад калгаснікаў калгаса
«Новый мир», Краснадарскага края,

ЕЎТУШЭНКА Дзімітрый Матвеевіч—ад Кіеўскай камуністычнай
арганізацыі,

ЮСУПАЎ Усман—ад Узбекскай камуністычнай арганізацыі.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР

М. КАЛІНІН.

За сакратара Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР—

член прэзідыума ЦВК СССР **А. АНДРЭЕЎ.**

Масква, Крэмль, 11 кастрычніка 1937 г.

3 пастановы Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР аб выбарчых акругах па выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей

На падставе артыкулаў 34 і 35 Канстытуцыі СССР і артыкулаў 21, 22, 23 і 24 «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» ЦВК СССР 11 кастрычніка г. г. пастанавіў стварыць 569 выбарчых акруг па выбарах у Совет Саюза і 574 выбарчыя акругі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей.

Па Беларускай ССР створаны наступныя выбарчыя акругі:

А) ПА ВЫБАРАХ У СОВЕТ САЮЗА:

Полацкая выбарчая акруга № 471 (цэнтр—г. Полацк). Горад Полацк і раёны: Полацкі, Ветрынскі, Дрысенскі, Асвейскі, Расонскі і Сіроцінскі.

Віцебская гарадская выбарчая акруга № 472 (цэнтр—г. Віцебск). Горад Віцебск і раёны: Мехаўскі, Гарадоцкі і Суражскі (Суражскі месцячковы совет і сельсоветы: Суражскі, Запольскі, Пудоцкі, Шаброўскі, Полаўскі, Курынскі, Камароўскі, Астроўскі, Марчанскі і Краўцоўскі).

Віцебская сельская выбарчая акруга № 473 (цэнтр—г. Віцебск). Раёны: Віцебскі, Лёзненскі, Багушэўскі, Сенненскі, Бешанковіцкі і Суражскі (Янавіцкі месцячковы совет і сельсоветы: Янавіцкі, Батаніцкі, Пышнікоўскі, Станькаўскі, Войтаўскі і Котаўскі).

Лепельская выбарчая акруга № 474 (цэнтр—г. Лепель). Горад Лепель і раёны: Лепельскі, Ушацкі, Бягомльскі, Чашніцкі, Халопеніцкі і Плешчаніцкі.

Аршанская выбарчая акруга № 475 (цэнтр—г. Орша). Раёны: Аршанскі, Дубровенскі, Талачынскі і Круглянскі.

Барысаўская выбарчая акруга № 476 (цэнтр—г. Барысаў). Раёны: Барысаўскі, Смалявіцкі, Крупскі і Бярэзінскі.

Магілёўская выбарчая акруга № 477 (цэнтр—г. Магілёў). Горад Магілёў і раёны: Магілёўскі, Бялыніцкі і Шклоўскі.

Горацкая выбарчая акруга № 478 (цэнтр—г. Горкі). Раёны: Крычаўскі, Чавускі, Мсціслаўскі, Дрыбінскі і Горацкі.

Клімавіцкая выбарчая акруга № 479 (цэнтр—г. Клімавічы). Раёны: Клімавіцкі, Хоцімскі, Касцюковіцкі, Чэрыкаўскі, Чырвонапольскі і Прапойскі.

Менская гарадская выбарчая акруга № 480 (цэнтр—г. Менск). Горад Менск.

Менская сельская выбарчая акруга № 481 (цэнтр—г. Менск). Раёны: Менскі, Лагойскі, Заслаўскі, Уздзенскі і Смілавіцкі.

Асіпавіцкая выбарчая акруга № 482 (цэнтр—г. Асіпавічы). Раёны: Асіпавіцкі, Чэрвеньскі, Пухавіцкі, Старадарожскі і Клічаўскі.

Бабруйская выбарчая акруга № 483 (цэнтр—г. Бабруйск). Раёны: Бабруйскі, Кіраўскі, Глускі і Парыцкі.

Рагачоўская выбарчая акруга № 484 (цэнтр—г. Рагачоў). Раёны: Жлобінскі, Рагачоўскі, Журавіцкі і Быхаўскі.

Слуцкая выбарчая акруга № 485 (цэнтр—г. Слуцк). Горад Слуцк і раёны: Слуцкі, Грэскі, Капыльскі, Чырвонаслабодскі, Старобінскі і Любаньскі.

Мазырская выбарчая акруга № 486 (цэнтр—г. Мазыр). Горад Мазыр і раёны: Мазырскі, Даманавіцкі, Капаткевіцкі, Петрыкаўскі, Жыткавіцкі, Тураўскі і Лельчыцкі.

Рэчыцкая выбарчая акруга № 487 (цэнтр—г. Рэчыца). Раёны: Рэчыцкі, Хойніцкі, Нараўлянскі, Ельскі, Камарынскі і Брагінскі.

Гомельская гарадская выбарчая акруга № 488 (цэнтр—г. Гомель). Горад Гомель і раёны: Веткаўскі, Свяцілавіцкі, Чачэрскі і Кармянскі.

Гомельская сельская выбарчая акруга № 489 (цэнтр—г. Гомель). Раёны: Гомельскі, Лоеўскі, Уваравіцкі, Буда-Кашалёўскі, Добрушскі і Церахоўскі.

Б) ПА ВЫБАРАХ У СОВЕТ НАЦЫЯНАЛЬНАСЦЕИ АД БЕЛАРУСКОЙ ССР:

Полацкая выбарчая акруга № 51 (цэнтр—г. Полацк). Горад Полацк і раёны: Полацкі, Дрысенскі, Асвейскі і Расонскі.

Віцебская гарадская выбарчая акруга № 52 (цэнтр—г. Віцебск). Горад Віцебск і раёны: Лёзненскі, Суражскі (местачковы совет Янавіцкі і сельсоветы: Янавіцкі, Батаніцкі, Пышнікоўскі, Станькаўскі, Войтаўскі і Котаўскі).

Віцебская сельская выбарчая акруга № 53 (цэнтр—г. Віцебск). Раёны: Віцебскі, Мехаўскі, Гарадоцкі, Сіроцінскі, Суражскі (местачковы совет Суражскі і сельсоветы: Суражскі, Запольскі, Пудоцкі, Шаброўскі, Полаўскі, Курынскі, Камароўскі, Астроўскі, Марчанскі і Краўцоўскі).

Лепельская выбарчая акруга № 54 (цэнтр—г. Лепель). Горад Лепель і раёны: Лепельскі, Ветрынскі, Ушацкі і Чашніцкі.

Аршанская гарадская выбарчая акруга № 55 (цэнтр—г. Орша). Горад Орша і раёны: Талачынскі, Бешанковіцкі і Сенненскі.

Аршанская сельская выбарчая акруга № 56 (цэнтр—г. Орша). Раёны: Аршанскі, Дубровенскі, Багушэўскі і Круглянскі.

Барысаўская гарадская выбарчая акруга № 57 (цэнтр—г. Барысаў). Горад Барысаў і раёны: Халопеніцкі, Бягомльскі, Плешчаніцкі і Лагойскі.

Барысаўская сельская выбарчая акруга № 58 (цэнтр—г. Барысаў). Раёны: Барысаўскі, Смалявіцкі, Крупскі і Бярэзінскі.

Горацкая выбарчая акруга № 59 (цэнтр—г. Горкі). Раёны: Крычаўскі, Мсціслаўскі, Дрыбінскі і Горацкі.

Магілёўская гарадская выбарчая акруга № 60 (цэнтр—г. Магілёў). Горад Магілёў і раёны: Шклоўскі і Бялыніцкі.

Магілёўская сельская выбарчая акруга № 61 (цэнтр—г. Магілёў). Раёны: Магілёўскі, Чавускі, Прапойскі і Чэрыкаўскі.

Клімавіцкая выбарчая акруга № 62 (цэнтр—г. Клімавічы). Раёны: Клімавіцкі, Хоцімскі, Касцюковіцкі і Чырвонапольскі.

Быхаўская выбарчая акруга № 63 (цэнтр—г. Быхаў). Раёны: Быхаўскі, Клічаўскі, Журавіцкі, Кармянскі, Кіраўскі (сельсоветы: Грыбавецкі, Падсельскі, Чыгірынскі, Бераснёўскі, Асаўніцкі, Гарадзецкі і Ляшчынскі).

Асіпавіцкая выбарчая акруга № 64 (цэнтр—г. Асіпавічы). Раёны: Асіпавіцкі, Пухавіцкі, Чэрвеньскі і Смілавіцкі.

Менская гарадская выбарчая акруга № 65 (цэнтр—г. Менск). Горад Менск.

Менская сельская выбарчая акруга № 66 (цэнтр—г. Менск). Прыгарады г. Менска па Магілёўскай і Барысаўскай шасе і раёны Менскі і Заслаўскі.

Слуцкая гарадская выбарчая акруга № 67 (цэнтр—г. Слуцк). Горад Слуцк і раёны: Старобінскі, Любаньскі, Глускі і Старадарожскі.

Слуцкая сельская выбарчая акруга № 68 (цэнтр—г. Слуцк). Раёны: Слуцкі, Уздзенскі, Капыльскі, Грэскі і Чырвонаслабодскі.

Бабруйская выбарчая акруга № 69 (цэнтр—г. Бабруйск). Раёны: Бабруйскі, Парыцкі, Кіраўскі (сельсоветы: Баравіцкі, Капусцінскі, Казуліцкі, Любоніцкі, Мышкоўскі, Падрэцкі, Паўлаўскі, Старцаўскі і Харлапаўскі).

Жлобінская выбарчая акруга № 70 (цэнтр—г. Жлобін). Раёны: Жлобінскі, Рагачоўскі і Будакашалёўскі.

Мазырская гарадская выбарчая акруга № 71 (цэнтр—г. Мазыр). Горад Мазыр і раёны: Мазырскі, Даманавіцкі, Нараўлянскі і Хойніцкі.

Мазырская сельская выбарчая акруга № 72 (цэнтр—г. Мазыр). Раёны: Жыткавіцкі, Тураўскі, Лельчыцкі, Петрыкаўскі, Капаткевіцкі і Ельскі.

Рэчыцкая выбарчая акруга № 73 (цэнтр—г. Рэчыца). Раёны: Рэчыцкі, Лоеўскі, Брагінскі і Камарынскі.

Гомельская гарадская выбарчая акруга № 74 (цэнтр—г. Гомель). Горад Гомель і раёны: Добрушскі і Церахоўскі.

Гомельская сельская выбарчая акруга № 75 (цэнтр—г. Гомель). Раёны: Гомельскі, Уваравіцкі, Веткаўскі, Свяцілавіцкі і Чачэрскі.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР.

М. КАЛІНІН

**За сакратара Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэта СССР—член прэзідыума ЦВК СССР**

А. АНДРЭЕУ.

Масква, Крэмль, 11 кастрычніка 1937 г.

Роля большэвіцкага друку ў падрыхтоўцы да выбараў у Вярхоўны Совет

Ленін і Сталін заўжды высока цанілі друкаванае слова. Друк—гэта сутуба партыйная справа.

«Друк адзіная зброя, пры данамозе якой партыя штодзённа, штогадзінна гаворыць з рабочым класам на свёй, патрэбнай ей мове. Іншых сродкаў працягнуць духоўныя ніці паміж партыяй і класам, іншага такога гібкага апарата ў прыродзе не існуе».

Гэтыя геніяльныя словы вялікага Сталіна правадзіра і настаўніка нашай партыі і усіх працоўных—неабходна моцна ўясніць кожнаму і асабліва цяпер, у перыяд падрыхтоўкі да выбараў у вярхоўныя органы краіны па новай Сталінскай Канстытуцыі, калі друк павінен адыгрываць агромную ролю.

Пастановай Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР дзень выбараў у Вярхоўны Совет прызначан на 12 снежня 1937 года.

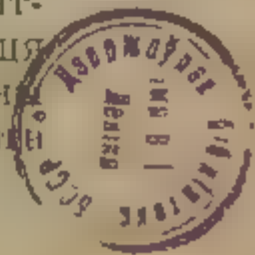
Уся наша большэвіцкая партыя, уся савецкая краіна і яе народ з энтузіязмам рыхтуюцца да гэтага дня. Зараз завяршаецца ўся падрыхтоўчая работа па арганізацыі выбарчых акруг і участкаў. Рыхтуюцца памяшканні, складаюцца спісы выбаршчыкаў, праводзіцца палітмасавае работа сярод насельніцтва.

Сталінская Канстытуцыя і Выбарчы закон у мільёнах экзэмпляраў выданы нашымі выдавецтвамі. Гэтыя важнейшыя дакументы сталінскай эпохі чытаюцца і вывучаюцца многамільённым насельніцтвам нашай радзімы з велізарнай актыўнасцю і захапленнем.

Рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, працоўная інтэлігенцыя, чырвонаармейцы—увесь савецкі народ перажывае зараз нябачаны палітычны ўздым. У выбарах у Вярхоўны Совет прыме ўдзел каля ста мільёнаў грамадзян нашай квітнеючай соцыялістычнай радзімы.

Выбары ў Вярхоўны Совет СССР і дваццатая гадавіна Вялікай соцыялістычнай рэвалюцыі па сутнасці з'яўляюцца адной вялікай датай, бо кожнаму зразумела, што толькі ў выніку Вялікага Кастрычніка наша краіна за дваццаць год здолела ўстанавіць самую дэмакратычную ў свеце Канстытуцыю.

Веліч Сталінскай Канстытуцыі і Выбарчага закона павінен штодзённа паказваць наш друк, як калектыўны прапагандыст, агітатар і арганізатар. Рэспубліканскія, акруговыя і раённыя газеты, шматтыражкі і насцены друк на канкрэтных фактах і прыкладах з жыцця свайго горада, раёна, сельсовета, завода, фабрыкі, калгаса павінны аілюстравать дасягнутыя перамогі на усіх участках соцыялістычнай

будаўніцтва, настойліва і смела выкрываць ворагаў народу, шкоднілаў, шпіёнаў, дыверсантаў, якія будуць лімкнуцца прабрацца ў члены Вярхоўных органаў краіны, выкарыстаць выбары ў сваіх контррэволюцыйных мэтах.

Пярвейшы абавязак газеты—рашуча змагацца за палепшанне работы саветаў, іх секцый і іншых масавых арганізацый, паказваць лепшыя ўзоры і выкрываць недахопы ў савецкай рабоце, папулярна аздаць на свайх старонках лепшых людзей, кандыдатуры якіх могуць быць выстаўлены пры выбарах у саветы.

Узмацненне партыйнага кіраўніцтва друкам—адна з важнейшых ачаў кожнай партарганізацыі. Сакратары і члены райкомаў і парткомаў абавязаны штодзённа цікавіцца сваёй газетай, самі пісаць ў газету і прыцягваць да ўдзелу ў газеце усіх кіруючых работнікаў раёна, прадпрыемства, калгаса, саўгаса. Яны павінны ставіць перад рэдактарам актуальныя пытанні, дапамагчы яму наладзіць сістэматычнае змяшчэнне ходу і падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Совет СССР па кожнай установе, прадпрыемству, калгасу, саўгасу свайго раёна.

Кожны партыйны кіраўнік павінен добра памятаць указанне цэнтральнага органа нашай партыі—газеты «Правда»:

«Мала мець у раёне газету! Трэба, каб палітычная лінія газеты была бездакорнай, каб кожны нумар, кожны надрукаваны матэрыял умацоўваў савецкі лад, наносіў бязлітасны ўдар ворагам партыі і народу. Вострасць, аўтарытэт, сувязь з масамі і ўплыў большэвіцкай газеты перш за ўсё і раней за ўсё залежаць ад таго, як яна ўмее біць ворагаў, выкрываць трацкіска-бухарынскіх здраднікаў, быць вернаю зброяй Сталінскага Цэнтральнага Камітэта партыі і Савецкага ўрада.

Мала мець у раёне газету! Трэба, каб яна да апошняга радка рабілася чыстымі, чэснымі рукамі партыйных і непартыйных большэвікоў, каб яна апіралася ў раёне на найшырэйшыя колы партыйнага і беспартыйнага актыва, стаханаўцаў і ўдарнікаў заводаў і палёў. Ні адзін палітычна няпэўны чалавек не мае права на супрацоўніцтва ў газеце. А спробы, надзеўшы лічыну рабкора або селькора, пралезці, выкарыстаць нашы раённыя газеты вораг робіць.

Мала мець у раёне газету! Трэба па-майстэрску, так, як гэтаму вучыў Ленін, так, як гэтаму нястомна вучыць таварыш Сталін, ўладаць і кіраваць гэтай выдатнай па сваёй сіле і ўплыву партыйнай зброяй. Кіраваць цяпер без газет ніяк нельга. Гэта трэба добра памятаць кожнаму партыйнаму работніку і актывісту. Партыйны работнік, які гэтага не разумее, не варты высокага звання большэвіцкага кіраўніка».

Зараз задача друку—палітычна падрыхтаваць і павесці на выбары ўсіх нашых выбаршчыкаў пад лозунгамі Леніна і Сталіна. У гэтай справе роля большэвіцкага друку выключна вялікая.

Выбары дэпутатаў у Вярхоўны Совет будуць праводзіцца па выбарчых акругах. Кожная такая акруга будзе ахапляць некалькі раёнаў. Зусім зразумела, што раённым газетам, дзе будуць выдарчыя акругі, прыдзецца шмат папрацаваць над тым, каб з гонарам выканаць задачы, пастаўленыя перад імі партыяй. Газеты павінны шырока разгарнуць масава-палітычную работу сярод працоўных мас, стаць са-

праўды большэвіцкім агітатарам і арганізатарам ва ўсёй выбарчай кампаніі.

Вось чаму зараз кожны раённы камітэт партыі, кожны партком завода, фабрыкі павінны таставаць перад сабою пытанне: ці падрыхтавана іх газета да выканання свайго буйнейшага палітычнага ролі.

А падрыхтаванасць нашага раснага нязвога друку яшчэ і няпер, няпрэдадзі выбараў, трэба сказаць, вельмі слабая. Такія раёны, як Гомель, Віцебск, Магілёў, Барысаў і нават Менск, дзе будуць цэнтры выбарчых акруг, не маюць нават сталых рэдактароў раённых газет. Ва ўсіх цэнтрах выбарчых акруг яшчэ і не прывялі і не падбіраюць сакратары рэдакцыі, не кажучы ўжо пра астатнія кадры газетных работнікаў, падборам якіх яшчэ не зацікавіліся ні раённыя камітэты партыі, ні аддзел друку ЦК КП(б)Б.

«Правда» ад 5 кастрычніка ў перадавым артыкуле піша, што ў агромнай колькасці раённых газет няма рэдактароў, што газеты месяцамі падпісваюць «ч.в.а.», намеснікі і т. д., што сярод рэдактароў не мала галавацяпаў, якія дапускаюць скажэнні лініі партыі і савецкага ўрада, што ў раённых рэдакцыях ёсць яшчэ элементы, якія скарыстоўваюць непадрыхтаванасць і няграмаднасць рэдактароў для антыпартыйнай, антысавецкай прапаганды. Гэта характарыстыка цалкам адносіцца і да раённых газет БССР.

Задача райкомаў партыі і аддзела друку ЦК КП(б)Б карэнным чынам змяніць абстаноўку ў раённым друку, падбраць неабходныя кадры, неадкладна правесці і зацвердзіць рэдактароў і сакратароў, у першую чаргу газет, якія выходзяць у цэнтрах выбарчых акруг. Гэта задача павінна быць выканана літаральна ў бліжэйшыя некалькі дзён.

Наш раённы друк не можа сказаць, што ён як след выконвае задачу прапаганды Сталінскай Канстытуцыі і Выбарчага закона сярод шырокіх мас працоўных. Зяць, напрыклад, газету «Ленінскі шлях» Лёзненскага раёна. Калі райком партыі і яго сакратар Бугроў яшчэ нічога не зрабілі для вывучэння Выбарчага закона, то рэдактар газеты «Ленінскі шлях» Гарбарова гэта зусім не турбуе. Больш месяца прайшло з дня апублікавання Выбарчага закона, а газета мае ціла толькі 3—4 агульныя артыкулы, хоць ёй добра вядома, што ў большасці калгасаў і сельсаветаў раёна не звычліва палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет, што выезджаюшыя у калгасы раённыя работнікі не здолелі адказаць калгаснікам на элементарныя пытанні аб арганізацыі выбараў. Рэдактар тав. Гарбароў не палічыў патрэбным узняць гэта пытанне на старонках газеты, каб выкарчавань бюракратычныя метады Лёзненскага райкома партыі ў справе арганізацыі вывучэння новага Выбарчага закона. Не лепш працуюць газеты Мухаўскага, Бешанковіцкага, Ельскага і іншых раёнаў. Калі яны не возьмуцца па-большэвіцку за работу, то не здоліваюць узначаліць узросшую ў сувязі з выбарамі актыўнасць мас.

Падрыхтоўка да выбараў у Вярхоўны Совет СССР—большэвіцкі экзамен для ўсяго нашага друку і кожнага яго работніка. Цельга забываць, што ворагі народу, яшчэ не выгнаныя з нашых газет, у час выбарчай кампаніі будуць спрабаваць прасунуць у друк свае варожыя ідэі пад выглядам «памылак друку», апісак, перастаноўкі слоў і т. п. Гэтым спробам трэба даць своєчасова большэвіцкі адпор.

Ужо зараз ворагі, умела маскуючыся, пачынаюць сям-там выкарыстоўваць падрыхтоўку да выбараў у сваіх контррэвалюцыйных

мэтах. Задача друку—сарваць маску з ворагаў народу, з верных псоў фашызма—япона-германа-польскіх шпіёнаў, трацкістаў, бухарынцаў і нацфашыстаў, каб не даць магчымасці ні ім, ні іхным падгалоскам пранікнуць у вярхоўныя органы краіны.

Наша партыя будзе дабівацца, каб у Саветы былі абраны лепшыя людзі краіны. Друк у гэтай важнейшай справе, як і заўсёды, павінен быць надзейным памочнікам партыі, заўсёды узброеным большэвіцкай, рэвалюцыйнай пільнасцю.

Наш друк, які нясе ў народныя гушчы большэвіцкае слова ленінска-сталінскай партыі, павінен апраўдаць і апраўдае сваю ролю калектыўнага агітатара, прапагандыста і арганізатара.

Выбары ў Вярхоўны Совет СССР з'явіцца новай дэманстрацыяй давер'я, найвялікшай любові савецкага народу да сваёй цудоўнай радзімы, да сваёй большэвіцкай партыі, да свайго любімага правадыра, друга і настаўніка—таварыша Сталіна.

Выканаць пастанову ЦК ВКП(б) аб прыёме ў партыю

Рашэнне ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму ў партыю павысіла адказнасць партыйных камітэтаў за палітычнае выхаванне кожнага непартыйнага большэвіка. Партарганізацыі абавязаны былі павесці сапраўды большэвіцкую палітвыхаваўчую работу сярод рабочых, добра вывучыць людзей з тым, каб у рады партыі прыняць лепшых. Тым часам партарганізацыі дапусцілі ў гэтай справе нікодную спешку і кампанейшчыну. Пасля таго як Цэнтральны Камітэт папярэдзіў іб недапушчэнні падобных памылак, некаторыя партарганізацыі кинуліся ў другую, не менш шкодную крайнасць: калі патрэбен індывідуальны падыход і пільная праверка, то лепш нікога не прымаць, будзе куды спакайней. Гэтыя разважанні нічога агульнага не маюць з большэвізмам. Так разважаюць толькі людзі, якія большэвіцкую пільнасць імкнуцца падмяніць дробнабуржуазнай трусасцю.

Прыем у партыю па Менскай партарганізацыі знаходзіцца іменна ў такім становішчы. Многія партыйныя кіраўнікі не зразумелі важнасці рашэння ЦК ВКП(б) і ў адносінах да прыёму ў партыю працягваюць прамы сабатаж.

Тым часам на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва выраслі тысячы непартыйных большэвікоў, да канца адданных ідэям кунізму. Іх заветная мара—уступіць у рады вялікай партыі Леніна—Сталіна. Яны разумеюць, што няма больш высокага звання, як званне члена большэвіцкай партыі, што няма большага гонару, як гонар знаходзіцца ў радах той партыі, якая пад сцягам Леніна—Сталіна беззаветна змагаецца за канчатковую перамогу кунізму.

У справе выхавання лепшых, правяраных, адданных партыі непартыйных большэвікоў і падрыхтоўкі іх да прыёму ў партыю Менскі гарком і райкомы зрабілі вельмі мала. На ўсіх першых партарганізацыях горада паступіла ўсяго 85 заяў аб прыёме ў кандыдаты партыі. Пры разглядзе гэтых заяў ствараецца недапушчальная валакіта. Даволі сказаць, што партарганізацыі «паспелі» разгледзець толькі 19 заяў, райкомы—17, а гарком партыі—ўсяго 5. Гэта значыць, што за час пасля апублікавання пісьма ЦК ВКП(б) у кандыдаты партыі прынята толькі 4 чалавекі. Так безадказна адносяцца партыйныя кіраўнікі да прыёму ў партыю.

Наша соцыялістычная краіна мае невычарпальныя рэзервы непартыйных большэвікоў, якіх зраднала з партыяй сумесная творчая работа, адданасць справе соцыялізма, клопаты аб росквіце нашай краіны.

Не лепш пастаўлена справа пераводу кандыдатаў у члены партыі.

У Менскай партарганізацыі—1.494 кандыдаты партыі з кандыдацкім стажам ад 5 да 7 год. З усёй гэтай паўтаратысячнай арміі кандыдатаў падало заявы аб пераводзе ў члены партыі толькі 169 чалавек. Прычым з паданых заяў пярвічныя партарганізацыі разабралі 58, райкомы—44, а гаркомы—усяго 20. Сталінскі райком за ўвесь час прыняў у партыю двух чалавек і перавёў з кандыдатаў у члены партыі 10 чалавек. Многія партарганізацыі гэтага раёна не прынялі ў кандыдаты і не перавялі ў члены партыі ні аднаго чалавека. Сюды адносяцца такія буйныя вытворчыя арганізацыі, як МГС-2, Мясакамбінат, Спінтзавод, Аўтарэмстанцыя, усе навукова-даследчыя і савецкія арганізацыі: Акадэмія Навук, Наркомлес, пошта, тэлеграф, АТС і інш.

Павольны рост партарганізацый з'яўляецца вынікам слабой арганізацыйна-палітычнай работы у масах і ў першую чаргу з беспартыйным актывам. Ні сакратары, ні члены парткома, ні агітатары, якія працуюць у масах, не ведаюць добра беспартыйнага актыва. Работа са спачувальнымі зусім закінута. За апошні год колькасць спачувальных у раёне нават скарацілася з 250 да 229 чалавек. У радзе партарганізацый (тэлеграф, электрапром і інш.) зусім няма груп спачувальных.

Многія парткомы і парторгі прыём у партыю пусцілі самацёкам, таму сярод пераведзеных у члены партыі зусім нязначны процант рабочых, недапушчальна затрымліваюць разгляд і афармленне матар'ялаў аб прыёме, працягваюць палітычную бесклапотнасць, прымаючы у партыю людзей неправераных, выклікаючых сумненне.

Бюро райкомаў своечасова не выпраўляюць дапушчаныя партарганізацыямі памылкі, не дапамагаюць ім наладзіць работу па падрыхтоўцы ў партыю.

Асабліва дрэнна пастаўлена гэта справа на заводзе імя Варашыльва. Са спачувальнымі і кандыдатамі партыі партком зусім не працуе, ігнаруючы работу па прыёму і пераводу ў члены партыі. У партком паступіла толькі 2 заявы аб пераводзе ў члены партыі, але ні адна яшчэ не разгледжана. Партыйны камітэт зусім адарваўся ад беспартыйнага актыва, дрэнна кіруе комсамольскай арганізацыяй.

Ва многіх арганізацыях, дзе слаба пастаўлены палітычная работа ў масах, дзе не ведаюць актыва, дзе пагардліва адносяцца да выхавання спачувальных і комсамольцаў, прыём у партыю фактычна закрыты, бо жадаючыя ўступіць у партыю не могуць атрымаць рэкамендацыю. Было б няправільным, вядома, даваць рэкамендацыю па якой небудзь старой сувязі, не ведаючы, што зараз прадстаўляе сабою чалавек. Але таксама далёкі ад большэвізма і трусливая перастрахоўка, бязіказная боязь рэкамендаваць чалавека, вяртага быць у радах партыі. Ганьба для арганізацыі, калі яна гатова прыняць у партыю рабочага-стаханаўца, але не мае магчымасці зрабіць гэта, бо члены партыі баяцца за яго паручыцца. Ясна, што ў такой арганізацыі камітэты адарваны ад беспартыйных, не ведаюць сваіх лепшых актывістаў.

Некаторыя парткомы настолькі бюракратычна адносяцца да работы з кандыдатамі і спачувальнымі, што адштурхваюць іх ад партыі.

На скурзаводзе «Большэвік» у ліпені гэтага года быў такі выпадак. Кандыдат партыі з 1931 г. тав. Наточын А. падаў заяву аб выхадзе з партыі. Хто такі Наточын. Можа ён варожы чалавек і байца партыі? Актывіста, што тав. Наточын работнік з 25-гадовым вытворчым

стажам, 18 год працуе на заводзе «Большэвік», з якіх 10 год — майстрам зольнага аддзела 2-га хромавага цэха. Тав. Наточын падаў заяву аб выхадзе з партыі з-за нячулых да яго адносін парткома і сакратара Мінкіна, якія за апошні год зусім не займаліся ім і адштурхнулі ад партыі.

Работа з кандыдатамі партыі на заводзе забыта. Многія кандыдаты нідзе не вучацца. Кандыдат партыі тав. Максімаў, залічаны ў ВСПШ, у мінулым годзе толькі два разы быў на занятках, а сёлета ні разу не наведваў школу.

За 1937 год многія кандыдаты партыі з 40 заняткаў у ВСПШ наведвалі ад 11 да 20. У стаханаўскай школе кандыдат Богарад не займаецца са студзеня. Шамес Б., Рагозін наведвалі 20—27 заняткаў з 52. Няма ніводнага кандыдата, які-б рэгулярна наведваў гурток. Пачынаючы з паловы чэрвеня, кандыдаты партыі наогул нідзе не займаюцца. Усё кіраўніцтва тав. Мінкіна зводзілася да таго, што час ад часу ён выклікаў у партком кандыдатаў і высняў прычыны няяўкі на заняткі.

Кандыдаты не чытаюць партыйных журналаў і мастацкай літаратуры. Толькі некаторыя прачыталі «Як гартавалася сталь» Остроўскага і «Цусіму» Новікава-Прыбоя. Многія кандыдаты яшчэ не чыталі «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР». Рад таварышаў працуе прафоргамі цэхаў, рэдактарамі насценных газет, але партком не дапамагае ім у гэтай рабоце. Калі кандыдат партыі тав. Зархін падаў заяву аб пераводзе ў члены партыі, то партком і заводскі партсход адмовілі яму на той падставе, што ён не выконвае сваё партыйнае даручэння, як рэдактар газеты (з пачатку 1937 г. насценная газета не выходзіла). Пасля партсходу тав. Зархін звярнуўся за дапамогай у партком, да рэдактара шматтыражкі, але ніхто не дапамог, і газета на-ранейшаму не выходзіць.

Ёсць на заводзе і другая група кандыдатаў (тт. Барыбін, Крэндзель, Міхлін, Перавозкін), якая ніякіх даручэнняў не выконвае. На нарадзе кандыдатаў тав. Крэндзель прама заявіў, што зрабіўся пасіўным пасля таго, як яму перасталі даваць заданні.

Такая работа парткома не магла прывіць кандыдатам жаданне рыхтавацца да пераводу ў члены партыі. І зусім не дзіва, што з 27 кандыдатаў толькі 2 падалі заявы аб пераводзе, дзіўна былі такія, якія падалі заявы аб выхадзе з партыі.

Не лепш паставлена работа на фабрыцы «Окцябр», імя Катановіча, дзе імя Молатава і радзе іншых бундэсцкіх падпаліцаў горада.

Адметнаю рысай большэвікоў была заўсёды іх кроўная сувязь з беспартыйнымі масамі. Партыя заўсёды расла за лік беспартыйнага актыва фабрык і заводаў. За гады, на працягу якіх прыём быў закрыты, усюды накапіўся рэзерв актывістаў, якія горача маралі аб уступленні ў камуністычную партыю. Асабліва гэта адносіцца да комсамола. Сярод комсамольцаў нямала дастойных быць у радах партыі. Ёсць пераросткі — людзі, якія працілі школу двух пяцігодак. Але і аб гэтым папаўненні радоў партыі думаюць мала. Чым вытлумачыць, што з часу аднаўлення прыёму ў партыю пярвічныя партаргані горада разгледзелі толькі 8 заяў, прынялі ў кандыдаты ўсяго 3 і перавялі ў члены партыі ўсяго 7 комсамольцаў. Адна з іх — недаўня. Многія кіраўнікі партыйных арганізацый стараюцца ўхіліцца ад прамоў і дакладаў за ўцягненне ў партыю лепшых, прэс-афіцэраў, адданных справе партыі Леніна — Сталіна маладых патрыётаў сацыялістычнай радзімы, загартаваных у барацьбе з ворагамі камунізма. Пара након-

чыць з такімі ганебнымі, небольшэвіцкімі адносінамі да прыему ў партыю.

Партыя ачышчае свае рады ад варожых, чуждых, перарадзіўшыхся элементаў, ад усякай трацкісцкай і правай погані, ад японанямецка-польскіх шпіёнаў, дыверсантаў і шкоднікаў, якія шляхам абману пралезлі ў партыю.

Непахісна выконваючы статут партыі, праводзячы строга індывідуальны адбор, трэба самым рашучым чынам прысякаць усякія элементы кампанейшчыны, шуміхі і лёгкадумных адносін да прыему ў партыю. Нічога агульнага з большэвізмам не мае агульны, неабдумань, фармальны падыход да рэкамендацыі, так сама як і безадказная боязь рэкамендаваць у партыю дастойных людзей. У партыю неабходна прымаць сапраўды лепшых, да канца правяраных, палітычна даспелых і беззаветна адданных партыі Леніна—Сталіна людзей.

Многія тысячы рабочых-стаханаўцаў, калгаснікаў, леншых людзі з савецкай інтэлігенцыі прагнуць змагацца ў радах большэвіцкай партыі. Задача гаркома, райкомаў і пярвічных партарганізацый—нястомна працаваць над большэвіцкім выхаваннем гэтых людзей, не дапускаючы самацёку ў прыёме новых членаў, цвёрда памятаючы, што партыю трэба берагчы ад засмечвання чуждым элементам, што прымаць у партыю трэба толькі такіх людзей, якія варты пачэснага звання камуніста, члена вялікай партыі Леніна—Сталіна.

Становішча ў Камарынскай партарганізацыі

Камарынскі райком партыі, у прыватнасці былы сакратар яго Сытаў, яўна ігнаравалі рашэнні лютаўска-сакавіцкага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанні таварыша Сталіна аб аўладанні большэвізмам.

Партыйная прапаганда і агітацыя ў мінулым годзе былі сарваны. Ворагі народу, пралезшы ў рады прапагандыстаў, пратаскавалі трацкісцкае разуменне асноўных палажэнняў гісторыі партыі. Калі прапагандыст Бімзо сігналізаваў, што Філіпцоў, Танскі, Гаурый і іншыя слухачы па-трацкісцку тлумачаць асноўныя палажэнні гісторыі партыі, райком на гэта не рэагаваў, не мабілізаваў партарганізацыю на выкарчоўванне ворагаў народу з асяроддзя прапагандыстаў. Райком сарваў завочную вучобу, прызначаючы сходы ў дні заняткаў завочнікаў, або пасылаючы іх упаўнаважанымі ў сельсоветы.

Партвучоба ў раёне стаяла на выключна нізкім ідэйна-палітычным ўзроўні. Вывучаючы гісторыю партыі па 4 гады, слухачы не ведалі яе. Тав. Луфераў так адзваецца аб сваёй вучобе: «Гісторыю партыі я не ведаю, хоць чатыры гады вывучаю яе ў гуртку». Робатай прапагандыстаў і агітатараў райком партыі зусім не цікавіўся, сакратар райкома ніколі не наведваў заняткі партыйных гурткоў, перадаверыўшы справу партыйнай прапаганды другарадным асобам. Ні адзін гурток па гісторыі партыі не закончыў праграмы, бо яе свядома зрываў ворагі народу—былы нам. сакратар райкома і некаторыя прапагандысты.

Слаба пастаўлена партмасавае работа. Сходы пярвічных партарганізацый праводзяцца раз у 2—3 месяцы і то без падрыхтоўкі. Аб сходзе камуністы даведваюцца не раней як за дзве—тры гадзіны да пачатку, дакладчыкі прыходзяць непадрыхтаванымі. Сходы праходзяць на нізкім ідэйна-палітычным ўзроўні.

Ворагі народу, прабраўшыся ў кіраўніцтва райкома партыі і райвыканкома, прымянялі да працоўных аднаасобнікаў яўна шкодніцкія, контррэвалюцыйныя дзеянні. Улюбеным метадам іх работы з'яўлялася адміністраванне, штрафы, продаж маемасці. За 1936—37 гады па Асарэвіцкаму сельсовету аштрафавана было 75, па Крукаўскаму—45 гаспадарак. Штрафы накладаліся за ўсякую дробязь: за няяку на прэзідыум сельсовета, за парушэнне парадку, без укавання, у чым яно заключалася, і т. п. Падаток налічаўся без уліку даходнасці, з яўна варожым падыходам да гаспадаркі. Райвыканком і ў прыватнасці заг. райфа Танскі зусім свядома праводзілі такую палітыку ў адносінах да аднаасобнага сялянства з мэтай выклікаць яго аслабленне супроць савецкай ўлады, супроць калектывізацыі. Райком партыі ігнараваў аднаасобнікаў, сакратар райкома ніколі не гутарыў з імі. Рашэнне партыі і ўрада аб дынамізе беларускаму сялянству і ліквідацыі вынікаў шкодніцтва сакратар райкома Сытаў і старшыня райвыканкома Саракалетаў проста сабатавалі.

Соўгас імя Молатава створан з яўна шкодніцкай мэтай. Пад соўгас было адрэзана 5 тысяч га ад зямлі калгаснай і зямлі аднаасобнікаў. Для 200 соўгасных кароў няма абары і неабходных тэхнічных прыстасаванняў для перапрацоўкі малочных прадуктаў. У якасці рабочых соўгас прытуліў у сябе кулакоў і раскулачаных. Зярно ляжыць пад адкрытым небам. Не гледзячы на яўна шкодніцкую ўстаноўку пры арганізацыі соўгаса, раённае кіраўніцтва не паставіла пытання аб яго ліквідацыі.

У раёне ёсць МТС з паркам у 40 трактароў. Ворагі народу давялі гаспадарку да поўнага развалу. Трактары рамантаваліся пашкодніцку і ў большасці прастойвалі ў час пасевнай і ўборачнай кампаній. Дырэктар—п'яніца Вдавенка—свядома разваліў работу МТС. Яго намеснік Слабко, ён-жа член райкома партыі, не забяспечыў большэвіцкага кіраўніцтва МТС. Аб шкодніцтве на МТС нікому не сігналізавалі, не дабіваўся зняцця з работы дырэктара Вдавенка, ды і сам не хоча працаваць. У час уборкі Слабко невядома дзе прападаў 20 дзён, пакінуўшы МТС на волю лёсу. Комуністы не раз заяўлялі на сходах, што ў МТС арудуюць ворагі народу і разлажыўшыся элементы, але сакратар райкома і старшыня райвыканкома ніякіх мер не прымалі, чым па сутнасці самі дапамагалі ворагам разарань МТС.

Комсамольская арганізацыя, якую ўзначальваў Філіпцоў, засмечана варожымі элементамі. Палітвучоба сарвана. Некаторыя перыяды арганізацыі комсамола развалены. У Камарынскай комсамольскай школе пануе групоўшчына, антысемітызм. Філіпцоў, які не забяспечыў большэвіцкага кіраўніцтва комсамолам, быў знят з работы толькі 14 верасня па настаянню комсамольскай арганізацыі і зараз выключан з рады партыі.

Раённым аддзелам асветы да апошняга часу кіраваў выкрыты зараз вораг народу. Пры непасрэдным удзеле Сытава і Саракалетава ў школы пралазілі варожыя элементы, якія ідэалізавалі трацкісцка-фашысцкія лозунгі. Якасць вучобы вельмі нізкая. Працэнт неспяваючых у Камарынскай школе за першую чвэрць мінулага года даходзіў да 80. Палітыка-выхаваўчая работа ў школах была закінута. Не гледзячы на поўны развал работы, раённы камітэт партыі ўсяляк васхваляў дырэктара Камарынскай школы Прымачова і па настаянню сакратара Сытава правёў яго ў члены райкома.

Рэдактар раённай газеты «Калгасны сцяг» Аўдзюшын не ператварыў газету ў баявы орган партарганізацыі, не мабілізаваў мас на барацьбу з ворагамі народу. Райком партыі ў работу газеты не ўнікаў. На яе старонках папулярызаваліся контррэвалюцыйныя фашысцкія лозунгі, трацкісцкая пашляціна, глушылася здаровая крытыка і самакрытыка, культывавалася падхалімства і угодніцтва перад Сытавым і Саракалетавым.

Члены партыі Сцепаненка і Даніленка заяўляюць: «Мы не смелі гаварыць поўным голасам аб усіх бяспачнасках у раёне. Нас не толькі не слухалі, але вельмі часта пагражалі вынесці вымову або зняць з работы».

Сытаў і Саракалетаў трымалі цесную сувязь з ворагамі народу, высоўвалі іх на адказныя пасады, разам п'янствавалі. Ужо арыштаванага, як ворага народу, былога нам. сакратара райкома Сытава не рашаўся выключыць з партыі. Пад сваю апеку ён браў усякія варожыя элементы. Невыпадкова, што ўчотам у райкоме да апошняга часу загадвае нейкі Пенькоў, брата якога расстраляны за контррэво-

люцынную работу. Сам Сытаў у мінулым працаваў з польскім шпіёнам, наладжваў папойкі з ворагамі народу ў Камарыне.

Калі была выяснена падрыхная, шкодніцкая дзейнасць Сытава, ён прасіў аслабіць яго ад абавязкаў сакратара, як нясправішагася з работай. Раённы партыйны сход пастанавіў зняць Сытава з работы і выключыць з рады партыі за сабатаж рашэнняў партыі, за развал партпрапаганды і агітацыі, заціск крытыкі і самакрытыкі, нерэагаванне на заявы камуністаў, комсамольцаў і беспартыйных, за абарону ворагаў народу.

Саракалетаў—былы старшыня РВК—да Камарына працаваў з ворагамі народу, пры дапамозе якога атрымаў пасаду намесніка старшыні Магілёўскага райвыканкома. Будучы два гады старшыня РВК у Камарыне, ён не забяспечыў большэвіцкага кіраўніцтва раёнам, яўна сабатаваў рашэнні партыі і ўрада, дапусціў вялікую засмечанасць апарата РВК і сельсоветаў. Пад «кіраўніцтвам» Саракалетава праводзілася шкодніцкая палітыка ў адносінах да аднаасобнікаў. Саракалетаў адарваўся ад мас, дапусціў развал работы МТС. За ўсё гэта раённы партыйны сход выключыў яго з партыі. Партсход выключыў з партыі і былога загадчыка райфа Танскага за яўна варожую лінію ў падатковай палітыцы і сабатаж рашэнняў партыі і ўрада.

Партыйны сход зрабіў большэвіцкія вывады ў адносінах усіх, хто пасмеў сабатаваць рашэнні партыі і ўрада.

Новае кіраўніцтва райкома і ўся партыйная арганізацыя абавязаны тэрмінова прымаць канкрэтыя меры па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, усіх недахопаў у рабоце партыйных і савецкіх арганізацый раёна і безагаворачна выканаць сталінскі дэкрэт аб дапамозе беларускаму калгаснаму сялянству.

01560
18560

Фролаў

Нач. палітаддзела Аршанскага аддз. Зах. чыгункі

Партпрапаганда і палітагітацыя—магутная зброя ў выхаванні кадраў

Лютаска-сакавіцкі пленум ЦК ВКП(б) заклікаў партыйныя арганізацыі рашуча пакончыць з бесклапотнасцю ў справе палітычнага выхавання кадраў.

Таварыш Сталін з выключнай яснасцю фармуляваў значэнне лозунга аўладання большэвізмам:

«Я думаю, што калі-б мы змаглі, калі-б мы здолелі нашы партыйныя кадры, знізу даверху, падрыхтаваць ідэалагічна і загартаваць іх палітычна такім чынам, каб яны маглі свабодна арыентавацца ва ўнутранай і міжнароднай абстаноўцы, калі-б мы здолелі зрабіць іх зусім зрэлымі левіцамі, марксістамі, здольнымі вырашаць без сур'ёзных памылак пытанні кіраўніцтва краінай, то мы вырашылі-б гэтым дзевяць дзесятых усіх нашых задач».

Такая вострая пастаноўка пытання аб палітычным выхаванні кадраў прадыхавана ўсёй сучаснай міжнароднай і ўнутранай абстаноўкай.

Партыйныя арганізацыі Аршанскага аддзялення Заходняй чыгункі, вывучаючы рашэнні пленума і ўказанні таварыша Сталіна, шырока разгарнулі работу ў галіне партасветы.

На верасень гэтага года на аддзяленню працуюць 56 партыйна-комсамольскіх гурткоў палітычнага навучання і 18 гурткоў па гісторыі ВКП(б). Гэтымі гурткамі ахоплены 112 членаў партыі, 63 кандыдаты, 19 спачуваючых і 25 комсамольцаў.

У 7 гуртках палітграматы вучыцца 10 членаў партыі, 25 кандыдатаў, 29 спачуваючых і 6 комсамольцаў.

У 4 школах палітгутарак вучыцца 6 членаў партыі, 15 кандыдатаў, 28 спачуваючых і 1 комсамалец.

У вузлавой школе малапісьменных—17 камуністаў

Па сетцы завочнага партыйнага навучання (БІМЗО пры ЦК ВКП(б)Б)—37 чалавек партактыва.

Па лініі палітычнага выхавання комсамольцаў маем 10 гурткоў па гісторыі ВКП(б) на 190 чалавек і 18 гурткоў па палітграмаце на 284 чалавекі. Працуе школа комсамольскага актыва вузла на 18 чалавек.

Усе партыйна-комсамольскія прапагандысты паўторна правераны. За страту палітычнай пільнасці і якшанне з ворагамі народу знят з

работы і выключан з партыі былі прапагандыст паравознага дэпо. За пасобніцтва ворагам народу знят з работы і выключан з комсамола комсамольскі прапагандыст.

Вузет мае добра арганізаваныя гурткі:

На вагонным участку добра працуе гурток па гісторыі ВКП(б) — прапагандыст тав. Сенчыла. Усе 17 членаў гуртка рэгулярна рыхтуюцца да заняткаў. Тт. Кісцюкевіч, Кляўза, Данилэў акуратна наведваюць парткабінет. Сам тав. Сенчыла заўсёды прыходзіць падрыхтаваным, займаецца на прапагандысцкім семінары.

Дыстанцыя сувязі Орша добра паставіла вучоў у школе па гісторыі ВКП(б). 15 чалавек акуратна наведваюць лекцыі, старанна канспектуюць вучэбны матэрыял. Прапагандыст тав. Грушану ўмела скарыстоўвае на занятках наглядны матэрыял. Леншыя слухачы: тт. Крысина, Гронскі, Малкаў, Юрчанка, Матірка.

У паравозным дэпо доўгі час арудвала шапка ворагам народу. Яны зараз выкрыты і заяваны органамі НКВС. Былыя партыйныя кіраўнікі паравознага дэпо глуміліся ад сінатаў радавых камуністаў. Стары рабочы, член партыі тав. Рэменчук дзесяткі раз сігналізаваў аб шкодніцтве ў паравозным дэпо. Ворагі, што сядзелі ў партыйным кіравніцтве, пастараліся гэтага чэснага рабочага абярнуць у склочніка, у няўжывальнага камуніста і перакідалі яго з месца на месца. Прапагандыст паравознага дэпо Мішкін абыхава гледзеў на доўгую пастаноўку партучоў і такім чынам дапамагаў яе развальваць. Мішкін зняў з работы, атрымаўшы партыйнае спавіненне суровую вымову з папярэджаннем.

Прапагандысцкія семінары для партыйных і комсамольскіх прапагандыстаў з адрывам ад выбарчасці праводзяцца рэгулярна 2 разы ў месяц. Але, не гледзячы на ўсе магчымасці, індывідуальныя кансультацыі прапагандыстаў перад заняткамі арганізавана дрэнна.

Парткабінет забяспечвае ўсіх прапагандыстаў падручнікамі і географічнымі картамі.

За апошні час вырасла значная колькасць прапагандыстаў тт. Сенчыла, Гонзкаў, Лагонскі, Грушану, Арэф'ев, Батакін і інш. Аднак парткомы слаба імі каруюць. Неабходна рэзка палепшыць якасць вучобы, павысіць наведванне слухачамі гурткоў.

На аддзяленню праведзен рад палітыка-масавых мерапрыемстваў. На аднадзённым семінары пучавыя абходчыкі 5, 6, 7 і 15 дыстанцый пучі з вялікай цікавасцю знаёмкліся з некаторымі чэгадамі каварнай дзейнасці замежнай разведкі і контрразведкі. Абходчыкі забяспечаны літаратурай.

Рэгулярна праводзяцца двухдзённые семінары чытчыкаў і агітатараў. На семінарах вывучаюцца рашэнні лютаска-сакавіцкага пленума ЦК ВКП(б). Палажэнне аб выбарах у вярхоўныя органы ўлады, разведка і контрразведка, пастанова СНК СССР і ЦК ВКП(б) аб ліквідацыі вынікаў шкодніцтва і дапамозе галаснаму сялянству Беларусі.

Асобную ўвагу партарганізацыя вузта ўдзяляе вывучэнню «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР». З гэтай мэтай у верасні арганізавана 68 гурткоў, якімі ахоўлена 2555 чалавек. Аднак не ўсе рабочыя ахоплены гурткамі. Партыйнае кіравніцтва павінна арганізаваць семінары і кансультацыі, каб ахапіць усіх рабочых і членаў іх сямей, асабліва лінейных станцыі. На-жаль, тэрытарыяльныя партарганізацыі ўдзяляюць гэтаму мала ўвагі.

Парткабінет забяспечыў усіх 180 чытчыкаў літаратурай (даклад і заключнае слова таварыша Сталіна на VIII з'ездзе Советам і на лю-

таўска-сакавіцкім пленуме ЦК ВКП(б), Канстытуцыі СССР і БССР, «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», географічныя атласы і брашўры «разведка і контрразведка»).

За кароткі час у нас выраслі добрыя агітатары-бяседчыкі тт. Каршуноў, Васільеў, Мураўеў, Швабо і інш. Аднак парткомы павінны карэнным чынам палепшыць сваё кіравніцтва, дапамагчы ва ўмацаванні агіткатектываў, у правядзенні рэгулярных заняткаў. Недасіткае веданне людзей, забыцце палітычнай работы былым кіравніцтвам палітаддзела прывяло да засмечання агітатараў.

Партарганізацыя Аршанскага аддзялення павінна яшчэ лепш ластавіць справу марксісцка-ленінскай прапаганды і агітацыі, каб выхаваць партыйных і непартыйных большэвікоў у духу вернасці пролетарскаму інтэрнацыяналізму, у духу большэвіцкай пільнасці і непрымымасці да ворагаў народу. Неабходна цzerда памятаць, што пільнасць — гэта перш за ўсё ідэйнае ўзбраенне камуністаў, аўладанне вучэннем Леніна—Сталіна, гэта ўменне выкрываць і зніштажаць трацкісцка-правых, германа-япона-польскіх шпёнаў і дыверсантаў, буржуазных нацыяналістаў розных масцей.

Як мы перабудоўваем партмасавую работу

Чатыры месяцы назад куністы Крычаўскай партарганізацыі на справаздачна-неравыбарчым сходзе моцна крытыкавалі кіраўніцтва райкома партыі за адарванасць ад первічных партарганізацый, за слабую масава-палітычную работу па ажыццяўленню рашэнняў лютускага пленума ЦК ВКП(б) і даклада таварыша Сталіна. Па заслугах крытыкавалі яны работу інструктароў райкома і кіраўнікоў первічных партарганізацый.

Прамысловасць Крычава, чыгуначны транспарт, калгасы не выходзілі з прарываў. Адно з буйнейшых прадпрыемстваў БССР Крычаўскі цэментны завод з квартала ў квартал не дадаваў дзяржаве сотні тон цэменту, так неабходнага новабудоўлям СССР. За сем месяцаў запазычанасць дзяржаве выразілася ў 1000 тон цэменту.

Новаму кіраўніцтву райкома партыі прыйшлося многа ўвагі ўдзяліць цэментнаму заводу. Адною з важнейшых прычын прарываў аказалася слабасць масава-палітычнай работы, очкаўцірацельства дырэктара Цімафеева, засмечанасць завода ворагамі народу, шпіёнамі, дыверсантамі, якія выводзілі машыны са строю, каб выклікаць прастой.

У апошні час праведзены два сходы заводскага актыва, прыняты рад мер па разгортванні масава-выхаваўчай работы, стаханаўскага руху і ачыстцы завода ад ворагаў народу.

У сваім пісьме наркому цяжкай прамысловасці тав. Кагановічу, якое падпісалі больш 600 лепшых рабочых і інжынерна-тэхнічных работнікаў, цэментнікі Крычава абавязаліся зрабіць свой завод перадавым прадпрыемствам цэментнай прамысловасці, ліквідаваўшы недахопы і запазычанасць дзяржаве. За гэта абавязацельства зараз змагаецца заводскі калектыў.

Ва ўстановах і прадпрыемствах раёна, на чыгуначным вузле да апошняга часу сядзела не мала шпіенаў, дыверсантаў і шкоднікаў. За апошнія чатыры месяцы партарганізацыя выкрыла 12 чалавек. Прыкрываючыся службовым становішчам і партыйным білетам, гэтыя ворагі народу наносілі вялікую шкоду дзяржаве. Зараз яны выключаны з рады партыі, а многія арыштаваны.

Ачышчаючы свае рады ад ворагаў, партарганізацыя вылучыла на кіруючую работу лепшых людзей, бязмежна адданых партыі Леніна — Сталіна.

Загадчыкам райаддзела аховы здароўя вылучана работніца цэментнага завода тав. Волкава. Прапагандыстам чыгуначнага вузла—машыніст паравоза тав. Мізгачоў, сакратаром парткома чыгуначнага вузла—рабочы акалодка тав. Кайкоў. Інструктарам райкома партыі—рабочы цэментнага завода тав. Лапшуноў. Старшыня калгаса Качанаў вылучан намеснікам загадчыка райза. Слесар дэпо стаханавец тав. Якіменка—майстрам водаснабжэння чыгуначнага вузла. Калгасніца тав. Іванова вылучана старшынею калгаса. Не мала чэсных, адданных калгаснікаў, апраўдаўшых сябе на рабоце, вылучана загадчыкамі ферм, брыгадзірамі, старшынямі калгасаў і сельсоветаў.

Парторг Кашанскай кандыдацкай групы, ён-жа старшыня сельсовета, тав. Тупіцын накіраван на гадовыя курсы прапагандыстаў пры ЦК.

Райком партыі сур'ёзна ўзяўся за паліпшэнне справы большэвіцкай агітацыі і прапаганды. У горадзе ўжо другі месяц бесперабойна працуе вячэрняя партыйная школа. Рэгулярна працуюць партшколы на цэментным заводзе, чыгуначным вузле і ў большасці сельсоветаў.

Да калгасаў для масава-выхаваўчай работы прымацавана 50 чалавек з райпартактыва. У кожным сельсавеце вылучана 20—35 агітатараў з правяраных комсамольцаў, настаўнікаў і сельскіх актывістаў. Інструктары райкома і загадчык парткабінета наладзілі для агітатараў планавыя кансультацыі. У работу ўцягваюцца пазаштатныя інструктары райкома, а таксама 5 прапагандыстаў-міжнароднікаў, якім перыядычна даюцца паасобныя даручэнні.

Пасля справаздачна-выбарчага сходу адбыліся ўжо 4 раённыя партсходы, 2 пленумы райкома і нарады сакратароў парткомаў і парторгаў. За гэты час праводзіліся нарады і злёты старшынь калгасаў і сельсоветаў, брыгадзіраў і калгаснікаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

Райком партыі вялікую ўвагу ўдзяліў падрыхтоўцы да выбараў па новай Сталінскай Канстытуцыі, вывучэнню Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет. Пытанне гэта абмяркоўвалася ў школах партасветы, на партыйных сходах. Пры парткабінеце спецыяльна праведзены 3 семінары прапагандыстаў-агітатараў для абмену вопытам, а таксама нарада кіраўнікоў профсаюзных і комсамольскіх арганізацый. На прадпрыемствах, у калгасах і ўстановах пытанню аб выбарах было прысвечана 395 дакладаў, якія праслухала 13 245 чалавек. Акрамя таго, праведзена 240 гутарак з ахопам 21 130 чалавек.

Вялікую выхаваўчую ролю адыгрываюць палітдні на прадпрыемствах, у калгасах, установах. На-жаль, гэта важнейшая справа доўгі час ігнаравалася ў нашым раёне. Большасць партарганізацый не ішлі далей агульных размоў аб правядзенні палітдня. Узросшы культурны ўзровень рабочых і калгаснікаў пры гэтым не ўлічваўся, набыты вопыт не вывучаўся.

Калгаснікі Крычаўскага раёна сабралі сёлета высокі ўраджан. На працадзень кожнага калгасніка ў сярэднім прыпадае 3,2 кіло збожжа, 12 кіло бульбы, 3—5 кіло грубых кармоў, акрамя грошай. З ростам заможнасці растуць і культурныя запатрабаванні. Калгаснікі цікавяцца самымі рознастайнымі пытаннямі палітыкі, міжнароднага і ўнутранага становішча СССР, калгаснага будаўніцтва.

У сувязі з пастановай СНК і ЦК ВКП(б) аб дапамозе беларускаму сялянству райком партыі з 10 па 20 верасня арганізаваў па ўсіх калгасах і прадпрыемствах раёна палітдні. Для падрыхтоўчых работ было накіравана ў калгасы 59 чал. райпартактыва.

У калгасах Баяўскага сельсовета для падрыхтоўкі палітдня было прыцягнута каля 40 комуністаў, комсамольцаў, настаўнікаў і беспартыйнага сельсавецкага актыва.

На цэментным заводзе палітдзень рыхтавалі 25 комуністаў, 35 комсамольцаў і 15 беспартыйных актывістаў.

К палітдню рыхтаваліся памяшканні, вывешваліся аб'явы і скрынкі для збору пытанняў, рабіліся абходы кватэр рабочых і калгаснікаў.

На цэментным заводзе было сабрана 341 пытанне. Рабочыя цікавіліся тым, якія меры прыняў Саюзны ўрад у адносінах да піратаў, патапіўшых наш параход і цеплаход, што такое грошы, адкуль паходзяць назвы большэвікі і меншэвікі, дзе адбыўся першы з'езд партыі, якія пытанні ён абмеркаваў і т. п. 65 рабочых фасфарытнага завода задалі 50 пытанняў, 75 рабочых спіртазавода—57 пытанняў, калгаснікі калгаса «Барацьбіт»—78 пытанняў, калгаса «XVII партз'езд»—45 пытанняў і т. д. Па прадпрыемствах горада і калгасах раёна сабрана ўсяго каля 2 000 пытанняў.

Партактыву прышлося грунтоўна папрацаваць над падрыхтоўкай адказаў, заглянуць у гісторыю партыі, у геаграфічныя карты, слоўнікі, энцыклапедыі, атрымаць кансультацыю ў парткабінеце.

Палітдзень пачаўся з адказаў на заданыя рабочымі і калгаснікамі пытанні. Рабочыя і калгаснікі ў сваіх выступленнях дзякавалі партыю, урад і асабіста таварыша Сталіна за клопаты і дапамогу беларускаму народу. Яны бралі на сябе абавязацельствы па перавыкананню норм, каб дастойна сустраць XX гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі. Большасць калгаснікаў прасіла арганізаваць гурткі па вывучэнню палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет.

На палітдні калгаснікі ўскрылі варожую дзейнасць выпадкова пралезных у калгасы «Мзяк» і імя Леніна былых кулакоў Калаціла і Іванюшына, зладзеяў Даніленка і Варанцова і патрабавалі выключыць іх з калгасаў. Калгаснікі выкрылі старшыню калгаса «На варце» Ульянкова, які з групай ворагаў знішчаў калгасную жывелу. Правярышы гэту справу, райком выключыў Ульянкова з рады партыі і аддаў пад суд.

Райком партыі заслухаў справаздачу кіраўнікоў райспажыўсаюза і гарпо—Вержліба і Іванова, аб якіх калгаснікі адзываліся, як аб дрэнных работніках кааперацыі. Для палепшання работы спажыўкааперацыі і ачысткі яе ад варожых элементаў прыняты належныя меры.

Прысутнасць на паліднях 6.775 рабочых, калгаснікаў, служачых і інжынерна-тэхнічных работнікаў дала магчымасць раенным арганізацыям выявіць хворыя месцы і прыняць меры да іх выпраўлення.

Райком партыі прапусціў праз семінар 150 комуністаў і комсамольцаў і разаслаў іх на калгасах і прадпрыемствах у якасці кіраўнікоў гурткамі па вывучэнню палажэння аб выбарах у Вярхоўны совет. Такіх гурткоў працуе ўжо 171. На цэментным заводзе гурткамі па вывучэнню палажэння аб выбарах у Вярхоўны совет ахоплена 1.150 чалавек. На чыгуначным вузле—564 чал.

Калгаснікі вельмі цікавяцца вывучэннем Палажэння аб выбарах і рэгулярна наведваюць заняткі.

Палітдзень дапамог яшчэ шырэй разгарнуць работу па дастойнай сустрэчы 20-годдзя вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Слаба яшчэ пастаўлена ў нас работа па ўцягненню ў партыю лепшых стаханаўцаў, комсамольцаў, ударнікаў. У горадзе і раёне налічваецца да 5.000 рабочых; не мала правяраных, надзенных людзей у 72 калгасах, 2 саўгасах і МТС, аднак з усёй гэтай масы ў партыю ўцягнуты толькі адзінкі. За увесь час пасля пастановы ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму ў партыю прынята ў кандыдаты 4 чалавекі і пераведзена з кандыдатаў у члены партыі 9 чалавек.

Не ўсе партарганізацыі добра арганізавалі работу са спачувачымі. Калі на чыгунцы сёе-тое і робяць, то пярвічныя партарганізацыі вёскі мала зрабілі для ўцягнення ў спачувачыя лепшых, правяраных калгаснікаў.

Адсталы ўчастак—работа сярод жанчын, настаўніцтва, антырэлігійная і абарончая работа. Сюды райком партыі павінен накіраваць максімум сваёй ўвагі.

У ДАПАМОГУ ПРАПАГАНДИСТУ І АГІТАТАРУ

Арганізацыя Вярхоўнага Савета Саюза ССР і двухпалатная сістэма ў буржуазных краінах

Канстытуцыі буржуазных краін, як мы ведаем, абмяжоўваюць дэмакратыю ўсякімі спосабамі. Цэнз аседласці, патрабаванні граматнасці на мове пануючай нацыі, павышаны ўзрост для кандыдатаў у дэпутаты і т. д.—усе гэта накіравана к таму, каб затрудніць удзел грамадзян у палітычным жыцці краіны. Буйнейшым абмежаваннем дэмакратыі з'яўляецца пазбаўленне выбарчых правоў жанчын у цэлым радзе краін.

Ні адна буржуазная канстытуцыя не можа ісці ў параўнанне са Сталінскай Канстытуцыяй Савецкага саюза, дзе прынцыпы сапраўднай дэмакратыі разгорнуты шырока і паслядоўна, што магчыма толькі ў краіне сацыялізма.

Буржуазія не задавальняецца тым, што яна абмяжоўвае выбарчыя правы грамадзян, яна шукае яшчэ дадатковых форм забеспячэння свайго панавання ў законадаўстве і палітыцы. Такой немалаважнай дадатковай формай з'яўляецца так званая двухпалатная сістэма, якая прымяняецца ў тых капіталістычных краінах, дзе існуе парламентарызм.

Што-ж такое двухпалатная сістэма ў капіталістычных краінах?

Гэта—такое ўстройства дзяржавы, пры якім законадаўчая ўлада належыць двум арганізацыям (палатам), з якіх адна, якая выбіраецца больш шырокім колам насельніцтва, называецца ніжняй палатай, а другая верхняй палатай. Верхняя палата складаецца з прадстаўнікоў радавітай знаті (напрыклад палата лордаў у Англіі) ці абіраецца буржуазнымі арганізацыямі або вузка абмежаванай колькасцю выбаршчыкаў.

Пры двухпалатнай сістэме кожны праект закона становіцца законам і ідзе на зацвярджэнне прэзідэнта (або караля) толькі пасля таго, як яго прынялі абедзве палаты. Тое-ж самае робіцца і з зацвярджэннем дзяржаўнага бюджэта—гэтым важнейшым палітычным момантам у жыцці кожнай краіны. У некаторых краінах абедзве палаты злучаюцца ў аб'яднаны нацыянальны сход для выбараў прэзідэнта, для вырашэння пытання аб вайне, для зацвярджэння мірных дагавораў.

Значыць, нават абмежаванай, з пункту погляду дэмакратыі, ніжняй палате буржуазія не дазваляе ўсёй паўнаты законадаўчай, палітычнай і бюджэтнай улады. Яна ставіць над ніжняй палатай яшчэ нейкі тормаз у асобе верхняй палаты, склад якой падобраны такім чынам, каб у ёй буйная буржуазія і памешчыкі мелі бясспрэчную перавагу.

У Англіі раздзяленне парламента на дзве палаты склалася яшчэ ў той час, калі англійскія феодалы—буйныя землеўладальнікі—змагаліся

з маладой гарадской буржуазіяй за палітычную ўладу. Члены верхняй палаты лордаў нікім не выбіраліся: яны назначаліся ўказами караля. У склад палаты лордаў маглі уваходзіць толькі главы самых багатых, самых «радавітых» памешчыцкіх сем'яў, а таксама архіепіскапы і кіраўнікі старэйшых універсітэтаў, у якіх навучалася англійская арыстакратыя.

З той пары часы змяніліся. Англія стала буйнейшай прамысловай і фінансавай дзяржавай, у краіне вырас агромны пролетарыят, але палата лордаў, гэты ўродлівы перажытак мінулага, існуе па-ранейшаму. Праўда, склад яе змяніўся. Сярод членаў палаты лордаў мы бачым ужо не толькі землеўладальнікаў і епіскапаў, але і буйнейшых банкіраў і прамыслоўцаў, узведзеных у лордскую годнасць. Удастоіліся каралеўскай «міласці» і сталі лордамі таксама некаторыя лідэры рабочай партыі Англіі, гэтага найбольш рэакцыйнага крыла II інтэрнацыянала.

Змяніліся і поўнамоцтвы палаты лордаў. Закон 1911 года абмежаваў яе права ўмяшання ў дзеянні ніжняй палаты. Практыкай жыцця цэнтр палітыкі перанесен у ніжнюю палату.

І, тым не менш, палата лордаў у Англіі яшчэ існуе і паміраць не збіраецца. Чаму? Ды проста таму, што ў арсенале істnienia буржуазіі на працоўных і гэта зорая можа спатрэбіцца. Фронт класаван барацьбы ў Англіі праходзіць у наш час не на водападзеле паміж буржуазіяй і феодаламі, як гэта было ў перыяд узнікнення англійскага парламента, а па лініі супярэчнасці інтарэсаў пролетарыята і буржуазіі. Абноўленая палата лордаў знаходзіцца, вядома, цалкам на баку буннай буржуазіі. Карыстаючыся гэтай сваёй вернай зброяй, буржуазія мае магчымасць пачаваць любое мала-мальскі нявыгадзіце для яе мерапрыемства, якое асмелілася б высунуць ніжняя палата.

У сучаснай Францыі, якая з'яўляецца адной з найбольш дэмакратычных буржуазных краін, таксама існуе верхняя палата, імянуемая сенатам. Арганізацыя гэтага сената ясна паказвае, якавы яго задачы. Члены сената выбіраюцца на дзевяць год, у той час як палата дэпутатаў выбіраецца на чатыры гады. Зусім ясна, што сенат, які выбіраецца раз у дзевяць год, ніяк не адлюстроўвае тых перамен у палітычных настроях мас, якія могуць адбыцца за такі доўгі тэрмін. К таму ж сенат выбіраецца не насельніцтвам, а муніцыпалітэтамі, шляхам шматступенных выбараў. Французскі сенат мае такія правы, якіх не мае палата дэпутатаў. Так напрыклад па справах аб злачынствах, прэзідэнта і міністраў, а таксама па справах аб пасяганнях на безапаснасць дзяржавы сенат ператвараецца ў вярховны суд рэспублікі.

У складзе сената Францыі мы бачым заўсёды найбольш буйных буржуазных «тузоў»: банкіраў, фабрыкантаў, буйных калашальных дзяльцоў. Такі сенат з'яўляецца актыўнай зброяй буржуазіі. Даволі ўспомніць, што ў гэтым годзе іменна сенат зваліў першы ўрад, які падтрымліваўся народным фронтам ва Францыі, пасля таго, як спробы заправіць буржуазіі разбіць народны фронт у палаце дэпутатаў пацярпелі няўдачу.

У Злучаных Штатах Амерыкі члены сената (верхняй палаты) выбіраюцца ўсеагульным галасаваннем, але сенатары выбіраюцца на шэсць год, тым часам як члены ніжняй палаты — на два гады; сенатар павінен быць не маладзей трыццаці год і з'яўляцца не менш дзевяці год грамадзянінам ЗША.

У ЗША, як і ва Францыі, сенат судзіць высэйшых урадавых асоб рэспублікі.

Амерыканскія сенатары гэта ў пераважнай большасці самыя багатыя і самыя ўплывовыя прадстаўнікі буржуазіі. Гэтым вызначаецца іх палітыка ў адносінах да больш дэмакратычнай ніжняй палаты. За апошнія гады, калі амерыканскі «добрабыт» захістаўся, іменна сенат станавіўся полерак дарогі ўсякім, нават робкім пачынанням, якія мелі на мэце палегчыць становішча фермераў або правесці тое ці іншае дэмакратычнае мерапрыемства. На выпадак-жа, калі і сенат акажацца недастатковым тормазаў, які ўздзейнічае на ніжнюю палату, да паслуг буйнай амерыканскай буржуазіі ёсць яшчэ вярхоўны суд. Гэта рэакцыйнейшая ўстанова мае права прыпыняць дзеянне любога закона пад выглядам неадпаведнасці яго з канстытуцыяй. Усе ўдары вярхоўнага суда, вядома, накіраваны не супроць буржуазіі, а супроць рабочых, фермераў, неграў.

У ваенна-фашысцкай Японіі, дзе ў першым артыкуле яе канстытуцыі гаворыцца, што «імперыя кіруецца безупыннай на вечныя часы імператарскай дынастыяй», ёсць, па сутнасці кажучы, нават не двухпалатная, а трохпалатная сістэма. Ніжняя палата выбіраецца насельніцтвам, але ад удзелу ў выбарах адхілены жанчыны, ваенныя, студэнты і ўсе мужчынскае насельніцтва маладзей дванаціці пяці год. Па сутнасці, ніякіх праў гэта палата не мае, бо нават прадстаўленне ў яе дзяржаўнага бюджэта неабавязкова для ўрада. Але на ўсякі выпадак над ёй стаіць верхняя «палата пэраў», якая, як гаворыць канстытуцыя, «складаецца з членаў імператарскай фаміліі, з носбітаў дваранскіх тытулаў і з асоб, прызначаных ў яе імператарам». Зусім ясна, што такая верхняя палата з'яўляецца сканцэнтраваннем рэакцыі і паслухмянаю зброяй у руках імператара і тых ваенна-фашысцкіх колаў, якія стаяць за яго спіной. Але гэтага мала Японская канстытуцыя яшчэ ўпамінае глуха аб вярхоўным Тайным савете. З газет мы ведаем, што гэты Тайны совет і ёсць тая невялікая кучка людзей, праз якую японскія феодалы, ваеншчына і банкіры фактычна кіруюць краінай. Тайны совет (склад якога вызначаецца імператарам) прызначае і змяшчае міністраў, зацвярджае бюджэт, вырашае пытанні вайны і міру. За яго спіной стаяць мільянеры—ўладальнікі буйнейшых японскіх фірм і банкаў, старажытнейшыя сем'і феодаліў-памешчыкаў, кіраўнікі арміі і флота, лідэры фашысцкіх арганізацый. Так выглядае ў рэчаіснасці японскі «парламентарызм».

Калі мы возьмем так званыя малыя краіны, то нават у самых дэмакратычных з іх верхняя палата знарок ствараецца з асоб, якія маглі-б найбольш актыўна абараняць інтарэсы буржуазіі.

У Аўстрыі існуе вельмі складанае ўстройства саюзнага савета, які па сутнасці не выбіраецца насельніцтвам непасрэдна. Побач з саюзным саветам існуе дзяржаўны совет, аб якім канстытуцыя вельмі характэрна гаворыць, што члены яго прызначаюцца прэзідэнтам на дзесяць год з ліку асоб, «ад якіх паводле іх папярэдніх паводзін і спраў дазваляецца чакаць поўнага разумення патрэбнасцей і задач дзяржавы».

У рэакцыйнай Венгрыі верхняя палата носіць яўны саслоўна-ахавальны характар: яе членамі з'яўляюцца бароны, вышэйшыя ваенныя і судовыя чыны, вышэйшыя царкоўныя чыны, каронны пракурор, старшыня нацыянальнага банка і т. д. Ясна, што такая верхняя палата не можа быць не чым іншым, як зброяй самай агалцэлай рэакцыі.

Усе гэтыя прыклады паказваюць, як праў быў таварыш Сталін, які гаварыў у сваім гістарычным дакладзе на Надзвычайным VIII Усе-

саюзным з'ездзе советаў, што ў буржуазных краінах «...другая палата выраджаецца звычайна ў цэнтр рэакцыі і тормаз супроць руху наперад... гэта адбываецца таму, што ў гэтых краінах паміж палатамі няма роўнасці. Як вядома, другой палаце даюць нярэдка больш правоў, чым першай, і затым, як правіла, другая палата арганізуецца недэмакратычным шляхам, нярэдка шляхам прызначэння яе членаў зверху».

* * *

Наша вялікая Канстытуцыя, выходзячы з пачаткаў поўнай і паслядоўнай сацыялістычнай дэмакратыі, утварыла дзве палаты Вярхоўнага Савета СССР: Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей.

Чым-жа выклікана ўтварэнне ў нас двухпалатнай сістэмы? Па гэтую пытанню таварыш Сталін даў вычарпальнае тлумачэнне ў сваім дакладзе на Надзвычайным VIII з'ездзе советаў. «Аднапалатная сістэма,—указаў таварыш Сталін,—была-б лепш двухпалатнай, калі-б СССР прадстаўляў адзіную нацыянальную дзяржаву. Але СССР не ёсць адзіная нацыянальная дзяржава. СССР ёсць, як вядома, шматнацыянальная дзяржава. У нас ёсць вярхоўны орган, дзе прадстаўлены агульныя інтарэсы усіх працоўных СССР незалежна ад іх нацыянальнасці. Гэта—Совет Саюза. Але ў нацыянальнасцей СССР акрамя агульных інтарэсаў ёсць яшчэ свае асабыя, спецыфічныя інтарэсы, звязаныя з іх нацыянальнымі асаблівасцямі. Ці можна пагарджаць гэтымі спецыфічнымі інтарэсамі? Не, нельга. Ці патрэбен спецыяльны вярхоўны орган, які-б адлюстроўваў гэтыя іменна спецыфічныя інтарэсы? Безумоўна патрэбен. Не можа быць сумнення, што без такога органа немагчыма было-б кіраваць такой шматнацыянальнай дзяржавай, як СССР. Такім органам з'яўляецца другая палата, Совет Нацыянальнасцей СССР».

Мы бачым, такім чынам, з гэтых слоў таварыша Сталіна, што мэтай нашай савецкай двухпалатнай сістэмы з'яўляецца толькі імкненне забяспечыць максімум магчымасцей для нацыянальнага развіцця усіх народаў, якія населяюць нашу шматнацыянальную дзяржаву, выяўляць спецыфічныя нацыянальныя інтарэсы, клапаціцца аб найлепшым задаваленні інтарэсаў кожнай народнасці. У стварэнні двухпалатнай сістэмы ў СССР выражана ўся мудрасць ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, якая прывяла нашу краіну да вялікіх перамог і згуртавала ўсе народы СССР у адзіную, дружную сям'ю.

У нас няма і не можа быць небяспекі, што адна з палат ператворыцца ў тормаз для руху наперад.

Наша Сталінская Канстытуцыя, якая выражае прынцыпы паслядоўнага да канца сацыялістычнага дэмакратызма, стварае ўсе ўмовы для поўнай роўнасці абодвух палат.

Абедзве палаты—і Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей—выбіраюцца на адзін і той-жа тэрмін—на чатыры гады. Сесіі абодвух палат пачынаюцца і заканчваюцца адначасова.

Згодна Сталінскай Канстытуцыі, «абедзве палаты Вярхоўнага Савета СССР: Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей роўнапраўны» (артыкул 37-мы). «Совету Саюза і Совету Нацыянальнасцей у аднолькавай меры належыць законадаўчая ініцыятыва» (артыкул 38-мы). «Закон лічыцца зацверджаным, калі ён прынят абодвума палатамі Вярхоўнага Савета СССР простаю большасцю кожнай» (артыкул 39-ты). «У выпадку рознагалосся паміж Советам Саюза і Советам Нацыянальнасцей пытанне перадаецца на вырашэнне ўзгадняючай камісіі,

створаны на парытэтных пачатках. Калі узгадняючая камісія не прыходзіць да згоднага рашэння ці калі яе рашэнне не задавальняе адну з палат, пытанне разглядаецца паўторна ў палатах. Пры адсутнасці згоднага рашэння двух палат, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР распускае Вярхоўны Совет СССР і прызначае новыя выбары» (артыкул 47-мы).

У сваім дакладзе на Надзвычайным VIII зездзе саветаў таварыш Сталін асабліва падтрымаў дадаткі да праекта Канстытуцыі аб тым, каб колькасць членаў абодвух палат была ўроўнена і каб дэпутаты ў Совет Нацыянальнасцей выбіраліся так сама, як і ў Совет Саюза, шляхам прамых выбараў. Першая прапанова дае «яўныя палітычныя плюсы, бо падкрэслівае роўнасць палат», другая-ж «навінна павысіць аўтарытэт Савета Нацыянальнасцей». Абедзве прапановы былі прыняты з'ездам і ўвайшлі ў Канстытуцыю.

Нашы выбарчы закон да драбнейшых дэталей прадугледжвае ўсе падрабязнасці для арганізацыі выбараў у Совет Саюза і ў Совет Нацыянальнасцей у поўнай адпаведнасці са Сталінскай Канстытуцыяй.

Парадак выбараў, за выключэннем разбіўкі на выбарчыя акругі, аднолькавы для абодвух палат Вярхоўнага Савета СССР.

Розніца ёсць толькі ў арганізацыі выбарчых акруг. Але і ў гэтай розніцы закладзены глыбокі палітычны сэнс. У гэтым сказваюцца выключныя клопаты аб інтарэсах кожнай нацыянальнасці, сказваюцца сутнасць ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. У Совеце Нацыянальнасцей будуць прадстаўлены ўсе саюзныя рэспублікі, усе аўтаномныя рэспублікі, усе аўтаномныя вобласці і ўсе нацыянальныя акругі, бо ў нас няма нацый поўнапраўных і няпоўнапраўных: у нас усе нацыі і расы поўнапраўныя і роўныя.

Успомнім, што гаварыў аб гэтым таварыш Сталін:

«...нацыі і расы СССР карыстаюцца аднолькавымі правамі ва ўсіх сферах гаспадарчага, палітычнага, грамадскага і культурнага жыцця краіны. Стала быць, не можа быць і гутаркі аб ушчымленні нацыянальных праў».

Вось чаму пры выбарах у Совет Нацыянальнасцей, як гаворыць дваццаць другі артыкул «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», «выбарчая акруга па выбарах у Совет Нацыянальнасцей складаецца па прынцыпу: 25 акруг па кожнай саюзнай рэспубліцы, 11 акруг па кожнай аўтаномнай рэспубліцы, 5 акруг па кожнай аўтаномнай вобласці і 1 выбарчая акруга ў кожнай нацыянальнай акрузе. Кожная выбарчая акруга па выбарах у Совет Нацыянальнасцей пасылае аднаго дэпутата».

Значыць, выбарчыя акругі для выбараў у Совет Саюза і ў Совет Нацыянальнасцей будуць рознымі, але выбарчыя ўчасткі будуць агульнымі. Выбары ў абедзве палаты будуць праводзіцца ў адзін і той-жа дзень.

Ствараючы ў нашай дзяржаўнай сістэме двухпалатны вярхоўны орган, Сталінская Канстытуцыя не толькі забяспечвае роўнасць палат, але і ўмацоўвае адзінства працоўных усіх нацыянальнасцей, умацоўвае нашу дзяржаўнасць і выражае ўсямерныя клопаты аб задавальненні інтарэсаў усіх без выключэння нацый.

І ў гэтым пытанні вялікая Сталінская Канстытуцыя з'яўляецца перавышаным узорам сапраўднага сацыялістычнага дэмакратызма, дакументам найвялікшай палітычнай мудрасці.

Д. Кутузаў.

Прыкладны план работы гуртка па вывучэнню „Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР“

1-шы ЗАНЯТАК

Вярхоўны Совет СССР (Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей)

Дзяржаўнае ўстройства СССР: саюзныя рэспублікі, якія ўваходзяць у СССР, аўтаномныя рэспублікі і аўтаномныя вобласці, нацыянальныя акругі (па геаграфічнай карце СССР).

Вярхоўны Совет СССР—вышэйшы орган дзяржаўнай улады СССР. Вярхоўны Совет СССР—вышэйшая законадаўчая ўлада СССР.

Дзве палаты Вярхоўнага Совета СССР: Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей. Задачы Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей. Дзве палаты Вярхоўнага Совета СССР—ажыццяўленне ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Дзве палаты ў буржуазных парламентах.

Росквіт дружбы народаў у СССР. Нацыянальнае прыгнечанне ў краінах капіталізма.

Літаратура

Канстытуцыя СССР, раздзел II. Дзяржаўнае ўстройства, раздзел III. Вышэйшыя органы дзяржаўнай улады Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Сталін. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР. Раздзел II. Змены ў жыцці СССР за перыяд ад 1924 да 1936 года. Раздзел III. Асноўныя асаблівасці праекта Канстытуцыі.

Сталін. Прамова на нарадзе перадавых калгаснікаў і калгасніц Таджыкістана і Туркменістана з кіраўнікамі партыі і ўрада (Асобная брашура, выд. 1937 г.).

Сталін. Нацыянальныя моманты ў партыйным і дзяржаўным будаўніцтве. Доклад на XII з'ездзе РКП(б) (Асобная брашура або ў зборніку «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне», стар. 123—124).

Молатаў. Канстытуцыя соцыялізма. Раздзел III. СССР і мір паміж народамі.

Карта СССР.

2-гі ЗАНЯТАК

Усеагульнае, роўнае, прамое пры тайным (закрытым) галасаванні выбарчае права ў СССР (Выбарчая сістэма)

Буржуазная дэмакратыя — дэмакратыя для багатых, прыкрытае панаванне буржуазіі. Абмежаванні ў буржуазна-дэмакратычных канстытуцыях праў працоўных (абмежаванні усеагульнага выбарчага права па ўзросту, па полу, па аседласці, па нацыянальнасці і г. д.). Немагчымасць для шырокіх працоўных мас ва умовах капіталізма выкарыстаць прадастаўляемыя законам правы (цяжар умоў жыцця, галеча, беспрацоўе; усе сродкі агітацыі ў руках капіталістаў і т. д.). Фармальны характар буржуазнай дэмакратыі.

Наяўнасць матэрыяльных умоў для росквіту паслядоўнага сацыялістычнага дэмакратызма ў СССР: знішчэнне эксплуатацыі чалавека чалавекам, права на працу, на адпачынак, на асвету і на матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці, а таксама — у выпадку хваробы і страты працаздольнасці. Росквіт заможнага жыцця працоўных. Росквіт культуры ў СССР.

Усеагульнае выбарчае права ў СССР і ў чым яно выражаецца. Хто мае права выбіраць і быць выбраным у СССР. У СССР пазбаўляюцца права ўдзельнічаць у выбарах толькі страціўшыя розум і асобы, асуджаныя судом з пазбаўленнем выбарчых праў. Абмежаванні ўдзелу ў выбарах, што ўводзіліся ранейшай Канстытуцыяй. Адмена ўсякіх абмежаванняў у новай Канстытуцыі СССР. У СССР — самае шырокае ў свеце ўсеагульнае выбарчае права.

Роўнае выбарчае права ў СССР і ў чым яно выражаецца? Не зусім роўнае права выбараў па ранейшай Канстытуцыі СССР і адмена гэтага ў новай Канстытуцыі СССР. Артыкул 136 Канстытуцыі СССР і артыкул 3 «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» аб роўных выбарах.

Прамое выбарчае права ў СССР і ў чым яно выражаецца. Шматступенныя выбары па ранейшай Канстытуцыі СССР і адмена гэтага ў новай Канстытуцыі СССР. Артыкул 139 Канстытуцыі аб прамых выбарах у СССР.

Тайнае (закрытае) галасаванне і ў чым яго значэнне. Адмена раней існаваўшых адкрытых выбараў.

Літаратура

Канстытуцыя СССР, раздзел X. Асноўныя правы і абавязкі грамадзян. Раздзел XI. Выбарчая сістэма.

Канстытуцыя СССР 1924 года (Партвыдат, 1934), раздзел III. Аб з'ездзе саветаў Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, раздзел I. Выбарчая сістэма.

Ленін. Тэзісы і даклад аб буржуазнай дэмакратыі і дыктатуры пролетарыята. Творы, т. XXIV, стар. 7—20.

Сталін. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР. Раздзел III. Асноўныя асаблівасці праекта Канстытуцыі.

Сталін. Гутарка са старшынёй амерыканскага газетніка аб'яднання «Скрыпс Говард Ньюспейперс» панам Рон Говартам (апошняе пытанне).

Молатаў. Аб зменах у савецкай Канстытуцыі. Даклад на VII з'ездзе саветаў 6 лютага 1935 г. Раздзел II. Задачы далейшай дэмакратызацыі савецкай выбарчай сістэмы.

Молатаў. Канстытуцыя соцыялізма. Раздзел II. Нашы адносіны да дэмакратызма.

Калінін. Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР і задачы Саветаў. Першая частка артыкула («Правда» ад 2 верасня 1937 г. ці асобная брашура).

Выбары ў капіталістычных краінах («В помощь партийной учебе» № 20—21, ліпень 1937 г.)

Два светлы—дзе выбарчыя сістэмы («Спутник агитатора» № 15).

3-ці ЗАНЯТАК

Як будуюцца выбарчыя акругі і выбарчыя ўчасткі на выбарах у Вярхоўны Совет СССР

Выбарчыя акругі на выбарах у Совет Саюза—300.000 насельніцтва на акругу.

Выбарчыя акругі на выбарах у Совет Нацыянальнасцей: 25 акруг на кожнай саюзнай рэспубліцы, 11 акруг на кожнай аўтаномнай рэспубліцы, 5 акруг на кожнай аўтаномнай вобласці, 1 выбарчыя акруга ў кожнай нацыянальнай акрузе. Як будучь будавацца выбарчыя акругі ў Маскве, у гор. Казані (Татарская АССР) і т. д.

Значэнне савецкага выбарчага закона ў забеспячэнні прав нацыянальнасцей СССР.

Выбарчыя ўчасткі агульныя для выбараў у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей. Як будуюцца выбарчыя ўчасткі ў горадзе і ў вёсцы. Вытворчы прынцып пабудовы выбарчых участкаў у ранейшай Канстытуцыі СССР і тэрытарыяльны прынцып у новай Канстытуцыі СССР.

Як выбарчы закон клапаціцца аб выбаршчыках аддаленых паўночных і ўсходніх раёнаў, аб выбаршчыках у воінскіх часцях, на плаваючых суднах, аб выбаршчыках, якія знаходзяцца ў больніцах, радзільных дамах, санаторыях, дамах інвалідаў.

Кім утвараюцца выбарчыя акругі і выбарчыя ўчасткі.

Літаратура

Канстытуцыя СССР, раздзел III. Вышэйшыя органы дзяржаўнай улады Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, артыкулы 34 і 35.

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, раздзел III. Выбарчыя акругі на выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей. Раздзел IV. Выбарчыя ўчасткі.

Калінін. Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР і задачы Саветаў. Раздзелы: «Аб выбарчых акругах на выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей» і «Аб выбарчых участках».

Выбарчая сістэма соцыялістычнай дзяржавы («Большевик» № 13 за 1937 г.).

4-ты ЗАНЯТАК

Выбарчыя камісіі, спісы выбаршчыкаў. Парадак выстаўлення кандыдатаў

Цэнтральная выбарчая камісія па выбарах у Вярхоўны Совет СССР. Выбарчыя камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей у саюзных і аўтаномных рэспубліках, у аўтаномнай вобласці і нацыянальнай акрузе. Склад гэтых выбарчых камісій, іх функцыі і кім яны зацвярджаюцца.

Акруговыя выбарчыя камісіі па выбарах у Совет Саюза, іх склад, іх функцыі і кім яны зацвярджаюцца. Акруговыя выбарчыя камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей, іх склад, іх функцыі і кім яны зацвярджаюцца.

Участковыя выбарчыя камісіі, іх склад, функцыі і кім яны зацвярджаюцца.

Прыём участковай выбарчай камісіяй выбарчых бюлетэняў. Устаўленне вынікаў выбараў па акрузе акруговай выбарчай камісіяй.

Тэрміны складання выбарчых камісій.

Кім складаюцца спісы выбаршчыкаў. Хто ўключаецца у спісы выбаршчыкаў. Хто не ўносіцца ў спісы выбаршчыкаў. Як уносяцца у спісы выбаршчыкаў грамадзяне, якія змяняюць месца жыхарства. Як праводзіцца абскарджанне выключэння са спісаў выбаршчыкаў або няправільнае ўключэнне ў спісы выбаршчыкаў. Парадак унясення ў спісы выбаршчыкаў ваеннаслужачых. Як забяспечваецца грамадзянам магчымасць азнаямлення са спісамі выбаршчыкаў.

Якія арганізацыі маюць права выстаўляць кандыдатаў у Вярхоўны Совет СССР. Парадак выстаўлення і рэгістрацыі кандыдатаў. Парадак апублікавання прозвішчаў вылучаных кандыдатаў.

Выбарчыя бюлетэні.

Выдаткі па выбарах праводзяцца за кошт дзяржавы.

Права бесперашкоднай агітацыі за кандыдатаў. Артыкул 125 Канстытуцыі СССР аб свабодзе слова, друку, сходаў і мітынгаў, вылучэння іх шэсці і дэманстрацыі—«у адпаведнасці з інтарэсамі працоўных і ў мэтах умацавання сацыялістычнага ладу».

Літаратура

Канстытуцыя СССР, раздзел X. Асноўныя правы і абавязкі грамадзян, раздзел XI. Выбарчая сістэма.

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, раздзел II. Спісы выбаршчыкаў. Раздзел V. Выбарчыя камісіі. Раздзел VI. Парадак выстаўлення кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР.

Калінін. Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР і задачы Советаў. Раздзелы: аб спісах выбаршчыкаў, аб выбарчых камісіях, аб парадку выстаўлення кандыдатаў.

Выбарчая сістэма сацыялістычнай дзяржавы («Большевик» № 13 за 1937 г.).

5-ты ЗАНЯТАК

Парадак галасавання і вызначэнне рэзультатаў выбараў

Парадак устанаўлення дня і гадзін выбараў у Вярхоўны Совет СССР.

Выбарчы бюлетэнь па выбарах у Совет Саюза і выбарчы бюлетэні па выбарах у Совет Нацыянальнасцей. Канвэрт. Выбарчыя скрынкі. Памяшканне для запаўнення бюлетэняў у выбарчым участку і памяшканне для апускання канвертаў у скрынку.

Неабходнасць асабістай яўкі выбаршчыка ў выбарчую камісію для падачы голасу. Парадак выдачы ў выбарчай камісіі выбарчых бюлетэняў і канвертаў. Парадак запаўнення выбарчых бюлетэняў (у асобным пакоі для запаўнення бюлетэняў). Як запаўняюць бюлетэні няграматныя, інваліды. Заклейванне бюлетэня ў канвэрт і апусканне яго ў выбарчую скрынку (у пакоі, дзе знаходзіцца ўчастковая выбарчая камісія).

Парадак падліку галасоў на аснове выбарчых бюлетэняў і аб'яўлення вынікаў галасавання па выбарчаму участку. Якія бюлетэні прызнаюцца несапраўднымі. Парадак падліку галасоў на аснове пратаколаў участковых выбарчых камісій у акруговай выбарчай камісіі. Парадак аб'яўлення кандыдата, выбранага па акрузе. Неабходнасць атрымання абсалютнай большасці галасоў па акрузе для выбарання.

Парадак перабалаціроўкі кандыдатаў у выпадку адмены выбараў. Недапушчальнасць гвалту, абману, пагроз, подкупу, пры выбарах.

Літаратура

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, раздзел VII. Парадак галасавання. Раздзел VIII. Вызначэнне рэзультатаў выбараў.

Калінін. Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза СССР і задачы Советаў. Раздзелы: «Аб парадку галасавання» «Аб вызначэнні рэзультатаў выбараў».

Выбарчая сістэма сацыялістычнай дзяржавы («Большевик» № 13 за 1937 г.).

ХРОНІКА

рэволюцыйных падзей у Беларусі (красавік—верасень)

16 (3) красавіка.

★ Позна ўвечары ў Петраград з-за граніцы прыехаў **Ленін**.

На вакзале Ленін быў сустрэнут ганаровым воінскім караулам. Па выхадзе з вакзала Ленін з бранявога аўтамабіля звярнуўся да сабраўшыхся з кароткай прамовай, якую скончыў лозунгам «Няхай жыве сусветная соцыялістычная рэволюцыя!» Адраз пасля прыезду Ленін прыняў удзел у сходзе адказных партыйных работнікаў Петраграда.

Менск. Менскім Камітэтам Усерасійскага Сялянскага саюза пад старшынявам тав. Фрунзе (Міхайлава) прынята рэзалюцыя па пытанню аб адносінах да «Беларускага нацыянальнага камітэта». У рэзалюцыі гаворыцца, што «Беларускі нацыянальны камітэт» ні ў якім разе не можа быць прызнан выразнікам думак усяго беларускага народу і не мае ніякага права гаварыць ад яго імя, паколькі беларускі народ у асобе працоўных класаў—сялян і рабочых—у рабоце «Нацыянальнага з'езда» ніякага ўдзелу не прымаў.

«Беларускі нацыянальны камітэт» з'яўляецца па свайму складу арганізацыяй масмасных слаёў беларускага народу і асабліва памешчыкаў, а па характару сваіх выступленняў, чыста нацыяналістычных, пагражае інтарэсам сялян і рабочых».

17 (4) красавіка.

В. І. Ленін выступіў з тэзісамі «Аб задачах пролетарыята ў данай рэволюцыі» («Красавіцкія тэзісы»).

★ **Ленін** уваходзіць у рэдакцыю «Правды» і працягвае яе рэдагаваць да разгрому рэдакцыі юнкерамі ў ліпеньскія дні.

18 (5) красавіка.

У буржуазнай прэсе і газетах згодніцкіх партый пачалася ўзмоцненая траўля **В. І. Леніна**.

19^е (6) красавіка.

* У № 25 газеты «Правда» надрукован артыкул В. І. Леніна «Два светлы».

Гомель. Арганізацыйны сход большэвікоў у Гомелі, на якім пры-мала удзел 35 чал. Аформлена Палеская арганізацыя большэвікоў, выбран Палескі Камітэт з 5 чалавек.

20 (7) красавіка.

* У «Правде»—апублікаваны «Красавіцкія тэзісы» Леніна.

21—29 (8—16) красавіка.

Менск. Фронтавы з'езд ваенных і рабочых дэпутатаў арміі і тылу Заходняга фронту. Старшынёй з'езда выбран Позерн (большэвік).

З'езд заслухаў даклады: 1) аб Петраградскай нарадзе Саветаў, 2) аб 8-гадзінным рабочым дні, 3) аб вайне і міры, 4) аб адносінах да Часовага ўрада і інш.

Па дакладах аб вайне і міры, аб адносінах да Часовага ўрада прыняты рэзалюцыі Петраградскага Савета Р. і С. Д. з папраўкай аб уключэнні ў Саветы Салдацкіх і Рабочых таксама і Сялянскіх Дэпутатаў.

З'езд пастанаўляе прыняць удзел ва Усерасійскім З'ездзе Саветаў Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў.

З'езд абрў Выканаўчы камітэт Заходняга фронту—«Фронтавы камітэт» у складзе 75 чалавек, у тым ліку 10 большэвікоў (тг. Мясні-коў, Фрунзе і інш.).

22 (9) красавіка.

* У № 28 газеты «Правда» апублікован артыкул В. І. Леніна «Аб двоеўладдзі».

Канец (сярэдзіна) красавіка.

* Ленін піша «Пісьмы аб тактыцы». Пісьмо першае «Ацэнка бягу-чага моманту» выходзіць затым асобнай брашурай.

24 (11) красавіка.

* У № 29 газеты «Правда» змешчан артыкул І. В. Сталіна «Дзве рэзалюцыі».

26 (13) красавіка.

* У № 31 газеты «Правда» надрукован артыкул В. І. Леніна «Вайна і Часовы ўрад».

27 (14) красавіка.

В. І. Ленін зрабіў даклад на Петраградскай усеагульнай канфе-рэнцыі большэвікоў аб бягучым моманце.

* Сход Петраградскага раённага камітэта большэвікоў прыняў рашэнне аб неадкладнай арганізацыі Чырвонай гвардыі.

* Маскоўскі камітэт большэвікоў прыняў рашэнне арганізаваць Чырвоную гвардыю.

28 (15) красавіка.

* У № 33 «Правды» змешчана записка Леніна «Добравольнае пагадненне» паміж памешчыкамі і сялянамі?»

* На Петраградскай канферэнцыі большэвікоў прынята рэзалюцыя, прапанаваная Леніным, аб адносінах да Часовага ўрада.

* Выйшаў першы нумар газеты «Солдатская правда».

29 (16) красавіка.

* Вялікая дэманстрацыя рабочых, салдат і матросаў у Петраградзе супроць траўлі Леніна і большэвікоў.

1 мая (18 красавіка).

* Ленін трымае прамову з трыбуны ЦК перад рабочымі на святкаванні 1 мая.

Заходні фронт. Салдаты дсюды удзельнічалі ў першамайскім свяце. У парадавых акапах выкідвалі чырвоныя флагі. На большасці ўчасткаў поўнае зацішша. Многа выпадкаў братаўня.

Менск. Грандыёзная першамайская дэманстрацыя і мітынг рабочых і салдат. Свята працягвалася да позняй ночы.

Гомель. Грандыёзная першамайская дэманстрацыя ў Гомелі. Пад большэвіцкімі сцягамі і лозунгамі ішлі ўзброеныя шматтысячныя масы рабочых і салдат, ваенна-тэхнічных часцен: завода ВОПС, 3-га карэннага парка, 2 воздухаплавальнага парка, 2 авіяцыйнай базы і каля тысячы беспартыйных рабочых і салдат, якія адкалоліся ад згодніцкіх дробна-буржуазных партый, каб ісці пад большэвіцкім лозунгам «Уся ўлада саветам рабочых і салдацкіх дэпутатаў».

Дэманстрацыя прайшла з вялікім рэволюцыйным уздымам.

3—4 мая (20—21 красавіка).

* На вуліцах Петраграда праходзіць масавыя дэманстрацыі, арганізаваныя большэвікамі.

3—6 мая (20—23 красавіка).

Менск. Адбыўся зезд сялянскіх дэпутатаў Менскай і Віленскай губерняў. Прыбыло звыш 800 дэлегатаў. Старшыней з'езда абраны большэвік Фрунзе (Міхаілаў). Па зямельнаму пытанню зезд выказаўся за знішчэнне прыватнай уласнасці на зямлю. З'езд патрабаваў удаліць усіх павятовых камісараў Часовага ўрада і пераглядзець склад павятовых камітэтаў, абнавіўшы іх прадстаўнікамі сялян. Пастанова ўдаліць ксяндзоў і папоў-прыхільнікаў старога рэжыму.

4 мая (21 красавіка).

В. І. Ленін прымае ўдзел у пасяджэнні ЦК па пытанню аб крызісе, выкліканым нотай Мілюкова. ЦК прымае рэзалюцыю, прапанаваную Леніным.

5 мая (22 красавіка).

Менск. Менскім Советам Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў прымаецца рэзалюцыя, накіраваная супроць ноты Часовага ўрада саюзным дзяржавам аб вайне да пераможнага канца.

Гомель. У «Дзень рабочага друку» кружачным зборам сабрана на большэвіцкі друк каля 6000 рублёў.

6 мая (23 красавіка).

Менск. Рабочымі мясцовых друкарань явачным парадкам уведзен 8-гадзінны рабочы дзень.

Гомель. Агульны сход членаў і спачувачых Палескай арганізацыі большэвікоў у Гомелі. Прынята рэзалюцыя пратэсту супроць ноты Мілюкова ад 18/IV 1917 г.

У рэзалюцыі адзначалася: «Нота Часовага урада ад 18/IV г г з вычарпальнай паўнатаю і яснасцю даказала, што гэты ўрад, у сілу сваёй цеснай сувязі з інтарэсамі імперыялістычных капіталістычных колаў, не можа шчыра і справядліва весці барацьбу за спыненне бясэсненнай братазабойчай вайны, выкліканай імперыялістычнымі рабаўнічымі імкненнямі таго класа, прадстаўнікамі якога яны з'яўляюцца. Адзіная ўлада, якая адна здольна дабіцца хутчэйшага сканчэння гэтай бойні і заключэння міру на аснове адмаўлення ад анексіі і кантрыбуцыі і свабоднага самавызначэння народаў—гэта Саветы рабочых, салдацкіх, сялянскіх і батрацкіх дэпутатаў, вакол якіх мы заклікаем згуртавацца рэвалюцыйны народ і рэвалюцыйную армію» (партархіў Беларусі, справа 147, стар. 157).

7 мая (24 красавіка).

* Адчыненне Ёсерасійскай красавіцкай канферэнцыі большэвікоў у Петраградзе. Доклад Леніна па бягучаму моманту. У спрэчках выступае таварыш Сталін.

Гомель. Шматлікія масавыя мітынгі і сходы на фабрыках, заводах і ў казармах Гомеля і Нова-Беліцы пад кіраўніцтвам большэвікоў Палескай арганізацыі. Рабочыя і салдаты пратэстуюць супроць ноты Мілюкова ад 18/IV.

8 мая (25 красавіка).

* На пасяджэнні красавіцкай канферэнцыі па прапанове Леніна прымаецца рэзалюцыя аб адмаўленні ад удзелу ў Стокгольмскіх канферэнцыях.

* У газеце «Правда» № 40 публікуецца артыкул таварыша Сталіна «Аб нарадзе ў Марыінскім палацы».

11 мая (28 красавіка).

* На вячэрнім пасяджэнні красавіцкай канферэнцыі большэвікоў В. І. Ленін робіць даклады па аграрнаму пытанню і аб пераглядае партыйнай праграмы.

12 мая (29 красавіка).

* На красавіцкай канферэнцыі большэвікоў таварыш Сталін робіць даклад па нацыянальнаму пытанню. В. І. Ленін выступіў з заключнай прамовай на закрыцці канферэнцыі

* У «Правде» апублікован «Праект статута рабочай гварды».

13 мая (30 красавіка).

Менск. У склад дэлегацыі, якая выехала на Ўсерасійскі сялянскі з'езд ад Менскай і Віленскай губ., уваходзіць старшыня Менскага сялянскага саюза Фрунзе (Міхайлаў).

16 (3) мая.

* Адчыненне Ўсерасійскага з'езда сялянскіх дэпутатаў у Петраградзе.

Менск. За апошні час у Менску ўтварылася больш 20-ці прафесійных рабочых саюзаў, якія аб'ядналі больш 10 тысяч членаў

17 (4) мая.

* У газеце «Правда» апублікован артыкул таварыша Сталіна «Адстаўшыя ад рэвалюцыі».

20 (7) мая.

* Адкрытае пісьмо Леніна да дэлегатаў Ўсерасійскага з'езда сялянскіх дэпутатаў.

Ігумен. З'езд сялянскіх дэпутатаў Ігуменскага павета Прысутнічае 132 чал.

З'езд далучаецца да рашэння Менскага сялянскага з'езда па зямельнаму пытанню.

21 (8) мая.

Петраград. В. І. Ленін робіць даклад аб Ўсерасійскай красавіцкай канферэнцыі большэвікоў на партыйным сходзе ў памяшканні морскага корпуса.

24 (11) мая.

Менск. Пасяджэнне Савета Р. і С. Д. зацвярджае статут Савета, згодна якому пленум савета ўтвараецца з прадстаўнікоў профсаюзаў, фабрык, заводаў і майстэрняў.

Прынята рашэнне аб скліканні на 26 мая (8 чэрвеня) Абласнога з'езда Саветаў Заходняй вобласці.

* Газета «Фронт» у № 3 друкуе паведамленне, што адна дывізія заходняга фронту не толькі братаецца з немцамі, але і прапаведуе гэтае братанне, як адну з галоўных задач дня.

28 (15) мая.

* На Паўночным фронце вышаў першы нумар большэвіцкай газеты «Окопная правда».

31 (18) мая.

Менск. Сход служачых і рабочых Лібава-Роменскай чыпункі. Пры з'яўленні на сходзе чорнасоценца Пурышкевіча рабочыя і частка служачых дэманстрацыйна пакінулі залу з крыкам «далоў пагромшчыкаў». Сход быў сарваны. Пурышкевіч слова не атрымаў.

* Забастоўка прачак і гладзільшчыц. Патрабаванні: 8-гадзінныя рабочы дзень і павелічэнне зарплаты.

* Адбываюцца перавыбары дэпутатаў Менскага Савета Р. і С. Д. Марочы. (Менск. губ.) Сяляне падзялілі паміж сабой усю царкоўную зямлю.

Мір. (Менск. губ.). Салдаты разграмілі палац князя Святаполк-Мірскага. Повадам да разгрому паслужыла выяўленне ў маентку князя «Чырвоная горка», зарытых у зямлю 3.000 пудоў хлеба і іншых прадуктаў.

1 чэрвеня (19 мая).

Менск. Першы гарадскі сход большэвікоў. Прынята рашэнне выйсці большэвікам з меншавіцкай аб'яднанкі і стварыць самастойную арганізацыю. Выбрана часовае бюро на чале з тав. Мясніковым А. Ф.

* У Совеце Р. і С. Д. арганізавана большэвіцкая фракцыя.

3, 6 і 8 чэрвеня (21, 24 і 26 мая).

* У «Правде» публікуюцца артыкулы «Муниципальная кампанія» за подпісам Сталін.

4 (22) чэрвеня.

* Доклад Леніна па аграрнаму пытанню на I Усерасійскім з'ездзе сялянскіх дэпутатаў.

5 чэрвеня (23 мая).

Менск. Адкрыўся абласны зезд прадстаўнікоў Саветаў Р. і С. Д. дэпутатаў. Прысутнічае 100 дэлегатаў ад Менскай, Віленскай, Віцебскай, Магілёўскай і Смаленскай губ. З'езд займаецца абмеркаваннем праграмы Усерасійскага з'езда Саветаў Р. і С. Д., а таксама ўстанаўлення кантакту ў дзеяннях Саветаў свайго края.

6 чэрвеня (24 мая).

Магілёў. Выходзіць першы нумар газеты «Крестьянское слово», надрукаваны ў захопленай Саветам Сялянскіх Дэпутатаў друкарні Гемства. Газета рэкамендуе сялянам чытаць «Правду», «Солдатскую правду» і байкатаваць буржуазныя газеты.

9 чэрвеня (27 мая).

* Расфармаванне раду палкоў на фронце за адмаўленне ісці у наступленне.

10 чэрвеня (28 мая).

* В. І. Ленін у «Правде», у артыкуле «Пераход контррэвалюцыі ў наступленне», выкрывае імперыялістычны характар Часовага ўрада, які выдаў пастанову аб расфармаванні 4 палкоў за адмаўленне ісці ў наступленне. В. І. Ленін папярэджвае рабочых, салдат і ўсіх працоўных. «Контррэвалюцыя намешчыла і капіталістаў пераходзіць ў наступленне».

Менск. Адбываецца паседжанне Менскага Савета Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў у новым складзе. Паседжанне прысвячаецца выбарам Выканаўчага Камітэта. Большасць выбраных—большэвікі.

12 чэрвеня (30 мая).

Гомель. На салдацкім мітынгу ў 143 этапным пункце па дакладу прадстаўніка Палескай арганізацыі (тав. Лендэўскага) была прынята большэвіцкая рэзалюцыя, якая выражала пратэст супроць драпежніцкіх нот англа-французскіх імперыялістаў і супроць заклікаў да наступлення на фронце. Рэзалюцыя заканчвалася так: «У інтарэсах хмалвання рэволюцыйных заваёў народу і хутэйшага сканчэння братэзабойчай вайны мы патрабем, каб уся ўлада ў краіне перайшла ў рукі самога народу ў асобе яго прадстаўнікоў—Советаў Рабочых, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў».

13 чэрвеня (31 мая).

В. І. Ленін выступае на петраградскай канферэнцыі фабрычна-заводскіх камітэтаў па пытанню аб рабочым кантролі над прамысловасцю.

Менск. На сходзе большэвікоў абмяркоўваецца рад арганізацыйных пытанняў, а таксама пытанне аб выданні мясцовага штодзённага друкаванага органа пад назвай «Інтернационал».

15 (2) чэрвеня.

* У «Правде» надрукаван артыкул Леніна «Недэмакратычна, грамадзянін Керэнскі!» Гэты артыкул напісан супроць забароны Керэнскім Усеукраінскага вайсковага з'езда.

16 (3) чэрвеня.

* Адкрыўся І Усерасійскі зезд саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў.

Па ўсіх асноўных пытаннях большэвікі ўносілі і адстойвалі свае прапановы, ствараючы платформу для мабілізацыі мас на рэвалюцыйную барацьбу. Праз галаву эсэра-меншавіцкіх «правадыроў» большэвікі звярчаліся да мас.

У адказ на запэўніванні лідэра меншавікоў Цэрэтэлі, што ў Расіі няма такой партыі, якая згадзілася-б узяць уладу ў свае рукі, Ленін з месца заявіў: «Ёсць такая партыя!». Заява В. І. Леніна аб гатоўнасці большэвікоў узяць уладу ў свае рукі зрабілася цэнтрам ўвагі ўсяго з'езда.

18 (5) чэрвеня.

Менск. На экстраным паседжанні выканкома Заходняга фронту большэвік Мяснікоў прапануе рэзалюцыю супроць наступлення. Рэзалюцыя прымаецца пры 16 «за» і 3 устрымаўшыхся.

21 (8) чэрвеня.

Гомель. На шматлюдным салдацкім мітынгу (з'удзелаў звыш тысячы салдат) у 3-м карэнным парку, які знаходзіўся пад большэвіцкім уплывам, была прынята большэвіцкая рэзалюцыя на пытанні аб бягучым моманце, прапанаваная дакладчыкам ад Палескага камітэта большэвікоў. У рэзалюцыі гаварылася: «У імя міру, у імя вырашавання соцень мільёнаў працоўных, якія стаяць на краі пагібелі ад голаду і гаспадарчай разрухі, у імя захавання вялікіх рэвалюцыйных заваёў народу — улада ў краіне павінна безадкладна перайсці ў рукі самога народу ў асобе яго рэвалюцыйных органаў — Саветаў Рабочых, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў».

21—22 (8—9) чэрвеня.

Полацк. Адбываецца сялянскі з'езд. Прысутнічае 215 дэлегатаў. Частка дэлегатаў патрабуе тэрмінова прыступіць да раздзелу памешчыцкіх зямель.

22 (9) чэрвеня.

* На I Усерасійскім з'ездзе Саветаў Ленін выступіў па пытанню аб вайне і міры.

23 (10) чэрвеня.

* Вышаў першы нумар «Крестьянской газеты» — органа Выканаўчага Камітэта Савета Сялянскіх Дэпутатаў Менскай і Віленскай губ. Рэдактар — Старшыня Выканаўчага Камітэта Сялянскіх Дэпутатаў большэвік Фрунзе (Міхайлаў).

* «Крестьянская газета» у № 1 змяшчае артыкул Фрунзе (Міхайлава) — «Аб зямельных камітэтах».

Менск. Агульны сход Савета Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў горада выказаўся супроць загаду аб наступленні на фронце.

26 (13) чэрвеня.

* У «Правде» апублікован артыкул В. І. Леніна «На пераломе»

* У газеце «Солдатская правда» апублікован артыкул Сталіна «Крызіс рэвалюцыі».

Віцебск. На губерньскім сялянскім з'ездзе выступаюць прамоўцы з патрабаваннем неадкладнай перадачы памешчыцкай зямлі без выкупу сялянам.

* Аб'яўлена забастоўка ва ўсіх абутковых майстэрнях горада Па-трабаванне—павышэнне зароботнай платы.

27 (14) чэрвеня.

* У «Правде» апублікован артыкул Сталіна — «Супроць разрозне-ных дэманстрацый».

Гомель. На сходзе маршавых рот 12 пяхотнага палка і часці 278 палка салдаты, заслухаўшы даклад аб палітычным моманце, у сваёй рэзалюцыі пісалі:

«Горача вітаем дарагія нам газеты «Правду» і «Солдатскую правду», шлем прывітанне таварышу Леніну..., як сапраўднаму ба-рацьбіту за інтарэсы працоўнага народу і заяўляем, што будзем Вас падтрымліваць у гэтай цяжкай барацьбе з нашым агульным вора-гам—капіталам.

Пратэстуем усімі сіламі супроць траўлі, якая вядзецца буржуаз-нымі газетамі супроць «Правды» і «Солдатской правды». Шлем пры-вітанне рэвалюцыйным палкам Петраграда і Кранштата»

29 (16) чэрвеня.

* У Петраградзе адкрылася ўсрасійская канферэнцыя фронтовых і тылавых ваенных арганізацый большэвікоў.

Гомель. Прыбыўшы з Ніжняга Ноўгарада на ст. Гомель эшалон ашуканых салдат, даведаўшыся аб тым, што іх накіроўваюць на Заходні фронт у наступленне, запратэставаў і катэгарычна запатра-баваў вярнуць іх назад.

Канец чэрвеня.

Гомель. Шматтысячная салдацкая маса Гомельскага размеркавалася нага пункта (143 этана) і іншых частак пасля мітыngu накіравалася са сцягамі і лозунгамі: «Далоў ванну», «Мір ва што б там ні стала» да васняй турмы і вызваліла роту са 157 салдат Дубненскага палка, арыштаваных за забойства жорсткага і ненавіснага ім генерала Пур-тасева і адмаўленне выканаць яго загад аб наступленні на фронце.

Разам з вызваленымі зняволенымі шматлюдная дэманстрацыя рушыла да памяшкання Савета, дзе быў наладжан мітынг, які выра-жаў настрой салдат супроць вайны і наступлення на фронце.

1 ліпеня (18 чэрвеня).

* Масавыя дэманстрацыі ў Петраградзе, Маскве і іншых гарадах пад большэвіцкімі лозунгамі: «Далоў міністраў-капіталістаў!» «Уся ўлада саветам!»

Ленін па поваду гэтых дэманстрацый пісаў у «Правде» 3 ліпеня: «Дэманстрацыя развела ў некалькі гадзін, як жменьку пылу, пустыя гутаркі аб большэвіках-змоўшчыках і даказала з непаракаемай нагляднасцю, што авангард працоўных мас Расіі, прамысловыя пролетарыяты сталіцы і яе войскі, у пераважнай большасці стаяць за лозунгі, якія заўсёды абараняліся нашай партыяй».

Менск. У Менску адбываецца грандыёзная дэманстрацыя. Большэвікі нясуць лозунгі: «Наступленне ў сучасны момант—пагроза рэволюцыі і міру!». «Неадкладнае перамяшчэнне!»

Не глядзячы на правакацыю кадэтаў, дэманстрацыя прайшла паспяхова.

Віцебск. Рабочыя-шчаціншчыкі аб'яўляюць забастоўку.

Замір'е. У дэманстрацыі, наладжанай мясцовым Саветам Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў, прымаюць удзел каля 3000 чалавек. Дэманстрацыя праходзіць пад лозунгамі: «Няхай жыве міжнародны мір!» «Няхай жыве рэволюцыя!» «Няхай жыве сацыялізм!» «Уся ўлада Саветам Рабочых, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў!»

3 ліпеня (20 чэрвеня).

Віцебск. У Бешанковічах адбыўся мітынг сялян, на якім прысутнічала 300 чалавек. Выступіў рабочы Пуцілаўскага завода з патрабаваннем неадкладнага захвату памешчыцкай зямлі.

5 ліпеня (22 чэрвеня).

Гомель. Рабочыя і салдаты 2 тылавой аружэйнай майстэрні заходняга фронту і іншых частак, сабраўшыся на мітынг, вынеслі рашучы пратэст супроць траўлі буржуазіяй і сацыял-зdraднікамі В. І. Леніна, паслаўшы яму, як правадыру міжнароднага пратэтарыята і барацьбіту за ідэі сацыялізма, сваё палкае прывітанне.

7 ліпеня (24 чэрвеня).

Менск. Агульны сход Менскага Савета Р. і С. Д. прымае рэзалюцыю пратэсту супроць арганізацыі контррэволюцыянага так званых «Ударных батальёнаў».

8 ліпеня (25 чэрвеня).

Гомель. У Гомелі, у сувязі з чэрвеньскай дэманстрацыяй у Петраградзе, адбылася грандыёзная дэманстрацыя рабочых і салдат 40-тысячнага гарнізона.

Пераважная большасць дэманстрантаў ішла арганізавана пад

баявымі большэвіцкімі лозунгамі: «Уся ўлада Советам!» «Далю 10 міністраў-капіталістаў!» «Пратэстуем супроць расфармавання рэволюцыйных палкоў», «Мы патрабуем рабочага кантролю над вытворчасцю», і т. д.

11 ліпеня (28 чэрвеня).

Віцебск. Агульны сход Совета Салдацкіх Дэпутатаў выносіць рэзалюцыю, у якой заяўляе, што не дапусціць існавання «саюза афіцэраў, урачоў і чыноўнікаў».

* Экстраны агульны сход салдат 2-ой батарэі 7 запаснага артылерыйскага дывізіёна па пытанню аб узнікненні «Саюза афіцэраў, урачоў і чыноўнікаў гарнізона» прымае рэзалюцыю, у якой прапануе Віцебскаму Совету Салдацкіх Дэпутатаў неадкладна разagnaць гэту арганізацыю, не спыняючыся нават перад прымяненнем узброенай сілы.

12 ліпеня (29 чэрвеня).

* У Гомельскім павеце працягваецца захоп сялянамі памешчыцкіх лугоў і пасвішчаў. Глешаўскі валасны камітэт паставіў адзбраць лугі ад землеўладальніка Глешнера.

13 ліпеня (30 чэрвеня).

Віцебск. Сход тылавой № 5 артылерыйскай маістэрні Паўночна-Заходняга фронту прапануе Совету Салдацкіх Дэпутатаў разagnaць контррэволюцыйны «Саюз афіцэраў, урачоў і чыноўнікаў», не спыняючыся перад прымяненнем узброенай сілы.

(У гэты перыяд у гэтай часці знаходзіўся Н. І. Ежоў).

14 (1) ліпеня.

* Адчыненне II агульнагарадской канферэнцыі большэвікоў у Петраградзе.

16 (3) ліпеня.

Петраград. Забастоўка і грандыёзная дэманстрацыя рабочых і салдат петраградскага гарнізона пад большэвіцкімі лозунгамі.

17 (4) ліпеня.

Петраград. Магутныя дэманстрацыі рабочых пад большэвіцкімі лозунгамі з удзелам воінскіх часцей і прыбыўшых з Кранштата матросаў.

18 (5) ліпеня.

* Разгром юнкерамі рэдакцыі газеты «Правда» і друкарні «Труд». Часовы ўрад закрыў большэвіцкія газеты: «Правду», «Оконную правду» і «Солдатскую правду».

Менск. Выканаўчы Камітэт Менскага Совета прымае рэзалю-

цыю пратэсту супроць законаў Часовага ўрада (525, 526) аб арышце асоб, якія вядуць агітацыю супроць Часовага ўрада.

19 (6) ліпеня.

* Позна ўночы Часовы ўрад аддае распараджэнне аб арышце Леніна. Владзімір Ільіч пераходзіць на нелегальнае становішча.

20 (7) ліпеня.

* Вобыск на кватэры Леніна і Крупскай.

Пачатак ліпеня (па старому стылю).

Гомель. Стыхійная дэманстрацыя 10-тысячнай масы салдат размеркавальнага пункта перад памяшканнем Совета (у парку быў князя Паскевіча). Эсэра-меншавіцка-бундаўскія дэпутаты Совета, перападохаўшыся, скрыліся. Толькі большэвіцкай фракцыі Совета гарачымі перакананнямі і тлумачэннем удаецца аўладаць стыхіяй і надаць выступленню арганізаваны і мірны характар.

З Нова-Беліцы пад кіраўніцтвам большэвікоў найбольш арганізавана прыбылі ў парк к будынку Совета 2-тысячная маса рабочых завода ВОПС і іншых прадпрыемстваў, на плакатах і сцягах якіх красаваўся лозунг: «Уся ўлада Советам Рабочых, Салдацкіх і Батрацкіх дэпутатаў!»

Каля памяшкання Совета быў праведзен агульны сумесны мітынг, на якім маса рабочых і салдат выражала сваё 'грознае абурэнне і пратэст супроць расстрэла ліпенскай дэманстрацыі ў Петраградзе, супроць вайны, супроць расфармавання рэволюцыйных палкоў і аднаўлення кары смерцю на фронце. На мітынгу была прынята большэвіцкая рэзалюцыя, якая асуджала імперыялістычную палітыку Часовага ўрада і меншавіцка-эсэраўскіх здраднікаў, выражала гатоўнасць мас падтрымаць петраградскіх рабочых, матросаў і рэволюцыйных салдат гарнізона.

22 (9) ліпеня.

Менск. Рэдакцыя «Крестьянской газеты» змяшчае пісьмо «Аб Беларускай нацыянальнай камітэце» за подпісам старшыні Выканавчага Камітэта Советаў Сялянскіх Дэпутатаў Фрунзе, (Міхайлава) і групы настаўнікаў-ваенных, беларусаў:

«... У інтарэсах дэмакратыі ўсёй Беларусі мы личым сваім доўгам заявіць, што «Беларускі нацыянальны камітэт» з буінымі мясцовымі памешчыкамі, якія стаяць за ім, не з'яўляецца ні выразнікам волі беларусаў, ні іх прадстаўніком, што выразілася ў пастановах Сялянскага зезда Менскай і часткі Віленскай губ., Менскага губернскага настаўніцкага зезда і групы настаўнікаў-ваенных, урадженцаў Менскай, Віленскай, Магілёўскай, Віцебскай і Гродзенскай губерняў—удзельнікаў фронтавага настаўніцкага ваеннага зезда.

.. Выканаўчы камітэт сялянскіх дэпутатаў Менскай і Віленскай губерній і Менскага губернскага настаўніцкага зезда заяўляюць, што яны ніякіх адносін да збору, арганізаванага «Беларускім нацыянальным камітэтам», не маюць і гэтага не падтрымліваюць».

24 (11) ліпеня.

*• Ленін ноччу пераязджае ў Сестрарэцк, дзе і скрываецца ў рабочага Н. А. Емельянава спачатку на чардаку сарая, затым, на працягу некалькіх тыдняў, у шалашы на сенакосе, у некалькіх вярстах да станцыі Разліў.

Канец ліпеня.

Гомель. У Гомель прыехаў адзін з лепшых ленінцаў, бліжэйшы са ратнік таварыша Сталіна—Л. М. Кагановіч. Лутка пасля прыезду Л. М. Кагановіч быў выбран старшыней Палескага камітэта большэвікоў і членам Выканкома Гомельскага савета.

З часу прыезду Л. М. Кагановіча ў Гомель Палеская арганізацыя фактычна стала выконваць функцыі абласной арганізацыі, пашыраючы сваё кіраўніцтва і ўплыў на Гомель, Нова-Беліцу, Рэчыцу, Рагачоў, Быхаў, Магілёў і інш.

Канец ліпеня, пачатак жніўня.

Гомель. Палескі камітэт большэвікоў на чале з Л. М. Кагановічам правёў масавую кампанію агітацыі за адкліканне і перавыбары згодніцкіх меншавіцка-эсэраўскіх і бундаўскіх дэпутатаў Савета, якія не апраўдалі давер'я і волі выбаршчыкаў. На буйных прадпрыемствах і ў спецыяльных ваенна-тэхнічных часцях рабочыя і салдаты ў большасці выбіралі дэпутатаў-большэвікоў, замест ранейшых эсэраў, меншавікоў і бундаўцаў.

2 жніўня (20 ліпеня).

Віцебск. Скончылася забастоўка краўцоў. Патрабаванні рабочых поўнасьцю здаволены.

* Агульны сход салдат рухомай рамонтнай майстэрні пры Інтэнданцтве штаба арміі у прынятай рэзольцыі пратэстуе супроць увядзення кары смерцю.

3 жніўня (21 ліпеня).

* У Маскве адкрылася Абласная канферэнцыя большэвікоў.

4 жніўня (22 ліпеня).

Менск. Закрывалася нарада Фронтавага Камітэта Заходняга фронту з армейскімі камітэтамі. Прынята прапанова большэвікоў аб неабходнасці папаўнення складу фронтавага камітэта армейскімі

прадстаўнікі з правам рашаючага голасу. Фармаванне «ударных батальёнаў» нарада прызнала недапушчальным.

5 жніўня (23 ліпеня).

* Вышаў першы нумар большэвіцкай газеты «Рабочий и солдат».

6 жніўня (24 ліпеня).

* У газеце «Рабочий и солдат» апублікавана адозва агульна-гарадской петраградскай канфэрэнцыі большэвікоў, напісаная таварышом Сталіным, — «Да усіх працоўных, да ўсіх рабочых і салдат Петраграда».

7 жніўня (25 ліпеня).

Масква. Маскоўскі совет рабочых і салдацкіх дэпутатаў прыняў рэзалюцыю супроць увядзення кары смерцю.

* Адбылася папярэдняя нарада дэлегатаў VI з'езда РСДРП. Народа па прапанове Свердлова, побач з іншымі пытаннямі, на меціла раены для дакладаў на з'ездзе, у тым ліку быў намечан даклад дэлегата Менска ад усяго Паўночна-заходняга раёна.

Менск. Сход Цэнтральнага бюро профсаюзаў з удзелам праўленняў і заводскіх камітэтаў. Па пытанню аб бягучым моманце прынята рэзалюцыя, у якой гаворыцца, што пролетарыят і сялянства абавязаны самастойна дасягнуць рэвалюцыю да поўнай перамогі. Сход пратэстуе супроць траўлі і арышту большэвіцкіх правадыроў.

Выносіцца пратэст супроць увядзення кары смерцю.

8 жніўня (27 ліпеня).

* У Петраградзе на Выбаргскай старане адкрыўся VI з'езд партыі.

Пасяджэнні з'езда праходзілі пад непасрэдным кіраўніцтвам таварыша Сталіна ў поўлегалых умовах.

Адным з першых абмяркоўвалася на з'ездзе пытанне аб яўцы Леніна на суд. Доклад раб.ў Серго Орджанікідзе. Ён катэгарычна выказаўся супроць яўкі Леніна на суд. З'езд выказаўся супроць яўкі Леніна на суд, чым падтвердзіў падтрымку таварыша Сталіна занятую ім адразу-ж пасля разгрому ліпенскай дэманстрацыі.

9 жніўня (27 ліпеня).

* VI з'езд партыі большэвікоў заслухаў палітычную справаздачу ЦК—даклад Сталіна.

Менск. Агульным сходам партыйнай арганізацыі большэвікоў на пытанню аб бягучым моманце прынята рэзалюцыя ЦК РСДРП(б), Петраградскага і Маскоўскага к-та і Маскоўскага абласнога бюро РСДРП(б).

* Пры Менскім камітэце РСДРП(б) утварылася Калегія для вядзення агітацыйнай работы.

* Вышаў першы нумар «Звязды»—орган Менскага камітэта РСДРП (большэвікоў).

* У «Звезде» № 1 змешчана адозва Менскага камітэта РСДРП(б). Адозва ўказвае на мэты і задачы большэвікоў і заклікае масы згуртавацца вакол большэвіцкай партыі.

12 жніўня (30 ліпеня).

Петраград. З'езд РСДРП(б). Дакладчык ЦК Свердлоў адзначыў, што ў сучасны момант Менск налічвае ў радах арганізацыі 4 тысячы членаў.

Менск. Рэдакцыя газеты «Звезда» шле гарачае прывітанне VI з'езду рэвалюцыйных соцьял-дэмакратаў (большэвікоў).

13 жніўня (31 ліпеня).

* VI з'езд РСДРП (большэвікоў)—заклучнае слова Сталіна па дакладу аб палітычным становішчы.

* Адчыненне ў Маскве Ўсерасійскага З'езда Сялянскага Саюза.

15 (2) жніўня.

* VI з'езд РСДРП (большэвікоў)—прыняцце статута партыі.

16 (3) жніўня.

Гомель. На сходзе Гомельскага савета па пытанню аб адтэрміноўцы Часовым урадам склікання Устаноўчага сходу разгарнулася вострая барацьба большэвікоў з меншавікамі і бундаўцамі.

Большэвікі патрабавалі безадкладнага склікання Устаноўчага сходу ў вызначаны і з'ездам Совстау тэрмін (17.IX), ажыццяўлення Советам кантролю і кіраўніцтва выбарамі і забеспячэння поўнай свабоды прадвыбарчай агітацыі ў войсках, у тылу і на фронце. Прапановы большэвікоў былі ўключаны ў рэзалюцыю Совета.

17 (4) жніўня.

Менск. Заклучоныя Часовым урадам у турмы большэвікі-суддаты ў ліку 80 чалавек вітаюць «Звезду» і пасылаюць у яе фонд грошы ў суме 21 р. 51 к. Паступаюць у газ. «Звезда» прывітанні ад многіх вайсковых частак і сходу рабочых і сялян.

18 (5) жніўня.

Менск. Сход членаў Совета С. і Р. Д. т. Менска. У прынятай рэзалюцыі супроць увядзення ў арміі Часовым урадам кары смерцю, Менскі Совет патрабуе ад Часовага ўрада неадкладнай і канчатковай адмены кары смерцю.

22 (9) жніўня.

* Маскоўскі акруговы камітэт большэвікоў вынес пастанову аб арганізацыі масавых пратэстаў у дзень адкрыцця Маскоўскай дзяржаўнай нарады.

* На фронце праводзяцца масавыя арышты рэволюцыйных салдат. У Менск прыбыло з фронта 2000 арыштаваных.

23 (10) жніўня.

* Закрыццё Часовым урадам большэвіцкай газеты «Рабочий и солдат».

23 (10) жніўня.

Гомель. У канцы жніўня пад кіраўніцтвам Л. М. Кагановіча ў Гомелі была праведзена абласная партканфэрэнцыя большэвікоў.

Канфэрэнцыя праходзіла пад знакам выканання дырэктыў Леніна і Сталіна і рашэнняў VI з'езда партыі аб падрыхтоўцы да ўзброенага паўстання.

К гэтаму часу Палеская арганізацыя большэвікоў налічвала каля 800 членаў партыі. Гэта канфэрэнцыя яшчэ мацней згуртавала большэвіцкую арганізацыю, мабілізаваўшы яе на падрыхтоўку да узброенага паўстання і пашырыла ўплыў і кіраўніцтва Палескага камітэта не толькі ў Гомелі і Новабеліцы, але і на суседнія гарады і раёны: Рэчыцу, Рагачоў, Быхаў, Клінцы, Магілёў і інш.

24 (11) жніўня.

* Масавы пратэст маскоўскіх рабочых супроць склікання Дзяржаўнай нарады.

25 (12) жніўня.

* Усеагульная забастоўка ў Маскве ў дзень адкрыцця Дзяржаўнай нарады.

26 (13) жніўня.

* Выхад першага нумара большэвіцкай газеты «Пролетарий». Апублікаванне маніфеста VI з'езда партыі большэвікоў.

27 (14) жніўня.

Менск. Адбыўся агульны партыйны сход большэвікоў, на якім быў зроблен даклад аб VI партыйным з'ездзе і аб прынятых Менскім камітэтам мерах па скліканню абласнога з'езда ваеннай і гарадской арганізацыі. Агульны сход у колькасці 400 членаў ухваліў усе рашэнні VI партыйнага з'езда.

28 (15) жніўня.

Замір'е. Агульны сход Замір'еўскага камітэта РСДРП(б), заслухаўшы рэзалюцыю VI з'езда па пытаннях аб палітычным моманце і вайне, выражае сваё поўнае давер'е VI партыйнаму з'езду, які правільна ацаніў момант, пранануе усе свае сілы і сродкі на арганізацыю мас для перамогі над імперыялістычнай буржуазіяй і шле сваё таварыскае прывітанне ЦК партыі.

29 (16) жніўня.

* У № 3 газеты «Пролетарий» апублікавана пісьмо Леніна з рэзкай крытыкай здрадніцкага выступлення Каменева на Ўсерасійскім Цэнтральным Выканаўчым Камітэце саветаў 6 жніўня па поваду Стокгольмскай канферэнцыі.

Менск. Адбылося адчыненне партыйнай школы. На першую лекцыю з'явілася 50 слухачоў.

30 (17) жніўня.

* У № 4 газеты «Пролетарий» надрукован артыкул Сталіна «Вынікі нарады».

Менск. Менскі камітэт РСДРП(б) зварачаецца да ўсіх партыйных арганізацый Паўночна-заходняй вобласці (гарады: Віцебск, Полацк, Магілёў, Гомель, Бабруйск, Слуцк, Барысаў і інш.) з паведамленнем, што з прычыны крайняй неабходнасці ўліку партыйных сіл, іх згуртавання, арганізацыі работы ў арміі і падрыхтоўкі да выбараў ва Устаноўчы сход Менскі Камітэт РСДРП(б), згодна пастанове агульнага сходу членаў партыі ў г. Менску і папярэдніх перагавораў з некаторымі прадстаўнікамі гарадскіх арганізацый, склікае на 1 верасня 1917 г. абласную канферэнцыю РСДРП(б), на якую запрашаюцца ўсе большэвіцкія і парваўшыя з абаронцамі сацыял-дэмакраты Паўночна-заходняга края. Нормы прадстаўніцтва па аднаму дэлегату ад кожнай сотні арганізаваных членаў партыі. Парадак дня канферэнцыі: 1) Даклады з месц, 2) Аб бягучым моманце, 3) Аб выбарах ва Устаноўчы сход, 4) Арганізацыйныя пытанні, 5) Выбары.

* Паседжанне Менскага Савета Р. і С. Д. Выступае Мяснікоў, які гаворыць аб тым, што ўлада пасля ліпеньскіх дзен перайшла да контррэвалюцыі, якая разлічвае абaperцця на штык. Але яна памыляецца, бо штык будзе накіраван супроць яе-ж.

* Паседжанне Менскага Савета Р. і С. Д. прымае рэзалюцыю, якая выражае рашучы пратэст супроць забароны вышэйшымі ваеннымі ўладамі Заходняга фронту схода ротных і палкавых камітэтаў, скліканага на 17 жніўня. Совет заяўляе, што гэты сход будзе склікан.

* Выканаўчы камітэт Заходняга фронту пастанаўляе не прымаць ніякага ўдзелу ва Ўсерасійскім Ваенным Саюзе і яго канферэнцыі, як у варажым дэмакратыі органе. Армейскі камітэт 3-й арміі адмаўляецца пасылаць дэлегатаў на канферэнцыю Ўсерасійскага Ваеннага Саюза.

31 (18) жніўня.

* У № 5 газеты «Пролетарий» надрукаваны артыкул Сталіна «Аб прычынах ліпеньскага паражэння на фронце» і «Правда аб становішчы на фронце».

Жнівень.

Менск. Менскі Камітэт РСДРП(б) на сваім пасяджэнні ў сувязі з рашэннямі VI партыйнага з'езда аб утварэнні самастойных фракцый ва ўсіх агульнарэвалюцыйных органах паставіў: звярнуцца да таварышоў большэвікоў фронтовага камітэта з прапановай стварыць сваю фракцыю пры Выканаўчым Камітэце Заходняга фронту.

1 верасня (19 жніўня).

Менск. Менскі Камітэт РСДРП(б) звяртаецца да ўсіх інтэрнацыянальна-рэвалюцыйных соцьял-дэмакратычных арганізацый армій Заходняга фронту з заклікам прыняць удзел у склікаемай на 14 (1-ае) верасня фронтовай канферэнцыі большэвікоў.

Маладзечна. Ваенны суд за братанне з непрыяцелем прыгаварыў 5 салдат да катаржных работ на 10 год і аднаго на 4 гады ў арыштанцкія роты.

6 верасня (24 жніўня).

* Закрыццё Часовым урадам большэвіцкай газеты «Пролетарий».

7 верасня (25 жніўня).

Менск. Выхад першага нумара большэвіцкай газеты «Рабочий». Пачатак руху карнілаўскіх войск на Петраград.

* Па загаду ваеннага, міністра закрываецца ў Менску газета «Звезда». № 18 канфіскуецца.

8 верасня (26 жніўня).

* Заклік Цэнтральнага Камітэта большэвікоў да арганізацыі рабочых дружын у Петраградзе, Маскве і іншых гарадах.

10 верасня (28 жніўня).

Магілёў. Горад абвешчан Карнілавым на асадным становішчы. Совет Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў распушчан. Забаронены мітынгі, уведзена ваенная цэнзура.

Менск. У ноч на 10 верасня атрымана тэлеграма аб мяцежы Карнілава. Менскі Совет Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў арганізаваў Рэвалюцыйны Камітэт. Устаноўлены кантроль над тэлефонам, тэлеграфам, чыгункамі, перакідкай войск і т. д. Прынята пастанова не дазваляць перакідку войск з фронту ў тыл без дазволу ВРК.

Орша. Прадстаўнікамі Менскага Совета Р. і С. Д. арганізаван рэвалюцыйны атрад з мэтай затрымаць войскі Карнілава, якія прасоўваюцца на Петраград.

10 верасня (28 жніўня).

Гомель. На масавым мітынгу рабочых і салдат каля Совета (у парку былога князя Паскевіча), была прынята большэвіцкая рэзалю-

цыя, якая рэзка асуджала трусасць, хістанне і здрадніцтва згоднікаў і патрабавала ад Савета «неадкладных рашучых дзеянняў» і выступлення на рэвалюцыйную вайну «супроць контррэвалюцыйнага генерала Карнілава».

Салдаты аружэйных майстэрняў і 3-га артылерыйскага парка патрабавалі неадкладнага ўзбраення іх і тэрміновай адпраўкі эшалонам супроць Карнілава, каб бязлітасна разграміць штаб буржуазна-манархічнай контррэвалюцыі. На гэтым-жа мітынгі па ініцыятыве большэвікоў быў адкрыт запіс добравольцаў у баявыя дружны для барацьбы з карнілаўшчынай. У дружны запісалася шмат рабочых.

9—10 верасня (27—28 жніўня).

Гомель. Рэвалюцыйнымі заградзіцельнымі атрадамі Палескага камітэта на ст. Гомель былі затрыманы і арыштаваны некалькі дзесяткаў буйных агентаў і актыўных супольнікаў Карнілава, якія звачаліся з карнілаўскай нарады ў штаб Дзенікіна для спешнай арганізацыі дапамогі штабу Карнілава.

Так быў арыштаван бліжэйшы памочнік Карнілава, кандыдат на пост міністра гандлю і прамысловасці карнілаўскага ўрада Завойка, вагон Скорапідскага і інш.

Палескі камітэт арганізаваў атрад у некалькі сот штыкоў, які з батарэяй рушыў эшалонам да Магілёва супроць Карнілава.

12 верасня (30 жніўня).

* Пісьмо Леніна ў Цэнтральны Камітэт большэвікоў аб тактыцы партыі ў сувязі з карнілаўскім паўстаннем.

Орша. Аршанскі рэвалюцыйны атрад заняў ст. Орша, Шклоў і Латву з мэтай затрымаць перакідку войск на Петраград.

Менск. ВРК разаслаў прадстаўнікоў у Оршу, Жлобін і Бабруйск для кантролю за перакідкай войск. У Менску арыштавана да 40 афіцэраў, ехаўшых з Стаўкі на фронт.

13 верасня (31 жніўня).

* Прыняцце большэвіцкай рэзалюцыі Петраградскім саветам.

Менск. Профсаюзныя арганізацыі паставілі арганізаваць Чырвоную гвардыю.

Менск. Часовы рэвалюцыйны камітэт Заходняга фронту паведамляе, што ён сканцэнтраван у сваіх руках агульнае кіраўніцтва ўсімі дзеяннямі рэвалюцыйных арганізацый Зах. фронту, дзейнічаючы ў поўнай згодзе з усімі мясцовымі рэвалюцыйнымі цэнтрамі.

* Часовы Рэвалюцыйны камітэт даводзіць да ведама ўсіх Саветаў Рабочых, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў Заходняга фронту, усіх партыйных і рэвалюцыйных камітэтаў і профсаюзных арганізацый, што ім ажыццяўляюцца наступныя меры супроць контррэвалюцыйнай карнілаўшчыны:

1. устанаўленне кантролю над дзейнасцю ўсіх паштовых і тэлеграфных устаноў, тэлефонных станцыяў як агульных, так і ваенных;
2. устанаўленне кантролю над дзейнасцю ўсіх грамадскіх, партыйных і палітычных арганізацый і ўстаноў, аб якіх ёсць весткі ці якія падазраваюцца ў спачуванні контррэвалюцыянераў;
3. неадкладны арышт усіх асоб, якія вядуць агітацыю за падтрыманне Карнілава;
4. устанаўленне нагляду за друкарнямі і выдавецтвамі.

14 (1) верасня.

Орша. Аршанскі рэвалюцыйны атрад накіраваўся на Магілёў для арышту Карнілава.

Гомель. На агульным сходзе Гомельскага Савета Рабочых і Садацкіх Дэпутатаў большасцю галасоў (84 супроць 67) упершыню была прынята большэвіцкая рэзалюцыя, якая прызнавала «памылковай усю мінулую згодніцка-абарончую тактыку Савета» і патрабавала неадкладнага пераходу ўсёй улады ў рукі саветаў, устанаўлення рабочага кантролю над вытворчасцю і размеркаваннем, нацыяналізацыі банкаў і неадкладнай перадачы ўсёй зямлі сялянам.

Рэзалюцыя меншавіцка-бундаўскай аб'яднанкі аб ўтварэнні новага кааліцыйнага ўрада была адхілена сходам Савета.

14—15 (1—2) верасня.

Менск. Склікана па ініцыятыве Менскага Камітэта РСДРП (большэвікоў) Заходне-фронтавая і абласная канферэнцыя большэвікоў. На канферэнцыю з'явілася 46 дэлегатаў, якія прадстаўлялі 6.061 члена партыі: ад вобласці 15 дэлегатаў, выбраных ад 2.410 членаў партыі і ад фронта—31 дэлегат ад 3.651 члена партыі. З прычыны малой колькасці сабраўшыхся канферэнцыя была аб'яўлена нарадай. Старшынёю нарады выбран Мяснікоў. Прыняты наступны парадак дня: 1) даклады з месц, 2) аб палітычных праследваннях, 3) бягучы момант, 4) аб скліканні канферэнцыі, 5) выбары ва Ўстаноўчы сход, 6) арганізацыйныя пытанні і 7) выбары.

Усе даклады з месц аднадушна ўстанаўлялі факт велізарнага росту арганізацый партыі большэвікоў.

Па пытанню аб бягучым моманце выступіў Мяснікоў. Аднагалосна былі прыняты абедзве прапанаваныя дакладчыкам рэзалюцыі: аб вайне і аб бягучым моманце.

Па пытанню аб скліканні фронтавай абласной канферэнцыі большэвікоў прынята рашэнне склікаць канферэнцыю ў Менску 15 верасня. Прыняты праект статута ваенных арганізацый на фронце.

Выбрана абласное і фронтавае бюро РСДРП (большэвікоў) Зах. фронта ў складзе: Мяснікова, Магілёўскага і інш.

16 (3) верасня.

* Выхад першага нумара большэвіцкай газеты «Рабочий путь», у якім надрукован артыкул таварыша Сталіна—«Крызіс і дырэкторыя».

Менск. На агульным сходзе членаў Выканкома Зах. фронту разбіраецца пытанне аб кары смерцю. Большэвікі прапануюць рэзалюцыю ў наступнай фармулёўцы: «Кара смерцю павінна быць неадкладна адменена». Рэзалюцыя прымаецца.

18 (5) верасня.

Менск. Чарговы сход менскага Савета.

Прымаецца рэзалюцыя па бягучых падзеях з папраўкаю большэвікоў аб неадкладнай перадачы памешчыцкай зямлі ў распараджэнне сялянскіх камітэтаў.

Гомель. Агульны сход перасыльных салдат, на якім удзельнічала 2000 чалавек, аднадушна прыняў рэзалюцыю, якая патрабавала: 1) неадкладнага «аддання генерала Карнілава і яго прыхільнікаў рэвалюцыйнаму суду і казні, 2) прыняцця Саветамі ўсіх мер для барацьбы за мір, 3) захавання ўзброеных рабочых дружын (Чырвоная гвардыя), каб у пагрэбны момант устаць на абарону рэвалюцыі.

Мазыр. 4-ты сялянскі з'езд Мазырскага савета прыняў рэзалюцыю з патрабаваннем: 1) перадачы памешчыцкай зямлі без выкупу сялянскім камітэтам, 2) увядзення рабочага кантролю ў прамысловасці і нацыяналізацыі галоўнейшых яе галін: нафтавай, каменавугальнай, металургічнай, 3) апублікавання тайных дагавораў усім вядомым краінам свету. Па пытанню аб харчовым крызісе з'езд пастанавіў звярнуцца да сялянства з заклікам аб хутчэйшай дастаўцы хлеба для патрэб арміі і гарадоў, патрабуючы ўзамен забяспечыць веску жалезам, мануфактурай і інш. прадуктамі прамысловасці.

З'езд яшчэ раз пацвярджае, што толькі народная ўлада, г. зн. улада, якая вышла з нетраў рабочага класа і сялянства, можа справіцца з разрухай.

Рэзалюцыя прынята аднагалосна.

19 (6) верасня.

Магілёў. Пасяджэнне Выканкома Магілёўскага Савета Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў. Абмеркаваўшы пытанне аб трыманні арыштаванага Карнілава і аб становішчы спраў у Стаўцы, Выканком знаходзіць, што старажавая ахова недастатковая, а памяшканне дае злачынцам магчымасць збегчы. Выканаўчы камітэт прымае рэзалюцыю, у якой патрабуе: узмацнення аховы, пераводу арыштаваных у турму, права бесперашкоднага кантролю месца зняволення ўпаўнаважанаму члену Выканкома Савета Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў, неадкладнага вываду з Магілёва карнілаўскага ўдарнага тэхнічнага палка і замены яго рэвалюцыйнымі часцямі войск.

20 (7) верасня.

* Пасяджэнне палкавога камітэта артылерыйскай часці штаба 2-й арміі, абмеркаваўшы бягучы момант, вынесла рэзалюцыю, у якой заклікае таварышоў да яднання ў рэвалюцыйнай барацьбе супроць

палітыкі імперыялізма, супроць вайны. Рэзалюцыя заканчваецца лозунгам: «Няхай жыве III Рэволюцыйны Інтэрнацыянал!»

21 (8) верасня.

* Рабочая секцыя Петраградскага Совета Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў выбрала большэвіцкі прэзідыум.

22 (9) верасня.

Гомель. На сходзе Гомельскага совета большасцю галасоў (122 супроць 112) была прынята рэзалюцыя большэвікоў па пытанню ад адносін да Дэмакратычнай нарады. У рэзалюцыі падкрэслівалася неабходнасць барацьбы за звяржэнне контррэволюцыйнага буржуазнага ўрада і пераход ўсёй улады да Советаў, за «зямлю сялянам, мір народам, хлеб галодным». На гэтым-жа сходзе ў склад Абласнога выканаўчага камітэта ад Гомеля быў выбран большэвік тав. Леплеўскі.

Меншавіцка-бундаўскае кіраўніцтва Выканкома совета (Сеўрук, Газарх, Крэшцэль і Чэрненка) вымушана было на гэтым сходзе падаць у адстаўку.

23 (10) верасня.

* 3-яя Петраградская канферэнцыя фабрычна-заводскіх камітэтаў.

23—27 (10—14) верасня.

* Ленін піша брашуру «Пагражаючая катастрофа і як з ёю змагацца».

25—27 (12—14) верасня.

* Ленін напісаў пісьмо Цэнтральнаму, Пецербургскаму і Маскоўскаму Камітэтам партыі: «Большэвікі павінны ўзяць уладу».

26 (13) верасня.

Менск. Агульны сход РСДРП(б). Прысутнічае звыш 500 чалавек. Выбраны 12 дэлегатаў на абласную канферэнцыю. Праведзены перавыбары ў Менскі Камітэт.

3 дакладам па асноўнаму пытанню схода—аб бягучым моманце—выступіў Мяснікоў. Па гэтаму пытанню сход прыняў рэзалюцыю, у якой гаворыцца, што інтарэсам рэволюцыі можа адпавядаць толькі ўлада, якая апіраецца на пролетарыят, вясковую беднату і рэволюцыйных салдат, што пролетарыят павінен імкнуцца да звяржэння існуючай улады і ўстанаўлення сваёй дыктатуры ў краіне.

* Фронтавая абласная нарада большэвікоў рашыла шырока арганізаваць партыйную работу ў арміі, утварыўшы ячэйкі: ротныя, батэрэйныя, шпітальныя, транспартныя і іншыя для аб'яднання іх затым у дывізіійныя, армейскія і фронтавыя камітэты.

26—27 (13—14) верасня.

* Ленін напісаў пісьмо Цэнтральнаму Камітэту партыі бальшэвікоў: «Марксізм і паўстанне».

27 (14) верасня.

* Ва ўсіх раёнах Петраграда закончана стварэнне асобных штабаў Чырвонай гвардыі.

28 верасня—1 кастрычніка (15—18 верасня).

Менск. Паўночна-заходняя Абласная Канферэнцыя РСДРП (бальшэвікоў).

Прысутнічала 67 дэлегатаў з рашаючым і 21 з дарадчым голасам, усяго 88 чалавек, якія прадстаўлялі 9.190 членаў партыі (6.548 у арміі і 2.642 у тылу). Ад арміі быў 61 дэлегат, а з абласцей 27 (Менск—16, Гомель—3, Бабруйск—2, Слуцк—2, Івенец—2, Замір'е—2).

Старшыня канферэнцыі Мяснікоў.

Парадак дня:

1) Рэпрэсіі супроць РСДРП (бальшэвікоў), 2) даклады з месц і Абласнога бюро, 3) аб бягучым моманце, 4) аб выбарах ва Устаноўчы сход, 5) арганізацыйныя пытанні і 6) бягучыя справы.

З дакладаў з месц выявілася, што на фронце рэпрэсіі супроць бальшэвікоў яшчэ мацней, чым у тылу. Там практыкуецца ў шырокіх памерах слежка і «вылоўліванне» бальшэвікоў і спачуваючых ім з рады арміі. У ролі «дзяржыморд» выступае не толькі рэакцыйнае афіцэрства, але нават і меншавіцкія вайсковыя камітэты. Ва ўсіх дакладах адзначаецца паўсямесны рост у салдацкіх масах ідэй бальшэвізма.

У рэзалюцыі па пытанню аб эканамічным становішчы краіны канферэнцыя знаходзіць неабходным: перздачу ў рукі дзяржавы буйных і важных галін прамысловасці, увядзенне ўсеагульнай працоўнай павіннасці, устанаўленне кантролю над вытворчасцю з боку советаў, фабрычна-заводскіх камітэтаў, профсаюзаў і т. п.

У галіне сельскай гаспадаркі: увядзенне хлэбнай манаполіі і неадкладная перадача ўсёй зямлі — памешчыцкай, манастырскай і т. д. — без выкупу ў рукі сялянскіх советаў і камітэтаў з адначасовым пераходам да іх і памешчыцкага інвентара.

Пераход банкаў к дзяржаве.

Канферэнцыя знаходзіць, што ўсе эканамічныя паляпшэнні магчыма ажыццявіць толькі пры двух умовах: 1) пры спыненні вайны і 2) устанаўленні ў краіне сапраўды рэвалюцыйнай улады — улады Саветаў Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў.

Па пытанню аб рэпрэсіях супроць РСДРП (бальшэвікоў) прынята рэзалюцыя, якая патрабуе:

спынення ўсякага роду рэпрэсіі у адносінах да паасобных членаў партыі і яе арганізацый;

спынення ўсіх узнятых судовых спраў палітычнага характару, неадкладнага вызвалення ўсіх арыштаваных і амніставання ўсіх асуджаных большэвікоў.

Па арганізацыйных пытаннях была прынята схема пабудовы партыйных арганізацый большэвікоў на фронце.

Канферэнцыя паставіла:

Назваць даную канферэнцыю Першай Паўночна-заходняй Абласной Канферэнцыяй РСДРП (большэвікоў). Паўночна-заходнюю вобласць лічыць створанай з губерній: Менскай, Магілёўскай, Віцебскай, часткі Віленскай і ўсяго Заходняга фронту.

Абласны цэнтр назваць: Паўночна-заходні Абласны Камітэт РСДРП(б). Лічыць газету «Молот» органам Паўночна-заходняга Абласнага Камітэта РСДРП(б).

Склікаць 5 кастрычніка г. г. надзвычайную абласную канферэнцыю па пытанню аб выбарах ва Устаноўчы сход.

Да абласной канферэнцыі склікаць на месцах папярэднія акруговыя канферэнцыі.

Выдаваць партыйны двухтыднёвы журнал. Ажыццяўленне даручыць Абласнаму Камітэту.

Пашырыць выданне партыйнай літаратуры.

Неадкладна прыступіць да стварэння на месцах партыйных школ.

Арганізацыям на месцах абавязкова адлічаць 10 проц. даходу ў касу Абласнага Камітэта.

Канферэнцыя даручыла Абласнаму Камітэту звярнуцца да арміі з прапановай правесці перавыбары агульнаармейскіх камітэтаў і саветаў і ўтварыць агітарскую калегію для вядзення агітацыі ў весцы.

У канцы заняткаў канферэнцыі выбран Паўночна-заходні Абласны Камітэт у колькасці 27 чалавек: 15 з фронту, 7 з Менска і 5 з вобласці.

Канферэнцыя намеціла 12 чалавек кандыдатаў ва Устаноўчы сход Зах. фронту і Менскай губ. Па Магілёўскай і Віцебскай губернях кандыдатаў прызначаюць акруговыя партыйныя канферэнцыі названых губерній.

28 (15) верасня.

Менск. Створана большэвіцкая фракцыя фронтавага камітэта армій Заходняга фронту з 8 чалавек.

* Вышаў першы нумар газеты «Молот» — орган Паўночна-заходняга абласнага бюро РСДРП(б) замест закрытай Часовым урадам «Звезды».

29 (16) верасня.

Менск. Вольнанаемныя рабочыя Менскай ваеннай паравой хлеба-пякарні і мукамольні ў колькасці 200 чалавек, абмеркаваўшы пытанне аб бягучым моманце, паставілі: 1) улада павінна перайсці толькі к Саветам Рабочых, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў, 2) зямля павінна быць зараз-жа адабрана ад памешчыкаў і перададана ў павято-

выя і губернскія сялянскія камітэты, 3) вайну неабходна неадкладна спыніць, 4) пратэставаць самым катэгарычным чынам супроць контр-рэволюцыйных загадаў і прысудаў нашых таварышоў на катаргі і турмы за іх палітычныя перакананні, за адстойванне інтарэсаў рэволюцыі. На сходзе сабрана 391 р. 81 кап. у карысць палітычных зняволеных у Менскай турме.

* Выдавецтва «Звезда» выпусціла брашуру Ал. Мартуні (Мяснікова)—«Пад чырвоны сцяг», прысвечаную пазіцыі большэвізма.

30 (17) верасня.

* Ленін пераехаў з Гельсінгфорса ў Выбарг для ўстанаўлення больш цеснай сувязі з Петраградам.

* У газеце «Рабочий путь» № 13 надрукован артыкул Сталіна «Уся ўлада Советам».

Па матар'ялах Інстытута Гісторыі Партыі пры ЦК КП(б)
падрахтавалі: навуковая работніца Інстытута Андрэева, па
Гомелю матар'ял рыхтаваў Маневіч.
Рэдагаваў Альяс.

Н. Абузаў

Гестапо

У сваім ўкладзе на лютаўска-сакавіцкім Пленуме ЦК ВКП(б) таварыш Сталін гаварыў, што трэба «Прыняць неабходныя меры для таго, каб нашы таварышы, партыйныя і беспартыйныя большэвікі, мелі магчымасць знаёміцца з мэтамі і задачамі, з практыкай і тэхнікай шкодніцка-дыверсійнай і шпіёнскай работы замежных разведчых органаў».

Найбольш актыўным атрадам замежных разведак з'яўляецца Гестапо (дзяржаўная тайная паліцыя) орган разведкі фашыскай Германіі.

Фашысцкая дыктатура з'яўляецца лютай тэрарыстычнай дыктатурай найбольш рэакцыйных элементаў фінансаванага капітала. Усе гэтыя рысы зверскай дыктатуры фашызма увасоблены ў органе фашысцкай разведкі. Гестапо з'яўляецца дзецішчам фашысцкай дыктатуры, зброяй для выканання яе крывавага мэта. Яна арганізаваная пасля фашыскага перавароту ў Германіі гітлераўскім дэкрэтам ад 26 красавіка 1933 года. Дзейнасць Гестапо найбольш ярка выражае лютыя метады, якімі карыстаецца фашысцкая дыктатура ўнутры краіны для справы з працоўнымі і з усімі інакшмыслячымі наогул, і тую падрыўную шпіёнскую, тэрарыстычную і дыверсійную работу, якую яна праводзіць за межамі Германіі.

1. Што прадстаўляе сабой Гестап і хто ён кіруе

Гісторыя Гестапо—гэта найбольш яркае выражэнне крывавай гісторыі германскага фашызма. Было б няправільна лічыць пачатак дзейнасці Гестапо з моманту анублікавання дэкрэта аб яе стварэнні пасля прыходу фашыстаў да ўлады. На самай справе Гестапо вядзе сваё паходжанне ад тых ахранных і штурмавых тэрарыстычных атрадаў, якія існавалі пры фашыскай партыі яшчэ задоўга да яе прыходу да ўлады. Так званыя штурмавыя атрады „SA“ („Sturm-Abteilung“) існавалі ў фашыстаў яшчэ задоўга да іх прыходу да ўлады. Гэта былі групы галаварэзаў, якія ставілі сабе мэтай гвалтоўна зрыць рабочых сходаў, гвалтоўнае ўстараненне сваіх палітычных праціўнікаў, часцей за ўсё шляхам фізічнага іх знішчэння.

Вядомы шматлікія факты з гэтай крывавай дзейнасці фашысцкіх тэрарыстычных атрадаў. Яны выконвалі тэрарыстычныя акцыі не толькі ў адносінах сваіх праціўнікаў, але і ў адносінах саміх членаў атрадаў, у чым-небудзь правінуўшыхся. Яшчэ да прыходу фашыстаў да ўлады пры штурмавых атрадах фашыскай партыі існа-

вала так званая «фемегерыхт» «тайнае судзілішча», якое арганізавала сетку шпіянажу і даносаў і чыніла крывавыя расправы над няўгоднымі фашыстам людзьмі. «Фемегерыхт» распаўсюджвала сваю дзейнасць не толькі на Германію, але і на іншыя краіны.

Прамой пераемніцай гэтых тэрарыстычных фашыцкіх арганізацый і з'яўляецца Гестапо. І зараз яшчэ кіраўнік Гестапо Гімлер з'яўляецца адначасова начальнікам «ахранных атрадаў», так званых «SS» („Schutz-Staffeln“). З прыходам Гітлера да ўлады гэтыя атрады фашыцкіх галаварэзаў склалі галоўныя кадры Гестапо. З устанаўленнем фашыскай дыктатуры яны больш актыўна разгарнулі сваю крывавую дзейнасць. Ад забойстваў паасобных сваіх праціўнікаў яны перайшлі да тэрору супроць шырокіх народных мас і да распальвання вайны на сусветнай арэне.

Усім памятна сусветна-вядомая правакацыя з падпалам рэйхстага, якую германскія фашысты прадпрынялі, каб стварыць прадлог для расправы з рэвалюцыйным рухам. Падрыхтоўка і правядзенне гэтага падпалу, які з'яўляўся адным з першых буйных «подвргаў» Гестапо, наглядна выявілі метады яе дзейнасці. Пасля падпалу рэйхстага фашысты з асаблівай сілай разгарнулі нечувана люты тэрор супроць усіх інакшмыслячых і ў асаблівасці супроць кампартыі і яе прыхільнікаў. Фашысты скарысталі гэту правакацыю для таго, каб са зверскай лютасцю падавіць сваіх праціўнікаў. Уся наступная дзейнасць Гестапо—гэта суцэльны ланцуг казней, катаванняў, тэрору і правакацый.

У чэрвені 1934 года Гестапо праславілася тэрарыстычнымі актамі і ў адносінах непакорных у фашыцкім-жа асяроддзі. Калі камандаванне штурмавых атрадаў, якое ўзначальвалася фашыстам Рэмам, стала выражаць скрытае незадаволенне паасобнымі мерапрыемствамі фашыскага ўрада, кіруемыя Гітлерам агенты Гестапо ў ноч на 30 чэрвеня без суда і следства знішчылі ўсю верхушку камандавання штурмавых атрадаў на чале з Рэмам.

Гестапо шырока распаўсюдзіла свае шчупальцы па ўсёй Германіі. Яна разгарнула шпіёнскую сетку, працуючую сярод усіх слаёў насельніцтва і, вядома, у першую чаргу сярод рабочых. Сістэма правакацый, хлуслівых даносаў, кіжэведчанню—гэта ўлюбеныя прыёмы ў дзейнасці Гестапо. Усям свету вядомы зверскія збоены, нечалавчыя катаванні, якім падвяргаюцца афяры Гестапо. Фізічнае знішчэнне палітычных праціўнікаў, прымушэнне зняволеных да самагубства—такія прыёмы яе работы. Насамрэч усеахапляючай, разгалінаванай сеткі шпіянажу, падслухоўвання тэлефонных размоваў, ўскрыццё прыватнай карэспандэнцыі, настражэння пачаў за друканым словам,—усе гэтыя метады уваходзяць у арсенал яе дзейнасці.

Агентура Гестапо з усіх сіл стараецца пранікнуць у нелегальныя антыфашыцкія рабочыя арганізацыі. Для гэтага яна накіроўвае на прадпрыемствы і ў арганізацыі сотні агентаў, скончыўшых курсы Гестапо, спецыяльна абучаных справе правакацый.

У апошні час Гестапо прымяняе новыя метады шпіёнска-правакацыйнай дзейнасці сваіх агентаў унутры Германіі. У многіх гарадах устаноўлена сістэма так званых «квартальных наглядальнікаў». Кожны такі «наглядальнік» абслугоўвае квартал—5 дамоў. «Наглядальнікі»—шпіёны абавязаны даносіць аб настроях насельніцтва. У найбольш пачаэронныя па свайму настрою сем'і накіроўваюцца шпіёны Гестапо пад выглядам з'емшчыкаў пакояў. У цэрквах некаторых гарадоў Гестапо ўстанавіла мікрафоны ў крэслах, на якіх сядзяць спавядаемьыя

прыхаджане, каб выявіць у часе споведзі «небяспечныя мыслі» гараджан.

Такой сістэмай правакацыі, тэрору і шпіянажу Гестапо аблыгала ўсе насельніцтва ўнутры краіны. Гэтыя-ж сродкі Гестапо скарыстоўвае і ў іншых краінах для падрыхтоўкі вайны.

Як арганізавана работа Гестапо?

Хоць фармальна Гестапо знаходзіцца ў веданні міністэрства ўнутраных спраў, фактычна яна з'яўляецца самадаўлеючай установай, якая шырока развівае сваю дзейнасць як унутры краіны, так і за граніцай. Гестапо не толькі падтрымлівае сувязь з іншымі ведамствамі, але і дае ім свае распараджэнні.

Спецыяльным законам ад 17 ліпеня 1936 г. начальніку Гестапо Гімлеру падпарадкаваны ўсе паліцэйскія ўстановы. Яму прадастаўлена права прысутнічаць на паседжаннях кабінета міністраў, ён замяняе міністра ўнутраных спраў у час яго адсутнасці.

Штаб Гестапо, які знаходзіцца ў Берліне, падраздзяляецца на некалькі аддзелаў: аддзел разведкі, контрразведкі, аддзел па нагляду за поштай, тэлеграфам, тэлефонам, аддзел нагляду за прэсай,—як германскай, так і замежнай,—аддзел па нагляду за палітычнымі партыямі і за эміграцыяй, аддзел радыё, кіно. Само пабудаванне апарата паказвае, што Гестапо стараецца пранікнуць ва ўсе поры грамадскага жыцця.

Гестапо распалагае шырока разгалінаванай сеткай агентуры. Важным звяном ва ўсёй сістэме Гестапо з'яўляецца агент-наводчык. Роля гэтых агентаў заключаецца ў намячэнні падыходзячых кандыдатаў для шпіёнскай дзейнасці. Наводчыкі збіраюць весткі аб грашовых даходах цікавых іх асоб, аб іх захапленнях, задаволенне якіх звязана з вялікімі грашовымі выдаткамі, аб сувязях, якія можна скарыстаць для ўстанаўлення кантакту з данай асобай. Наводчыкі, як правіла, не сутыкаюцца непасрэдна з завербаванымі шпіёнамі; іх роля абмяжоўваецца галоўным чынам падборам матэрыялу, неабходнага для вярбоўкі. Такія агенты асабліва небяспечны, бо іх дачыненне да разведчай работы цяжка ўстанавіць. Пасля вывучэння «кандыдата» агентам-наводчыкам справа пераходзіць у рукі вярбоўшчыка Гестапо, які вярбуе новага агента.

Шырока разгорнута ў фашысцкай Германіі спецыяльная ваенна-шпіёнская арганізацыя.

Работа па ваеннаму шпіянажу ў Германіі канцэнтравана ў так званым «Абверахтэілунг», які з'яўляецца аддзелам разведкі і контрразведкі германскага ваеннага міністэрства. Цэнтр «Абвер», які знаходзіцца ў Берліне, мае сваю сетку пры 12 ваенных акругах, асабліва густую ўздоўж граніц краіны. Гэтыя аддзяленні «Абвера», так званыя «Абверштэлен», часта працуюць пад выглядам прадстаўніцтваў гандлёвых прадпрыемстваў, агенцтваў прэсы, транспартных кантор і т. д. Так, напрыклад, адна з такіх ваенных разведчых арганізацый, якая знаходзіцца на швейцарскай граніцы, дзейнічала на працягу раду год у якасці аддзялення аднаго германскага грамадзянскага таварыства. Дырэктарам таварыства быў адстаўны афіцэр. Толькі нядаўна гэтая арганізацыя была афіцыйна далучана да «Абвера», і той-жа самы дырэктар быў афіцыйна прызначан на кіруючую работу ў ведамстве ваеннага шпіянажу.

Мясцовыя арганізацыі «Абвера» у пагранічных акругах, кіруемыя непасрэдна з Берліна, праводзяць работу па вярбоўцы і інструктаванню агентаў разведкі.

Шпіёны, завербаваныя ў «Абвер», звычайна падраздзяляюцца на розныя катэгорыі. Асобна выдзяляюцца людзі, якія дзякуючы свайму палажэнню і сувязям могуць дастаўляць важныя матэрыялы і дакументы. Такія шпіёны звычайна вярбуюцца з ліку дзяржаўных служачых, інжынераў і майстраў ваенных заводаў, работнікаў навукова-даследчых інстытутаў і т. д. Для праверкі атрымліваемых ад іх вестак існуе сістэма так званых «агентаў кантролю». Абавязак гэтых агентаў—даваць весткі для праверкі матар'ялу, прадстаўленага асноўнай агентурай.

У сістэму «Абвера» уваходзяць таксама агенты сувязі. Яны падтрымліваюць сувязь са спецыяльнымі агентамі ваеннага шпіянажу, якія знаходзяцца за граніцай, у краінах, супроць якіх праводзіцца шпіёнская работа. Звычайна такія шпіёны размяшчаюцца паблізу найбольш важных стратэгічных пунктаў, каля ваенных заводаў і чыгуначных вузлоў. Яны абзаводзяцца скрытымі сродкамі зносін: паштовымі голубамі, радыёперадатчыкамі, абсталяваннем светавой сігналізацыі, якія яны рыхтуюць на выпадак вайны.

Трэба яшчэ ўпам'януць спецыяльных агентаў-узломшчыкаў, якія знаходзяцца на службе «Абвера» і працуюць як у Германіі, так і за граніцай. Гэтыя агенты спецыялізуюцца на ўскрыцці незгараемых шафаў, пісьмовых сталоў. Яны стараюцца пранікаць у пасольства, консульства, каб раскрадаць патрэбныя ім шыфры і іншыя матэрыялы.

Нарэшце, «Абвер»—як і Гестапо—распалагае спецыяльным штатам агентаў-дыверсантаў, якія выконваюць заданні па разбурэнню чыгуначных ліній, ліній тэлеграфных і тэлефонных зносін, арганізуюць дыверсіі на ваенных заводах.

Для падрыхтоўкі гэтай шырокай сеткі агентаў пры «Абверы» і Гестапо створаны спецыяльныя школы.

У падпарадкаванні Гестапо знаходзіцца цэлы рад шпіёнска-разведчых дыверсійных арганізацый.

У Германіі створан вялікі лік спецыяльных таварыстваў і ўстаноў, раскінуўшых сетку фашысцкага шпіянажу як унутры краіны, так і за граніцай. Гэтыя таварыствы і ўстановы з'яўляюцца падсобным апаратам у падрыўной рабоце Гестапо. Вось некаторыя з гэтых устаноў і арганізацый: знешнепалітычны аддзел фашысцкай партыі, які працуе пад кіраўніцтвам Розенберга, загранічныя арганізацыі германскай фашысцкай партыі пад кіраўніцтвам Боле, нарэшце «Саюз зарубажных немцаў», які працуе пад кіраўніцтвам Штэйнахера і мае 24 тысячы мясцовых груп, шматлікую сетку апорных пунктаў у нямецкіх школах, цэрквах і спецыяльных таварыствах за граніцай. Да ліку гэтых-жа ўстаноў адносіцца загранічнае цэнтральнае бюро так званага «працоўнага фронту», асноўныя функцыі якога—шпіянаж на прадпрыемствах іншых краін, стварэнне груп для дыверсійных актаў і т. д. Сюды-ж адносіцца так званае «Усеагульнае аб'яднанне германскіх антыкомуністычных саюзаў», ці скарачана «Антыкомінтэрн». Гэта ўстанова мае сваёй задачай шпіянаж у рабочых арганізацыях і ў першую чаргу падрыўную дзейнасць у СССР.

У сваёй шпіёнскай рабоце Гестапо ўжывае розныя формы маскіроўкі. Адной з такіх форм з'яўляецца сукрыццё шпіёнскіх устаноў пад маркай «навуковых інстытутаў». Да ліку такіх шпіёнскіх інстытутаў належаць: «Загранічны інстытут», пад кіраўніцтвам Штрэліна, які займаецца пераважна эканамічным шпіянажам, і «Рускі навуковы інстытут», які ўзначальваецца Адольфам Эртам. «Загранічны навуковы інстытут» мае ў сваім распараджэнні картатэку, у якую ўнесены

прозвішчы больш 100 тысяч немцаў, якія пражываюць за граніцай. Супрацоўнікі германскіх консульстваў за граніцай з'яўляюцца агентамі гэтага інстытута.

Ставячы сабе задачай падрыхтоўкі вайны для захопу калоній, Гестапо ў гэтых мэтах стварае спецыяльныя шпіёнска-разведчыя арганізацыі як у Германіі, так і за граніцай. Гэтыя шматлікія арганізацыіносяць наступныя назвы: «каланіяльнае таварыства», «каланіяльныя групы», «акадэмічны казаніяльны саюз», «казаніяльны жаночы саюз» і інш. Гэтыя арганізацыі непасрэдна падначалены знешнепалітычнаму аддзелу германскай фашысцкай партыі, які ўзначальваецца вядомым Розенбергам.

Ва ўсіх гэтых шматлікіх установах, падведамственных Гестапо, працуе велізарная армія шпіёнаў, дыверсантаў і шкоднікаў. Колькасць супрацоўнікаў Гестапо, згодна паведамлення «Нацыянальцэйтунг» ад 23 красавіка 1935 г., была роўна тады 48 тыс. чалавек. Паводле паведамлення гэтай газеты, толькі на адной загранічнай рабоце ў Гестапо ў 1934 годзе знаходзілася 2.450 спецыяльных агентаў і 20 тысяч асведамцеляў. Пасля 1934 года колькасць загранічных агентаў значна ўзрасла і прадаўжае ўзрастаць з кожным днём.

Хто-ж ўзначальвае гэту шматлікую армію шпіёнаў, дыверсантаў, падпальшчыкаў вайны?

Кіраўнікі Гестапо—гэта фашысты, якія высунуліся ў тэарыстычных гітлераўскіх атрадах, праявілі сябе ў барацьбе з рэволюцыйным рухам, у справе арганізацыі індывідуальнага тэрору і забойстваў сваіх палітычных праціўнікаў, у першую чаргу—кіраўнікоў рэволюцыйнага руху рабочага класа, а таксама старыя шпіёнскія кадры рэйхсвера.

Характэрна ў гэтых адносінах фігура кіраўніка ўсёй сістэмы Гестапо—Гімлера. Яшчэ малады па ўзросту чалавек—37 год,—Гімлер з'яўляецца адным з найбольш даўніх паплечнікаў Гітлера. Да фашысцкага перавароту Гімлер быў няўдачнікам у сваёй жыццёвай кар'еры. Ён вельмі часта мяняў поле дзейнасці: то служыў у палку, то ў канторы па вытворчасці азота, а ў апошні час, да прыходу Гітлера да ўлады, займаўся птушкаводствам. Асноўная-ж дзейнасць гэтага «птушкавода», працякаўшая ў фашысцкіх ахранных атрадах, заключалася ў падаўленні рабочага руху, у разгроме рэволюцыйных рабочых арганізацый. З прыходам Гітлера да ўлады Гімлер быстра робіць кар'еру. У перыяд жыццёвых няўдач Гімлеру аказаў сваё апякунства Грэгор Штрасер, які зрабіў яго сваім сакратаром. Седзячы з ім у яго кватэры за абедзенным сталом, Гімлер не раз кляўся Штрасеру ў сваёй адданасці. Калі-ж Штрасер папаў у няміласць да Гітлера, не хто іншы, як Гімлер, у ноч на 30 чэрвеня 1934 г. арганізаваў забойства Штрасера. Гімлер і з'яўляецца кіраўніком усёй сістэмы правакацый і шпіянажу, шырока практыкуемай у Германіі. Засценкі Гестапо і казармы абаронных атрадаў знаходзяцца непасрэдна ў яго веданні.

Намеснікам Гімлера па Гестапо з'яўляецца Гейдрых. Гэтаму фактычнаму кіраўніку Гестапо ўсяго 33 гады. У 1919—1920 гг. ён быў шпіёнам добраахвотніцкага корпуса ў Гале, які праславіўся сваімі крывавымі расправамі над рабочымі Сярэдняй Германіі. Уступіўшы пасля гэтага на службу ў морскі флот, Гейдрых працаваў галоўным чынам у ведамстве морскага шпіянажу. Пакінуўшы флот, Гейдрых уступае ў ахранныя атрады, дзе ён таксама паказаў сябе ланцужным псом фашызма.

На чале «рускага аддзела» Гестапо стаіць Фенер, вядомы па сваёй мінулай фашысцкай дзейнасці. Фенер сумесна з другім шпіёнам—Геральдам Зіверт прайшоў школу шпіёнскай работы ў берлінскім контрразведным бюро рэйхсвера, заканспіраваным пад маркай камерцыйнай фірмы «Нунцыя».

Кіраўніком спецыяльнага разведчага бюро па пытанню аб немцах, прыбыўшых з СССР, з'яўляецца маер у адстаўцы Лізер, які таксама прайшоў школу шпіёнскай работы ў арганізацыі «Нунцыя».

Відную ролю ў сістэме Гестапо адыгрывае былы кіраўнік ваеннага шпіянажу ў Германіі ў часе імперыялістычнай вайны Ніколаі. Гэты Ніколаі прымае кіруючы ўдзел у рабоце Гестапо і ваеннай разведкі. Ніколаі мае пры Гестапо спецыяльнае бюро і з'яўляецца кансультантам Гітлера па пытаннях шпіянажу.

Ведамствам ваеннага шпіянажу ў Германіі кіруе контрадмірал Канарыс. Канарыс з'яўляецца буйнейшай фігурай усёй германскай разведкі, бо ён па даручэнню Гітлера арганізуе самыя агідныя злачынствы фашысцкай дыктатуры. Канарыс мае вялікі стаж ваенна-шпіёнскай дзейнасці, стаж барацьбы супроць рэвалюцыйнага руху. У 1919 годзе ён разам з другімі афіцэрамі з былой імператарскай гвардыі прыняў удзел у арганізацыі забойства Карла Лібкнехта і Розы Люксембург. Ён-жа уваходзіў і ў склад «суда» над забойцамі Карла Лібкнехта і Розы Люксембург, вынес мяккі прыгавор забойцам і сам-жа арганізаваў пабег непасрэднага забойцы—Фогеля. Гэты-ж Канарыс прымаў бліжэйшы ўдзел у падрыхтоўцы фашысцкага мяцежу ў Іспаніі і арганізаваў у Франко шпіёнска-разведчую работу.

Цяпер Канарыс перадаў арганізацыю шпіёнска-разведчай дзейнасці ў Франко аднаму са сваіх памочнікаў, агенту Гестапо—Карлу фон-Рау. Рау—стары нямецкі ваенны шпіён. Да 1914 г. ён жыў у Расіі і служыў упраўляючым у маентку князя Галіцына. Гэты шпіён уцёрся тады ў давер'е вышэйшых колаў рускага грамадства, атрымаў узнагароды ад царскага ўрада і ў той-жа час шпіёнства супроць Расіі. Пасля рэвалюцыі 1917 г. Рау ўзначальвае ў Берліне новаарганізаванае спецыяльнае бюро па шпіянажу ў СССР. У апошнія гады ён, па даручэнню Гестапо, арганізоўвае за межамі Германіі шпіянаж сярод нямецкіх эмігрантаў, і, нарэшце, кіруе насаджэннем шпіёнскай сеткі Франко ў Іспаніі.

Непасрэдны ўдзел у рабоце Гестапо прымаюць відненшыя кіраўнікі фашысцкага ўрада Германіі, выкарыстоўваючы свой мінулы шпіёнскі вопыт. Так, у штаб сувязі паміж фашысцкай партыяй і ўсімі шпіёнскімі арганізацыямі уваходзяць намеснік Гітлера Гес, міністр прапаганды Гебэльс, кіраўнік знешнепалітычнага аддзела фашысцкай партыі Альфрэд Розенберг, германскі пасол у Англіі Рыбентроп і інш.

II. Гестапо на міжнароднай арэне

Шпіёнска-падрыхтоўчая дзейнасць Гестапо і падведомственых ёй арганізацый за межамі Германіі з'яўляецца перш за ўсё сродкам падрыхтоўкі вайны. У гэтых мэтах Гестапо стварае ваенна-фашысцкія групы ў суседніх з Германіяй дзяржавах. Да ліку такіх ваенных арганізацый належаць: аўстрыйскі легіён, балтыйскі легіён і т. д. Гэтыя атрады праходзяць спецыяльнае ваеннае абучэнне ў гітлераўскіх казармах і рыхтуюцца прыняць удзел у фашысцкіх авантюрах Гітлера.

Усім памятны ваенна-фышыцкі путч у Аўстрыі ў чэрвені 1934 г. Вядома, што, апіраючыся на меўшыяся ў Аўстрыі груны германскіх фашыстаў, агенты Гестапо забілі прэм'ер-міністра Дольфуса, каб гэтым шляхам змяніць кіраўніцтва аўстрыйскага ўрада ў бок яго фашызацыі і дабіцца далучэння Аўстрыі да Германіі.

Хоць пасля гэтага ў ліпені 1936 года паміж Германіяй і Аўстрыяй было заключана пагадненне, па якому фашысцкая Германія абавязалася не ўмешвацца ва ўнутраныя аўстрыйскія справы, агентура Гестапо тым не менш не спыніла сваёй падрыўной дзейнасці ў Аўстрыі. Яна толькі некалькі змяніла метады сваёй работы. Побач з тактыкай тэрору агенты Гестапо ўкараняюцца ў аўстрыйскія палітычныя арганізацыі для таго, каб знутры іх праводзіць фашысцкую агітацыю за «мірнае прымірэнне з нямецкімі братамі». Гэта «мірнае прымірэнне» фактычна з'яўляецца новай падрыхтоўкай «аншлюса», г. зн. далучэння Аўстрыі да Германіі.

Актыўную шпіёнска-тэрарыстычную работу разгарнула Гестапо і ў Чэхаславакіі. Тут агенты Гестапо апіраюцца на фашысцкую арганізацыю Генлейна («Судэцка-нямецкая партыя»), фінансуемую з Германіі. Праз генлейнаўцаў Гестапо праводзіць сваю падрыўную работу супроць Чэхаславацкай дзяржавы.

Гестапо шырока разгарнула вярбоўку шпіёнаў у Чэхаславакіі. У Тахаве (Паўночна-Заходняя Чэхія) нядаўна было раскрыта спецыяльнае бюро па вярбоўцы шпіёнаў фашысцкай Германіі. Кіраваў гэтым «бюро» чэхаславацкі грамадзянін Грынбауер. Грынбауер сазнаўся ў тым, што ён па заданнях з Германіі займаўся вярбоўкай чэхаславацкіх грамадзян, нібы для работы на прадпрыемствах у Германіі, а на самай справе — для работы ў Гестапо. Такого роду вярбовачная работа разгортваецца і ў іншых раёнах Чэхаславакіі.

Побач з вярбоўкай шпіёнаў з асяроддзя чэхаславацкага насельніцтва, Гестапо засылае ў Чэхаславакію шматлікія кадры спецыяльна падрыхтаваных шпіёнаў з Германіі.

Цікавы рознастайны прыёмы, да якіх прыбягае агентура Гестапо ў сваёй шпіёнскай рабоце ў Чэхаславакіі. Чэхаславацкая газета «Лідове навіны» паведамляе, што за апошні час у адрас аддзельных асоб, гандлевых фірм і ўстаноў, а таксама муніцыпалітэтаў пагранічных гарадоў сталі часта прыбываць з Германіі ўсякага роду анкеты і апытальныя лісты. Анкеты гэтыя прысылаюцца на імя нібы «гандлевых фірм» і «даследчых інстытутаў» Германіі, якія быццам-бы адчуваюць патрэбу ў гэтых вестках для навуковых мэт. Чэхаславацкія ўлады забаранілі адказваць на гэтыя запытанні, бо было ўстаноўлена, што гэтыя анкеты і запытанні з'яўляюцца пэўным прыёмам шпіёнскай дзейнасці Гестапо.

Але агентура Гестапо прыбягае ў Чэхаславакіі не толькі да такіх нявінных прыёмаў сваёй дзейнасці. Да метадаў, якія шырока практыкуюцца агентамі Гестапо ў Чэхаславакіі, адносяцца таксама пахішчэнні эмігрантаў, уцёкшых ад германскага фашызма, забойствы пахішчаных або сяджанне іх у турмы Германіі.

Дзейнасць кіраўніка чэхаславацкага філіяла Гестапо ацэнена Гітлерам па заслугах. Нядаўна адбываўся злёт загранічных агентаў германскага фашызма ў сувязі з 20-гадовым юбілеем «Інстытута загранічных немцаў». Упаўнаважаны Гестапо па Чэхаславакіі Генлейн, — які, да-рэчы сказаць, з'яўляецца па сумяшчэнню членам чэхаславацкага парламента, — атрымаў ад Гітлера ордэн за заслугі па вярбоўцы немцаў за граніцай для шпіянажу ў карысць Германіі.

Сапраўды Гестапо умее цаніць заслугі сваіх агентаў, правакатараў і дыверсантаў!

Да такіх-жа метадаў шпіёнска-тэрарыстычнай дзейнасці прыбягалі і прыбягаюць агенты Гестапо і ў Швейцарыі. Усім памятны пахішчэнні з Швейцарыі агентам-правакатарам Гестапо германскага эмігранта Бергольда Якоба. Гэта пахішчэнне з'яўляецца не адзіным «подвігам» агентаў Гестапо ў Швейцарыі.

У Румыніі Гестапо мае свой філіял у асобе фашысцкіх груп, якія ўзначальваюцца Фабрыцыусам. Пад непасрэдным кіраўніцтвам Гестапо у Румыніі развівае тэрарыстычную дзейнасць фашысцкая арганізацыя «Жалезная гвардыя». «Жалезная гвардыя» арганізавала ў 1933 годзе забойства Дука, прэм'ер-міністра Румыніі, аднаго з яе буйных дзяржаўных дзеячоў. Удзельнікі «Жалезнай гвардыі» тэрарызуюць кіраўнікоў дэмакратычных арганізацый, збіваюць карэспандэнтаў левых газет, спальваюць на плошчах дэмакратычныя газеты і журналы і громяць рэдакцыі гэтых органаў друку. Яны адкрыта мабілізуюць свае сілы для дапамогі іспанскім мяцежнікам, а забітым у вонсках мяцежнікаў фашыстам арганізуюць пышнае пахаванне, абвяшчаючы іх «нацыянальнымі» героямі.

Агентура Гестапо актыўна ўмешваецца ва ўнутранае жыццё Румыніі, ставячы сабе галоўнай мэтай падначаленне Румыніі ўплыву фашысцкай Германіі і ператварэнне яе ў плацдарм для барацьбы супроць Савецкага Саюза і Чэхаславакіі.

Усяму свету вядома правакацыйная дзейнасць агентуры Гестапо ў Іспаніі. Яшчэ задоўга да ваенна-фашысцкага мяцежу Гестапо раскінула ў Іспаніі шырокую сетку сваёй шпіёнскай тэрарыстычнай агентуры. Апошняя падрыхтоўвала ваенна-фашысцкі мяцеж супроць законнага іспанскага ўрада.

Шматлікія апорныя пункты Гестапо, якія знаходзіліся яшчэ да мяцежу на тэрыторыі Іспаніі і Іспанскага Марока, фінансаваліся з Германіі і атрымлівалі адтуль распараджэнні на падрыхтоўцы ваенна-фашысцкага мяцежу. Да пары да часу гэтая работа скрывалася пад шыльдай розных гаспадарчых арганізацый. Кіраўніцтва фашысцкімі групамі ў Іспаніі скрывалася пад шыльдай «Імпартнай канторы Гелерман і Філіп», якая знаходзілася ў цэнтры Барселоны. Узначальвалася гэтая «імпартная кантора» вядомымі германскімі фашыстамі Гелерманам і Філіп. У красавіку 1936 года адзін з кіраўнікоў «імпартнай канторы» — Гелерман — быў афіцыйна прызначан кіраўніком германскіх фашыстаў ва ўсёй Іспаніі.

Галоўнай апорай Гестапо ў Іспаніі з'яўляецца трацкісцкая арганізацыя ПОУМ. Яна актыўна дапамагае мяцежнікам у іх барацьбе супроць іспанскага народу, арганізавала правакацыйныя выступленні ў тылу рэспубліканскай арміі і ажыццяўляе самыя гнусныя здрадніцтвы, каб угадзіць свайму фашысцкаму гаспадару.

Вельмі вялікую ўвагу аддае Гестапо шпіённаму і падрыхтоўцы дыверсій ва Францыі. Лічачы Францыю бліжэйшым праціўнікам, Гестапо стараецца шырока распаўсюдзіць ва Францыі і яе калоніях сваю падрыхтоўчую дзейнасць. У пачатку 1936 года ў Парыжы быў адкрыт «Карычневый дом». Фармальна ён існаваў як дом нямецкай калоніі, фактычна-ж у гэтым доме змяшчаўся цэнтр, яднаючы агентуру Гестапо ва Францыі. Гэта агентура праводзіць вялікую «выпускальную» работу па падрыхтоўцы дыверсій і тэрору. Так, у 1934 годзе былі выкрыты вопыты агентаў Гестапо ў Парыжы па атручванні вады ў Сене і атручванню газамі публікі ў метро.

Агентура Гестапо ва Францыі не абмяжоўвае сваю дзейнасць адным Парыжам. Шматлікія апорныя пункты створаны ёю на перыферыі, асабліва ў пагранічных раёнах. Гестапо стварыла свае арганізацыі таксама ва французскіх калоніях.

У апошнія дні друк шырока паведамляў аб дзейнасці агентуры Гестапо на тэрыторыі Англіі. Англііскі ўрад вымушан быў выслать трох агентаў Гестапо, якія праводзілі сваю шпіёнскую работу пад маскай журналістаў. Англіійская газета «Іўнінг стандарт» лічыць, што лідар агентаў Гестапо ў Англіі дасягае, па скромных падліках, 400 чалавек.

Агентура Гестапо стараецца пранікнуць і ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Нават спачувалая гітлераўскаму рэжыму газета Херста «Іўнінг джорнал энд Н'ю-Ёрк амерыкэн» вымушана была паведаміць 27 ліпеня 1937 г. аб выкрыцці вялікай групы нямецкіх шпіёнаў, арудваўшых у Злучаных Штатах Амерыкі. Дзейнасць агентаў Гестапо ў Злучаных Штатах Амерыкі набыла такія размеры, што ў амерыканскім кангрэсе сенатар Дыкштэйн зрабіў спецыяльнае запытанне па гэтаму поваду. Ён паведаміў, што Гестапо мае сваё аддзяленне ў Амерыцы пад назвай «Бунаст».

Такую-ж сетку шпіянажу, дыверсій і тэрору раскінула Гестапо і ў іншых краінах. Фашысцкая Германія ставіць сваёй бліжэйшай мэтай захват калоній. Таму Гестапо насаджае шматлікую агентуру ў каланіяльных краінах, актыўна правакуючы вайну за захват калоній.

Кожны дзень сусветны друк прыносіць усё новыя і новыя весткі аб шпіёнска-дыверсійнай рабоце Гестапо ва ўсіх краінах свету, аб рознастайных метадах і прыёмах яе падрыўной дзейнасці.

Побач з падрыхтоўкай непасрэдных ваенных выступленняў Гестапо скарыстоўвае ўсе магчымасці «мірнага» пранікнення ў іншыя краіны.

Для шпіёнскай, шкодніцкай і дыверсійнай работы Гестапо стараецца скарыстаць прамысловыя і гандлёвыя сувязі. Цэнтр такога роду шпіянажу, падначалены Гестапо, існуе пры Саюзе германскай прамысловасці. Узначальвае гэту арганізацыю неікі Дзюрынг, адстаўны маёр, у мінулым супрацоўнік ваеннай разведкі. Гэты-ж Дзюрынг ўзначальвае арганізацыю шпіянажу пры Саюзе германскага знешняга гандлю.

Спецыяльныя аддзелы ваенна-эканамічнага шпіянажу пад назвай «аддзелаў безапаснасці» існуюць пры ўсіх буйных прамысловых і гандлёвых прадпрыемствах Германіі. «Аддзелы безапаснасці», таксама як і шырокая сетка каміваяжораў, гандлёвых агентаў і т. д., працуючых як у Германіі, так і за граніцай, з'яўляюцца па справе шпіёнскай агентурай Гестапо. Гэта шпіёнская агентура паасобных фірм знаходзіцца пад кіраўніцтвам Гестапо і злучаецца з ёю.

III. Каварныя метады падрыўной дзейнасці агентуры Гестапо ў СССР

Калі Гестапо стараецца насаджаць сістэму шпіянажу, дыверсій, тэрору і здрадніцтва ва ўсіх краінах свету, то асобую актыўнасць яна праяўляе ў распаўсюджванні сваёй падрыўной дзейнасці ў Савецкім Саюзе.

Мабілізуючы партыю і працоўных на барацьбу з падрыўной дзейнасцю буржуазнай разведкі, таварыш Сталін падкрэсліваў, што буржуазныя дзяржавы будуць старацца засылаць у СССР больш

сваіх шпіенаў, шкоднікаў, дыверсантаў, тэрарыстаў, чым яны гэта робяць у адносінах друг да друга. «Ці не вярней будзе, з пункту погляду марксізма, меркаваць, што у тылы Савецкага Саюза буржуазныя дзяржавы павінны засылаць у два і ў тры разы больш шкоднікаў, шпіенаў, дыверсантаў і забойцаў, чым у тылы любой буржуазнай дзяржавы?» (Сталін).

Фашызм—смяротны вораг соцыялізма, смяротны вораг Савецкага Саюза, дзе перамог і ўмацаваўся соцыялістычны лад. Зразумела, што фашысцкая разведка Гестапо—у першую чаргу накіроўвае свае намаганні на арганізацыю шпіянажу, дыверсій, шкодніцтва, тэрору ў СССР.

Фашызм ненавісны найшырэйшым народным масам СССР. Фашысцкая разведка можа таму разлічваць толькі на паасобных адшчапенцаў. Гэта вельмі звужае базу яе работы ў нашай краіне. Але гэта не значыць, што Гестапо зусім не можа знайсці для сябе рэзерваў. Хоць і вельмі абмежаваныя, такія рэзервы ўсе-ж ёсць. Аб гэтым трэба цвёрда памятаць. Гэтымі рэзервамі з'яўляюцца асколкі разбітых класаў, якія гараць нянавісцю да зацвярдзіўшагася соцыялістычнага ладу, контррэвалюцыйныя трацкісцкія і правыя здраднікі, буржуазныя нацыяналісты.

На глебе барацьбы супроць соцыялістычнага ладу ў СССР склаўся крывавы саюз паміж трацкісцка-бухарынскімі бандытамі і Гестапо.

Трацкісцкія і правыя рэстаўратары капіталізма, адчаяўшыся атрымаць якую-небудзь апору ў народных масах, даўно ператварыліся ў платных агентаў фашызма. Яны з'явіліся знаходкамі для фашыстаў, выконваючы іх заданні, накіраваныя на падрых магутнасці Савецкага Саюза і аслабленне яго на выпадак нападу фашыстаў на СССР. Бачачы ў фашызме адзіную сілу, на якую можна абаперціся ў барацьбе супроць соцыялізма, трацкісцкія і правыя мярзаўцы і здраднікі сталі выканаўцамі подлых планаў Гестапо, ажыццяўляючы шпіянаж, тэрор, дыверсіі і шкодніцтва. Адбываўшыся працэсы трацкісцка-зіноўеўскай банды з ўсёй відавочнасцю выкрылі ганебную ролю гэтых наймітаў Гестапо і фашысцкіх разведак іншых краін.

Ужо на працэсе Ленінградскага цэнтра ў снежні 1934 г. было відаць, чья рука накіроўвала выстрал супроць С. М. Кірава. Подлы забойца Нікалаеў сазнаўся, што грошы за арганізацыю забойства ён атрымліваў у консульстве адной з замежных дзяржаў.

У жніўні 1936 года на працэсе трацкістаў і зіноўеўцаў з яшчэ большай відавочнасцю было выяўлена злучэнне зіноўеўска-трацкісцкай банды з агентурай Гестапо. Перад тварам пролетарскага правасуддзя прадсталі тады рэстаўратары капіталізма: Зіноўеў, Каменёў, Мрачковскі разам з іншымі шпіёнамі, непасрэдна накіраванымі Гестапо і Іўдай-Троцкім для падрыхтоўкі дзейнасці ў СССР,—Фрыцам Давідам, Ольбергам, Лур'е і інш. Суд устанавіў тады, што падрыхтоўная дзейнасць усёй гэтай банды на тэрыторыі СССР праводзілася па прамому заказу Гестапо.

З яшчэ большай відавочнасцю выявілася подлая роля трацкісцка-зіноўеўскай банды, як наемнай агентуры японска-германскага фашызма, у час працэсу антысавецкага трацкісцкага цэнтра. Па заказе сваіх гаспадароў з Гестапо банда Троцкага, Бухарына, Рыкава і іх прыспешнікаў намячала план падзелу нашай краіны з тым, каб перадаць Украіну немцам, а Прымор'е—Японіі. Гестапо і японская разведка давалі прамыя заданні трацкісцка-зіноўеўскім і бухарынска-

рыкаўскім забойцам, плацілі ім чыстатанам за подлую работу: за крушэнне паяздоў, у якіх схапі чырвонаарменцы, за выбухі на прадпрыемствах з забойствамі рабочых, іх жонак і дзяцей, за абяцанне расірадаць Совецкую краіну оптам і ў розніцу.

На гэтым-жа працэсе высветлілася, што обер-бандыт Троцкі згарыўся з намеснікам Гітлера—Гесам аб планах і сродках падрыўной дзейнасці ў СССР трацкісцкіх агентаў Гестапо. Выконваючы гэтыя ўказанні, трацкісцкія і зночэўскія бандыты ператварыліся ў самы каварны атрад фашысцкай ахранкі. Усім памятным паказанні падсуднага Грашэ. Гэты Грашэ, працаваўшы ў СССР як прамы агент Гестапо, расказваў, як ён звязаўся з трацкістамі на глебе сваёй шпіёнскай дыверсійнай дзейнасці. Паведамляючы аб сваім удзеле ў контррэвалюцыйнай трацкісцкай арганізацыі, у якой ён, побач з іншымі трацкістамі, актыўна займаўся шкодніцтвам, дыверсіямі і іншай падрыўной дзейнасцю, Грашэ так ацэньваў сваё супрацоўніцтва з трацкістамі: «З германскай разведкай я звязаўся ў 1932 годзе... З трацкізмам я не меў ніколі нічога агульнага... Сутыкнуўся з ім на глебе сваёй шпіёнскай і шкодніцкай работы».

Агенты-вярбоўшчыкі імем Троцкага вербавалі шпіёнаў у Гестапо. Так, шпіён Гестапо Страмаў, прадстаўшы перад савецкім судом, расказваў, што, калі яго вербавалі ў агентуру Гестапо, вярбоўшчык Берг перш усяго рэкамендаваў яму прачытаць кнігу Троцкага. Пасля гэтага ён перайшоў ужо да канкрэтных даручэнняў па шпіёнска-падрыўной дзейнасці.

У самых блізкіх сувязях з Гестапо знаходзіліся гавары трацкісцка-бухарынскай бандыцкай зграі. Калі Пятакову трэба было з Германіі пераправіцца ў Нарвегію на спатканне з Троцкім, агенты Гестапо ахвотна прадаставілі яму спецыяльны самалёт для гэтай мэты.

Прамым агентам Гестапо з'яўляўся другі відны дзеяч антысавецкага трацкісцкага цэнтру—Ратайчак. Выкрыты фактамі, Ратайчак вымушан быў прызнацца, што ён атрымліваў адначасова дырэктывы аб падрыўной рабоце з двух крыніц: ад Троцкага і Пятакова і ад германскай разведкі. Гэтыя дырэктывы шлі ў зусім аднолькавым напрамку. У гэтым-жа напрамку прапавала разгарнуць сваю злачынную дзейнасць у Чырвонай Арміі асуджаная пролетарскім судом ваенна-фашысцкая банда тухачэўскіх, гамарнікаў, якіраў і інш., якія таксама непасрэдна былі звязаны з разведчымі органамі фашысцкіх дзяржаў.

У асобе трацкісцка-бухарынскіх бандытаў Гестапо прабле стварыць сабе апорную базу для сваёй падрыўной работы ў Савецкім Саюзе. Каб выкарчаваць з карэннем шпіёнскую агентуру з нашай сацыялістычнай краіны, каб даць рашучы адпор усім спробам падрыўной дзейнасці фашысцкай разведкі, нам трэба ведаць прыемы і метады яе работы. Неабходна ведаць формы маскіроўкі, якія ўжываюць агенты Гестапо для захавання сваёй дзейнасці. А іх маскіроўка бывае надзвычайна рознастайнай.

Перш за ўсё фашысцкая разведка стараецца скарыстаць «легальныя» формы работы—нашы дзелавыя сувязі з Германіяй. Яна выкарыстоўвае спецыялістаў і інжынераў, якія едуць на часовую работу ў СССР. Перад ад'ездам у СССР гэтыя спецыялісты абавязкова інструктуюцца не толькі кіраўніцтвам сваёй фірмы, але і агентамі Гестапо. Ім даюць ўказанні аб характары тых вестак, якія яны павінны здабываць у час сваёй работы па савецкіх прадпрыемствах.

Па звароце з СССР гэтыя спецыялісты павінны запаўняць падрабязныя анкеты, у якіх яны ўжо афіцыйна выкладаюць матэрыял, сабраны імі на савецкіх прадпрыемствах.

Для збору шпіёнскіх вестак ад спецыялістаў, якія вярнуліся з СССР ці прыязджаючых у водпуск, створана спецыяльнае бюро пад назвай «Руквандэрэрамі» («Rückwandereramt») — «Кіраўніцтва па справах вяртаючыхся». Ні адзін германскі спецыяліст, які звярочваецца з Савецкага Саюза ў Германію, не можа атрымаць работу без ведама і згоды гэтага бюро. Такім чынам, часта і тыя чэсныя германскія спецыялісты, якія не хацелі-б шпіёніць супроць Савецкага Саюза, пад пагрозай беспрацоўя прымушаюцца да гэтага.

Вядома, што ў Германіі існуе «Рускі камітэт германскай прамысловасці». У гэтым камітэце канцэнтруюцца дзелавыя сувязі з Савецкім Саюзам. Хто-ж узначальвае гэтую арганізацыю? Упраўляючым гэтага «Рускага камітэта» з'яўляецца маёр Чунке, стары германскі разведчык, які ў час акупацыі Украіны знаходзіўся там у якасці афіцэра германскай арміі. Ясна, якой стараною дзейнасці «Рускага камітэта» кіруе гэты «упраўляючы».

Для насаджэння шпіянажу Гестапо скарыстоўвае сувязі з СССР па лініі экспартных арганізацый. Устаноўлена, што агенты Гестапо пранікалі у такія арганізацыі, як Экспортхлеб, Экспортлес, маючы свае аддзяленні ў партовых гарадах.

Наколькі Гестапо скарыстоўвае дзелавыя сувязі з Савецкім Саюзам у мэтах разгортвання сваёй шпіёнскай работы, відаць з наступных фактаў. Некалькі год назад у СССР існавала германская сельскагаспадарчая канцэсія пад назвай «Друзаг». Дырэктарам гэтай сельскагаспадарчай канцэсіі з'яўляўся нейкі Дзітлоў. Канцэсія звярнула на сябе ўвагу сваёй незвычайнай дзейнасцю. Калі аднаведныя органы заняліся высвятленнем яе работы, то аказалася, што пад прыкрыццём сельскагаспадарчай канцэсіі скрываецца разведчая агентура Гестапо. Следчымі органамі было ўстаноўлена, што дырктар гэтай канцэсіі Дзітлоў, былы палкоўнік германскага генеральнага штаба, перад ад'ездам у СССР атрымаў ад органаў германскай разведкі спецыяльнае даручэнне па стварэнню разведчай агентуры і па сувязі з буржуазна-нацыяналістычнымі элементамі ў нашай краіне.

У гэтым-жа напрамку разгортвала сваю дзейнасць другая нямецкая фірма, працаваўшая пад назвай «Кантроль-К²». Афіцыйна ў функцыі гэтай фірмы і яе аддзяленняў уваходзіла ажыццяўленне кантролю над правільнасцю вагі, мер і якасці экспартуемых у Германію тавараў. Калі-ж органы НКУС зацікавіліся падзронай дзейнасцю аддзялення гэтай фірмы, якое знаходзілася на тэрыторыі СССР, то аказалася, што пад маркай фірмы скрываецца шпіёнска-дыверсійная арганізацыя.

Агент гэтай фірмы Х. вербаваў шпіёнаў і агентаў для выканання шкодных актаў у савецкіх портах. Некалькі год назад гэты агент завербаваў у шпіёнскую агентуру выкладчыка адной з вышэйшых тэхнічных навучальных устаноў П., у мінулым палкоўніка генеральнага штаба царскай арміі. Х. пазнаёміўся з П. праз яго жонку. У 1928-31 гг. Х. бываў у П., сістэматычна вёў з ім разгаворы аб становішчы ў Чырвонай Арміі, аб яе узбраенні. Гэтыя разгаворы агент маскаваў спасыланнямі на тое, што, як былы афіцэр, ён цікавіцца становішчам Чырвонай Арміі. З атрыманых ад П. вестак ён складаў спецыяльныя пісьмовыя паведамленні, якія перадаваў разведцы. Пры-

ступіўшы да арганізацыі дыверсійнай сеткі, Х. завербаваў П. для дыверсійнай работы. Сутнасць задання, якое П. атрымаў ад агента, складалася ў наступным: як выкладчык вышэйшай тэхнічнай навучальнай установы, П. павінен быў спачатку падшукваць, а потым і «апрацоўваць» падыходзячых студэнтаў гэтай вышэйшай тэхнічнай навучальнай установы, якія пасля, стаўшы інжынерамі на прадпрыемствах, маглі-б быць выкарыстаны для дыверсійных мэтаў. Дзейнасць Х. і П. была прасечана органамі НКУС.

Наступны факт таксама характарызуе прыёмы агентаў Гестапо, якія прымяняліся імі ў фірме «Кантроль-К^о». Той-жа агент Х. завербаваў для шпіёнскай работы некую М., якую ён устроіў на пасаду машыністкі ў фірме. М. выконвала пасрэдніцкія даручэнні па вывучэнню наасобных людзей, цікавіўшых Гестапо, збірала аб іх весткі. М. была ў курсе дыверсійна-разведчай работы, якая праводзілася пад шылдай «Кантроль-К^о», ведала аб дзейнасці агента Х. Праз некаторы час М. стала праяўляць незвычайную нервознасць, відаць, баючыся выкрыцця. Апасаючыся, што М. можа выдаць яго, Х. угаварыў яе паехаць адпачываць да сваёй прыяцельніцы, якая пражывала па Маскоўска-Казанскай чыгунцы. Захапіўшы з сабою рэвальвер, Х. непрыметна для М. паследваў за ёю і сеў у суседні вагон гэтага-ж поезда, намерваючыся застрэліць яе па дарозе са станцыі. Але падвярнуўся больш зручны выпадак расправы з намечанай афірай. Калі М. вышла на пляцоўку вагона, агент Гестапо быстра перайшоў туды-ж і штурхнуў яе пад поезд. Пераканаўшыся ў тым, што М. загінула пад калёсамі вагона, Х. вярнуўся назад у Маскву.

Але Гестапо выкарыстоўвае не толькі «дзелавыя» сувязі для шпіёнскай і шкодніцкай дзейнасці ў СССР. Яна часта выбірае і больш складаныя шляхі пранікнення ў Савецкі Саюз. Адным з такіх шляхоў з'яўляецца для агентаў Гестапо правакатарская работа ў германскай кампартыі. Прабраўшыся ў асяроддзе камуністаў ці членаў іншых арганізацый, якія адносяцца спачувваючы да СССР, агенты Гестапо стараюцца зарэкамендаваць сябе прыхільнікамі Савецкага Саюза, каб такім чынам пранікнуць у СССР.

Наступны факт паказвае, як выкарыстоўваецца агентурай Гестапо гэты шлях пранікнення ў СССР са шпіёнска-дыверсійнымі мэтамі. Адзін з агентаў Гестапо Г. прабраўся ў камуністычную партыю Германіі і увайшоў у давер'е арганізацыі, якая вылучыла яго партыйным функцыянерам у Гамбургу. Як камуніст, «праследаемы» фашысцкімі ўладамі, ён у 1933 годзе прабіраецца ў СССР. Тут Г. выдае сябе за актыўнага барацьбіта супроць фашызма, за друга Савецкага Саюза. Ён усімі мерамі стараецца пранікнуць на работу ў савецкую арганізацыю. Яго паводзіны здаюцца ўсё-ж такі падазронамі, і яму не ўдаецца прабрацца на савецкую работу. Тады, у сувязі з няўдачай свайго прадпрыемства, Г. вяртаецца ў Германію. Тут яго поўнасю выкрываюць, як платнага агента Гестапо.

Другі агент Гестапо—Р. прыехаў у СССР у якасці інжынера, пакінуўшага Германію і пацярпеўшага ад фашысцкага рэжыма. Р. пастаянна расказваў аб сваёй падпольнай камуністычнай рабоце ў Германіі, аб праследваннях, якім ён падвяргаўся з боку фашысцкага рэжыма. Выдаючы сябе за камуніста, ён у той-жа час звязаўся з іншымі агентамі Гестапо, раней прыехаўшымі ў Савецкі Саюз, і сумесна з імі пачаў праводзіць шпіёнскую работу. Выкрыты органамі НКУС, ён сазнаўся, што ўступіў у падпольную камуністычную арганізацыю

на спецыяльнаму заданню Гестапо, з мэтай прабрацца такім шляхам у Совецкі Саюз.

Але Гестапо не абмяжоўваецца толькі пасылкай сваіх агентаў для шпіянажу ў СССР. Яна стараецца шырока выкарыстаць для гэтай справы варожыя, антысавецкі настроеныя элементы ўнутры краіны. Для вярбоўкі шпіёнаў унутры краіны Гестапо пасылае ў СССР спецыяльныя кадры вярбоўшчыкаў, ствараючы легальныя прыкрыцці для іх вярбовачнай работы.

Пры вярбоўцы шпіёнаў і шкоднікаў германская разведка шырока стараецца выкарыстаць сканцэнтраваныя ў пэўных раёнах вялікія групы нямецкага насельніцтва. Гестапо накіроўвае свае позіркі на значную праслойку немцаў Прыбалтыкі, асеўшых вакол Ленінграда і ў іншых гарадах, на нямецкія сёлы на Украіне. Асаблівую ўвагу звяртае Гестапо на Рэспубліку немцаў Паваложжа.

Праз «Саюз зарубешных немцаў» Гестапо стараецца арганізаваць у гэтых раёнах фашысцкія групы для шпіёнскай, дыверсійнай і шкодніцкай дзейнасці. У раёнах з нямецкім насельніцтвам ёсць пэўная праслойка раскулачаных, былых гандляроў, домаўласнікаў. Многія з іх працуюць спецыялістамі ў савецкіх установах, на прадпрыемствах. На гэтыя кадры робіць стаўку Гестапо пры вярбоўцы сваіх агентаў. З гэтага асяроддзя яе агенты прабуюць ствараць фашысцкія групы, звязваючы іх з Усходнім аддзелам Гестапо.

Характэрны наступны выпадак вярбоўкі агентамі Гестапо студэнта педагагічнага тэхнікума Ц.

Ц. па дарозе з Рэспублікі немцаў Паваложжа ў Ленінград, куды ён ехаў на вучобу, астанавіўся ў Маскве ў сваёй сястры. У Маскве ён пазнаёміўся з адным з агентаў Гестапо, які вельмі сардэчна гутарыў з ім на розныя нявінныя тэмы. Пасля некалькіх сустрэч, перад ад'ездам Ц., агент прыпаднёс яму некаторую грашовую суму, нічога не гаворачы пры гэтым, для якой мэты ён гэта робіць. Ніякіх размоў аб шпіёнскай рабоце на гэтай стадыі знаёмства яшчэ не было. Праз некаторы час, прыкладна праз паўгода, Ц. зноў сустрэўся ў Маскве са сваім старым знаёмым. Паміж імі працягваліся гутаркі аб сістэме выкладання ў педтэхнікуме, аб прафесуры, аб таварышах Ц. па вучобе. Агент пазнаёміў Ц. з сваімі прыяцелямі ў Маскве; яны запрашалі яго на вечарынікі, і Ц. весела праводзіў свой водпуск. Пры ад'ездзе Ц. зноў атрымаў ад свайго «друга» некаторы грашовы падарунак. Толькі пры трэцяй сустрэчы, перад ад'ездам Ц. на канікулы ў Рэспубліку немцаў Паваложжа, агент патрабаваў ад Ц. пакрыцця за атрыманыя грошы і даў яму заданне сабраць матар'ял аб Рэспубліцы немцаў Паваложжа. Выканаўшы гэтае заданне, Ц. быў па звароце з канікул накіраван да іншых агентаў, завербаваных у Ленінградзе. Апошнія, апрацоўваючы Ц. у фашысцкім духу, шантажыруючы яго, дзейнічаючы пагрозамі, выхавалі з Ц. вопытнага шпіёна, здрадніка радзімы. Калі Ц. па сканчэнні тэхнікума звяртаўся ў Рэспубліку немцаў Паваложжа, яму было дано даручэнне разгарнуць там шпіёнска-дыверсійную дзейнасць. Ц. быў выкрыт органамі НКУС пры дапамозе таварышоў з мясцовага нямецкага насельніцтва.

Можна прывесці рад фактаў такой паступовай «апрацоўкі» людзей для ўцягнення іх у рады агентаў Гестапо. Вярбоўшчыкі стараюцца пранікнуць у навучальныя ўстановы, на прадпрыемствы і ва ўстановы, вярбуючы сабе там памочнікаў. Гестапо стараецца ўкараніць сваю агентуру і ў нашы грамадскія арганізацыі. Агентам Гестапо даецца заданне заваяваць да сябе давер'е, пралезці ў партыю і ком-

самол, каб такім чынам набыць больш магчымасцей для шпіёнскай, дыверсійнай, шкодніцкай дзейнасці. Некаторых агентаў Гестапо трымае «пра запас», на выпадак вайны.

У апошні час фашысцкай разведцы нанесен сакрушальны ўдар. Гестапо ўскладала вялікія надзеі на сваіх трацкіска-бухарынскіх наймітаў і асабліва на фашысцкіх шпіёнаў тухачэўскіх, гамарнікаў, якіраў. Совецкая разведка выкрыла гэту падлую агентуру Гестапо, якая арудвала ў СССР, і сарвала яе каварныя планы. Гэтым тлумачыцца шалёны вой у абарону шпіёнаў, узняты фашысцкім друкам.

* * *

Каб замесці сляды сваёй шпіёнскай тэрарыстычнай дзейнасці за граніцай, фашысты ў самыя апошнія дні загаварылі ў сваіх газетах аб шпіянажы замежных дзяржаў супроць Германіі. Цэнтральны орган германскай фашысцкай партыі «Фелькішэр беобахтэр» вышаў 11 жніўня з аншлагам «Увага! Шпіёны на прадпрыемствах!»

Гэты манеўр нагадвае адчаяныя крыкі грабежніка: «трымай злодзея!» Фашысты бачаць, што ў цэлым радзе краін выкрыты страшэнныя, мярзотныя дзеянні Гестапо, што выкрыта вялікая колькасць яе агентаў, якія аблыталі ўвесь свет сеткай шпіянажу. Таму Гестапо стараецца адцягнуць увагу ад гэтых фактаў крыкамі аб шпіянажы іншых краін. Але гэта ёй не ўдасца.

Усё чалавецтва павінна ведаць факты крывавай гісторыі Гестапо. Чым больш і глыбей будзе выкрыт мярзотны твар Гестапо, тым энергічнай будучь выкурваць лазутчыкаў фашызма з усіх нор, куды яны прабраліся.

Чарговы з'езд германскіх фашыстаў, які толькі што закончыўся ў Нюрнбергу, служыць, як і мінулыя фашысцкія з'езды, мэтам падрыхтоўкі вайны. Перад з'ездам адбыўся злёт фашысцкіх груп, арудуючых у іншых дзяржавах. Гэта быў па сутнасці злёт арганізатараў шпіянажу і падпальшчыкаў вайны ва ўсіх краінах свету.

У сувязі з узмацняючайся падрыхтоўкай вайны належыць чакаць пасля гэтага шпіёнскага з'езда павышэння актыўнасці Гестапо і яе агентаў, накіраванай у асаблівае супроць СССР.

Выкрыццё фашысцкай разведкі зрывае планы падпальшчыкаў вайны і ўмацоўвае магутнасць нашай соцыялістычнай радзімы. Совецкая разведка, паказаўшая бліскучыя прыклады выкрыцця агентаў Гестапо, здолее пры дапамозе ўсіх чэсных грамадзян нашай соцыялістычнай радзімы ачысціць Совецкі Саюз ад фашысцкіх гадаў і іх агентаў.

(„Правда“)

Галоўлітбел № 3309.

Тыраж 6050.

256.960 друк. зн. (48/4 друк. арк.)

Здана ў набор 29/IX—37 г.

Падпісана да друку 23/X—37 г.

Нам. адк. рэдактара Г. СТЫРНЭ

Менск, друк. імя Сталіна. Зак. № 1560

2

Ш

ЦАНА 40 - кап.

076

0000000 1988889